

**T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANA BİLİM DALI
MLY YL 2008 0001**

KARA PARA AKLAMAYLA MÜCADELE

**HAZIRLAYAN
Esen AYDINŞAKİR**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Aliye Mavili AKTAŞ**

AYDIN-2008

YAZAR ADI-SOYADI: ESEN AYDINŞAKİR

BASLIK: KARA PARA AKLAMAYLA MÜCADELE

ÖZET

Kara para aklayıcılar devletin, toplum düzeni içinde koyduğu yasaları hiçe sayarak toplum düzenini bozmakta, devlete ve vatandaşlara zarar vermektedir. Kara paranın varlığı ekonomik göstergeleri çarpıtmakta, ülke içindeki rekabet ve devlet bütçesini olumsuz yönde etkilemekte, kayıt dışı ekonominin büyümesine neden olmakta, beklenmedik anlarda ülkeye giriş-çıkış yaptığı için döviz kurunda ve fiyatlarda istikrarın yakalanmasının zorlaşması gibi devlete ve topluma birçok zararı vardır. Bu nedenlerden dolayı insanların hayatı zorlaşmakta ve devlete olan güvenleri azalmaktadır. Kara para topluma ve devlete bu kadar çok zarar verirken kara para aklama sayesinde elde ettikleri para ile suç örgütleri bir yandan da kendi faaliyetlerini devam ettirme imkanını elde etmektedirler.

Uluslararası alanda, kara paranın aklanmasının önlenmesi üzerine yapılan girişimler olmasına rağmen Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalar eksiktir ve şu an kara para mevzuatımızın üç farklı kanunla düzenlenmesi, karışıklığa ve yavaşlamaya neden olmaktadır. Bu tür olumsuzlukların önüne geçmek için kara para mevzuatımızın değerlendirilmesi ve bir yeknesaklık sağlanması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, kara paranın hangi yöntemlerle aklandığını, basit gibi görünen bir mali işlemin nasıl kara para aklama olayına dönüştüğünü dünyadan ve Türkiye’den örneklerle ortaya koymak, kişilerin bu konuda bilinçlenmesini sağlamak ve ekonomi üzerinde önemli etkileri olan kara paranın aklanması konusuna ilgi çekmektir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Kara para, kayıt dışı ekonomi, MASAK

NAME and SURNAME: ESEN AYDINŞAKİR

TITLE: STRUGGLE AGAINST BLACK MONEY LAUNDRY

ABSTRACT

People who launder money, damage system of the society and give harm to the state and civils by ignoring the laws which the state put in the system of the society. The presence of the black money distort the economic indicators and effect the competition and the budget of the state negatively, cause increasing the off-the record economy. It has much harm to the state and society like getting difficult to catch the stability of exchange rates and prices since it enters and goes out of the country at unpredictable times. For these reasons, people's life gets difficult and trust f the people to the state decreases. While black money gives so much harm to the state and the society, crime organizations get the opportunity of continuing their own business with the money they get by money laundering.

Although there are efforts on prevention of money laundering in the international area, the works done in Turkey in this subject is insufficient and the regulation of the black money in three different laws now cause complexity and deceleration. To prevent such negativeness, it is necessary to evaluate our black money regulation and maintain the monotony.

The purpose of this study is to show, the ways of money laundering, how a simple fiscal transaction can turn into a money laundering case with the examples from Turkey and the world to maintain people become conscious and to draw attention to the money laundering that has important effects on the economy.

KEYWORDS

Black money, dirty money, unregistered economy, MASAK

ÖNSÖZ

Suç ve suçla mücadele kavramları, insanlık tarihi kadar eski olmalarına rağmen, kara para ve kara para aklanması suçları, dünyada ve ülkemizde mevzuat hükümlerine yeni girmiş bulunan kavramlardır. Söz konusu suç; hükümet ve rejimlerin yıkılmasına sebep olmakta, ülkelere ve demokrasiye zarar vermekte, terörizmi beslemekte, ülke imajını zedelemekte, sosyal ve politik hayatı yıpratmaktadır.

Dünyada birçok ülkede kara para ile ilgili henüz düzenlemeler yapılmamıştır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından yayımlanan bir raporda, kara para aklanması ile mücadelede, gerekli işbirliğini yapmadığı gerekçesiyle 15 ülke (Rusya, Filipinler, İsrail, Lübnan, Liechtenstein, Panama, Dominik Cumhuriyeti, Bahama adaları, Cayman adaları, Cook adaları, Marshall adaları, Nauru, Niue, St Kitts-Nevis adaları, St.Vincent-Grenadin adaları) sert bir biçimde suçlanmıştır.

Bu çalışmada verilen örnekler, para aklayıcıların işlerini nasıl hallettikleri ve bunun hepimizi nasıl etkilediğine dair olaylardır ve okunduktan sonra, son birkaç ay içerisinde bilerek ya da bilmeyerek bir kara para aklayıcısıyla yapılan işler, kirli parayla kurulan temaslar fark edilecektir. İstenen her türlü araştırmanın yapılabilirliğindeki güçlük, sistemin doğal bir sonucudur. Buna rağmen bankacılar, muhasebeciler, işletmeler, gözünüze hiçbir zaman eskisi gibi görünmeyecek.

Uzun ve zahmetli bir çalışma sonucu ortaya çıkan bu tez sürecinde emegini ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen danışmanım sayın Prof.Dr. Aliye Mavili AKTAŞ'a, Yrd.Doç.Dr. Ertuğrul ACARTÜRK'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu çalışmamı, hayatını çocuklarına adayan, onları okutabilmek için gece gündüz çalışan ve bir daha asla dizlerinde uyuyamayacağım, sevmeye doyamadığım melek annem Ratibe ÇELİK'e ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	viii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: KARA PARANIN TANIMI, UNSURLARI, KARA PARA AKLAMANIN AŞAMALARI, YÖNTEMLERİ.....	3
1.1. KARA PARA.....	3
1.2. KARA PARA AKLAMA KAVRAMININ ORTAYA ÇIKIŞI.....	5
1.2. KARA PARA AKLANMASININ NEDENLERİ.....	6
1.4. BAZI ÜLKELERDE KARA PARA.....	6
1.4.1. Kara Parayı Dar Anlamda Ele Almış Bazı Ülkelerdeki Durum.....	6
1.4.2. Kara Parayı Geniş Anlamda Ele Alan Bazı Ülkelerdeki Durum.....	7
1.5. TÜRKİYE’DE KARA PARA.....	8
1.6. KARA PARA AKLAMA SUÇU.....	9
1.6.1. Kara Para Aklama Suçunda Fail.....	9
1.6.1.1. Kara Parayı Elde Edenlerin Yakınları.....	10
1.6.1.2. Kara Parayı Elde Edenin Arkadaşları, İş Ortakları, İş İlişkisi İçerisinde Olduğu Kimseler.....	10
1.6.1.3. Banka Ve Diğer Mali Kuruluşların Çalışanları.....	10
1.6.1.4. Kolluk Kuvvetleri, Kara Para Aklama İle Mücadele Sürecinde Yer Alan Görevliler.....	10
1.6.1.5. Avukat, Muhasebeci, Mali Müşavir Gibi Belli Alanlarda Uzmanlaşmış Kişiler.....	11
1.6.1.6. Diğerleri.....	11
1.7. KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN MADDİ UNSURU.....	11

1.7.1. Malvarlığı Değerlerini Yurtdışına Çıkarmak.....	12
1.7.2. Malvarlığı Değerlerinin Gayrimeşru Kaynağını Gizlemek.....	12
1.7.3. Kara Paranın Meşru Bir Yoldan Elde Edildiği Kanısını Uyandırmak.....	13
1.8. SUÇUN MANEVİ UNSURU.....	13
1.9. KARA PARA AKLAMANIN AŞAMALARI.....	15
1.9.1. Yerleştirme (Hazırlama Ve Makineye Atma) Aşaması.....	16
1.9.2. Ayırıştırma (Makinede Yıkama) Aşaması.....	16
1.9.3. Bütünleştirme (Makineden Çıkartma Ve Kurutma) Aşaması.....	17
1.10. ÖRNEK OLAYLAR.....	17
1.11. KARA PARA AKLAMA YÖNTEMLERİ.....	18
1.11.1. Nakit Para Kaçakçılığı (Fonların Ülke Dışına Çıkarılması).....	20
1.11.2. Banka Temsilcilikleri, Finans Kurumları ve Bankaların Kullanılması.....	21
1.11.3. Vergi Cennetleri Ve Kıyı Bankacılığı.....	23
1.11.3.1. Vergi Cennetleri.....	23
1.11.3.2. Kıyı (Off Shore) Bankacılığı.....	25
1.11.4. Döviz Büfeleri (Yetkili Müesseseler).....	27
1.11.5. Yasal Ticari Faaliyetlerde Bulunma Yoluyla.....	28
1.11.5.1. Nakit Para Kullanılan İşyerlerinin İşletilmesi (Göstermelik Şirketler).....	28
1.11.5.2. Casinolar ve Kumarhaneler Yoluyla.....	28
1.11.5.3. Piyango ve Talih Oyunları Yoluyla.....	29
1.11.5.4. İletişim Teknolojisinden Yararlanarak.....	29
1.11.5.5. Gayrimenkul Alım-Satımı Yoluyla.....	30
1.11.5.6. Spor Kulüpleri Kullanılması Yoluyla.....	30
1.11.5.7. Paravan Şirketlerin Kullanılması Yoluyla.....	31
1.11.5.8. Sahte ya da Şişirilmiş Faturaların Kullanımı.....	32
1.11.5.9. Danışma veya Aracı Olarak Faaliyet Gösteren Avukat, Noter ve Muhasebeciler Gibi Görevliler Eliyle.....	34

2. BÖLÜM: KANUNLAR İTİBARIYLA ÖNCÜL SUÇLAR, KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN SORUŞTURULMASI VE GELİŞİMİ.....	35
2.1. ÖNCÜL SUÇLAR.....	35
2.1.1 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu.....	35
2.1.2. 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkındaki Kanun.....	36
2.1.3. 2238 Sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkındaki Kanun.....	36
2.1.4.2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkındaki Kanun.....	36
2.1.5. 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 344. Maddesindeki Suçlar.....	38
2.1.6. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu.....	38
2.2. KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN SORUŞTURULMASI.....	39
2.3. KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN GELİŞİMİ.....	41
2.3.1. Tarih Boyunca Suç Gelirleri.....	41
2.3.2. Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Girişim ve Düzenlemeler.....	42
2.3.2.1. Avrupa Konseyi.....	43
2.3.2.2. Birleşmiş Milletler.....	44
2.3.2.3. Mali Eylem Görev Grubu.....	44
2.3.2.4. Müşterinin Kimlik Bilgilerinin Tespitine ve Kayıtların Saklanması İlişkin Kurallar.....	45
2.3.2.5. Finansal Kuruluşların Özen Göstermeleri Gereken Kurallar.....	46
2.3.3. Avrupa Birliği.....	46
2.3.4. İnterpol.....	49
2.3.5. Ülkemiz Yasal Düzenlemeleri.....	49
2.3.6. Ağırlaştırıcı ve Hafifletici Sebepler.....	50
2.3.7. Tüzel Kişilere Uygulanacak Tedbirler.....	51
2.3.8. Cezasızlık Hali.....	51
2.3.9. Teşebbüs, İştirak ve İçtima.....	51

2.3.10. Zamanaşımı.....	52
3. BÖLÜM: KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN MALİ, İKTİSADİ, SİYASİ NEDENLERİ VE SONUÇLARI.....	56
3.1. KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN MALİ VE İKTİSADİ NEDENLERİ.....	58
3.1.1.Para Talebinde İstikrarsızlık ve Para Talebinin Öngörülemezliği.....	58
3.1.2.Döviz, Menkul Kıymet ve Gayrimenkul Piyasasında İstikrarsızlık.....	59
3.1.3.Uzun Dönemli Büyüme Oranında Düşme.....	60
3.1.4. Gelir Dağılımında Bozukluk.....	61
3.1.5. Vergi Hasılatının Düşmesi ve Bu Düşüşle Ortaya Çıkan Diğer Sorunlar....	61
3.2.KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN SİYASİ NEDENLERİ.....	62
3.2.1.Terörizmin Finansmanında Kullanılan Kara Para.....	62
3.2.2. Uyuşturucu Trafığında Kara Paranın Rolü.....	66
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	70
KAYNAKÇA	72
ÖZGEÇMİŞ.....	83

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

AB	:Avrupa Birliği
ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
Bkz	:Bakınız
BM	:Birleşmiş Milletler
Çe	:Çeviren
ECU	:European Currency Unit
FATF	:Financial Action Task Force
FOPAC	:Fonds Provenant d'Activities Criminelles
GKRY	:Güney Kıbrıs Rum Yönetimi
GSYİH	:Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
MASAK	:Mali Suçları Araştırma Kurulu
MİT	:Milli İstihbarat Teşkilatı
OECD	:Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (Organisation for Economic Co-operation and Development)
SWIFT	:Dünya Bankalar Arası Mali İletişim Sistemi
Md	: Madde
TBB	:Türkiye Bankalar Birliği
TCK	:Türk Ceza Kanunu
VUK	:Vergi Usul Kanunu

GİRİŞ

Ülkemizde de ekonomik ve sosyal dalgalanmalar suç gruplarının faaliyetleri için zemin oluşturmuştur. Ekonomik, teknolojik gelişme ve küreselleşmeye paralel olarak ülkemizdeki organize suç örgütlerinin faaliyet alanlarını genişlettiği ve yeniden yapılanmaya giriştikleri gözlenmiştir. Ülkemizde, turizm, inşaat, arazi, ihale, oto kiralama, at yarışları, vakıflar, şirketler ve otel sektöründe faaliyet gösteren suç örgütleri; çek, senet, haraç alma, karaborsa, arazi yolsuzluğu, rüşvet, kara para aklama, silah ve mühimmat kaçakçılığı, adam kaçırma, kasten yaralama adam öldürme ve şantaj suçlarında faaliyetlerini sürdürme çabası içindedirler.

Yeni teknolojiler, suç örgütlerinin işlerini çok kolaylaştırmıştır. Elektronik para transferleri sayesinde kara para aklayıcıları, paralarını daha kolay aklama imkanına kavuşmuşlardır. Suç örgütleri için çalışan bilgisayar uzmanları, bu işlemlerin bilgisayardan izlenmesini imkansız kılabilmektedir.

Problem bir ülkeye özgü değildir. Tüm dünya ülkelerinin bu problemi hep beraber çözebileceklerini görmeleri gerekir. Kara para aklanmasına karşı mücadele faaliyeti, sadece kolluk kuvvetlerinin değil, aynı zamanda finans kurumlarının da sıkı bir işbirliğinde bulunmasını lüzumlu hale getirmiştir. Bu bağlamda çalışmamın amacı, gerek kolluk kuvvetlerine gerekse finans kurumlarına, kara aklama suçu konusunda yol gösterici bir doküman sunabilmektir.

Çalışmanın birinci bölümünde, kara para aklama kavramının tanımı, ortaya çıkışı anlatılacak ve kişileri bu suçu işlemeye iten nedenlerden bahsedilecek, Türkiye’de kara para aklama suçunun düzenlenmesi üzerinde durulacak ve suçun oluşumu için gerekli olan maddi ve manevi unsurlar irdelenecektir. Yine birinci bölümün devamında, kara paranın yasal ekonomi içerisinde rahatça kullanılabilmesi için geçireceği aklanma aşamaları örneklerle anlatılacaktır. Ayrıca, kara para aklamayla mücadele eden birimler açısından yol gösterici olabilecek nitelikte kara para aklama yöntemlerinin örneklerle incelenmesi yer alacaktır.

İkinci bölümde, kanunlar itibariyle öncül suçlar olarak tabir edilen hangi suçların işlenmesinin kara para aklama suçunu doğuracağı açıklanacaktır. Ayrıca, kara paranın aklanmasının önlenmesine ilişkin uluslararası ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunundaki (TCK) düzenlemeler üzerinde durulacaktır.

Üçüncü bölümde, kara paranın giriş-çıkış yaptığı ülkelerin ekonomilerin nasıl etkilediği ve kara para ile kayıt dışı ekonomi arasındaki farklılıklar ortaya konulacak ve terör örgütlerinin suçtan kaynaklanan ve uyuşturucu satışından elde edilen gelirler yardımıyla faaliyetlerine yarattığı kaynaklar üzerinde durulacaktır.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde, kolluk kuvvetinin bir mensubu olmam sebebiyle Emniyet Genel Müdürlüğü ve istihbarat verilerinden faydalanılmış, Afganistan'da görev yaptığım üç aylık süreçte edindiğim izlenimler anlatılmış ve kara para aklama faaliyetlerinin doğruluğu hakkında net bir bilgi elde edilemeyen kişi ve şirket isimleri gizli tutulmuştur.

1.BÖLÜM: KARA PARANIN TANIMI, UNSURLARI, KARA PARA AKLAMANNIN AŞAMALARI, YÖNTEMLERİ

1.1. KARA PARANIN TANIMI

Kara para aklama teriminin kökeni suç örgütü lideri Al Capone'un 1920'lerin Amerika'sında mafya faaliyetlerinden elde ettiği kara parayı çamaşırhaneler zinciri vasıtasıyla aklamasında yatar. Bu terimin, ülkemizin gündemine girmesi ve yaygın olarak kullanılması son yirmi yıl içinde olmuştur. Bu nedenle hem dünyada hem de ülkemizde önde gelen birçok sözlükte ve kaynakta bile kara para ve kara para aklama tanımlarını bulmak mümkün olmamaktadır.

Kara para aklamayı kısaca; yasalarca tespit edilmiş belli suçlar sonucunda elde edilen para, mal, kıymetli evrak veya diğer ekonomik değerlerin, yasadışı nitelikten çıkarılarak yasal ekonomik değerlere dönüştürülmesi amacına yönelik olan tüm işlemler veya 5237 sayılı kanun uyarınca alt sınırı bir yıldan fazla olan suç sebebiyle elde edilen para olarak tanımlayabiliriz. "Kara para aklama olgusunun varlığı için gerekli unsurları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Bir suç¹ işlenmiş olmalıdır.
- Bu suç sonucunda herhangi bir ekonomik değer elde edilmiş olmalıdır.
- Bu ekonomik değerlerin yasadışı nitelikten kurtarılıp yasal görünüme sahip ekonomik değerlere dönüştürülmesi amacına yönelik olarak bir fiil işlenmiş olmalıdır (Özince, 2003).

Yukarıda sayılan unsurlardan ilk ikisi kara para aklama suçunun ön şartlarıdır. Bu şartlar gerçekleşmediği takdirde ortada kara para olmayacağından dolayı kara para aklama da söz konusu olmayacaktır.

Kara paranın tanımı yapılırken dikkat edilmesi gereken noktalardan biri, kara paranın ekonomik, sosyal ve hukuki açıdan farklı kavramlar olduğu ve bu kavramların birbirinden ayrılması gerektiğidir.

Sosyal anlamda kara para, dolaylı olarak da olsa toplumsal hayata zarar veren her türlü faaliyetten elde edilen her türlü kazançtır (Jandarma Genel Komutanlığı, 2004).

¹ Hangi suç sonucunda elde edilen kazancın kara para olacağı her ülkede farklı düzenlenmiştir.

Ahlaki anlamda kara para ise, yasalarla yasaklanmış olsun veya olmasın toplum nazarında suç sayılan hareketler sonucunda elde edilen tüm kazançlar olarak tanımlanabilir. “Kara paranın en geniş tanımının ahlaki anlamda kara para olduğunu söylemek gerekir. Çünkü yasalar tarafından kara para olarak adlandırılın veya adlandırılmasın, cezalandırılın veya cezalandırılmasın, ispat edilsin veya edilmesin toplum tarafından erdemsiz bir yolla kazanıldığına inanılan her para ahlaki açıdan kara para kapsamına girmektedir. Toplum nazarında kara para olarak değerlendirilen her kazancın hukuken de kara para olarak nitelendirilmesi ve kovuşturulması düşünülemez. Ahlaki anlamda kara para ile mücadele ise, toplumsal mekanizmalarla sağlanacaktır. Ancak, toplumun kara para konusundaki tavrının ve bilincinin bir ülkenin kara parayla mücadelesinde sonuç üzerinde birebir etkili olduğu önemli bir gerçektir” (MASAK,2006).

“Ekonomik anlamda kara para ise, kanunlar tarafından suç sayılan fiillerin yanı sıra, ekonomik hayatı düzenleyen kurallar ve usuller ihlal edilerek elde edilen kazanç olarak nitelendirilebilir. Bu çerçevede ekonomik açıdan, vergi kaçakçılığı amacıyla bazı ekonomik faaliyetlerin usulsüz ve gizli yapılması yoluyla elde edilen kazançları kara para kapsamında değerlendirmek mümkündür.” (Jandarma Genel Komutanlığı, 2004:5-3)

Kara parayı doğurduğu kabul edilen öncül suçların daha sınırlı veya geniş kapsamlı tutulmuş olmasına göre, kara paramın biri dar, biri geniş olmak üzere iki ayrı anlamda ele alındığı söylenebilir. **Dar anlamda kara para**, belli bir veya birkaç suçun işlenmesi sonucu elde edilmiş her türlü maddi menfaat ve değerleri kapsamaktadır. **Geniş anlamda kara para ise**, her türlü suçun işlenmesi sonucu elde edilen bütün maddi menfaat ve değerleri kapsamaktadır (Taşdelen, 2004).

Hukuki anlamda kara para ise, ülke mevzuatında “öncül suç” olarak belirtilmiş fiillerden elde edilen kazançlar olarak nitelendirilir.

“Kanunların suç saydığı fiillerin işlenmesinden elde edilen para veya para yerine geçen evrakların ve senetlerin, malların veya gelirlerin, bir para biriminden diğerine çevrilmesi de dahil olmak üzere, çeşitli mali işlemlerle birinden diğerine dönüştürülmesinden ekonomik çıkar elde edilmesi amacını güden bu para” (Gümüşkaya, 1998:63) aklanabilmek için mali sistem içinde kendine yer edinmeye çalışmaktadır.

“Kara para her şeyden önce kullanılabilmek için aklanmak zorundadır. Suç gelirleri aklanarak buharlaştığı zaman en önemli suç kanıtları da kaybolmakta, suçluların ceza görme riski azalmakta, bu ise ceza sisteminin etkinliğine zarar vermektedir. Buna ilişkin bin anektod şöyledir. 80’li yıllarda Kolombiya’da Medellin karteli Baronu Pablo Escobar karargahında kabul ettiği mali danışmanlarını bir hangara götürür. Hangarda, paletler üzerinde bir matbaadaki basit ilan kağıtları gibi istif edilmiş ve çoğu farelerin kemirme izini taşıyan milyonlarca dolar. Manzarayı seyrettirdikten sonra danışmanlarına dönerek, bana gizli ve etkili çözümler bulun! der (Ergül, 2007)”

Kara para ve kara paranın aklanması kavramları esas itibariyle ekonomik kavramlar iken, suçtan elde edilen paranın aklanmasının yeniden suç finansmanına kaynak olması, yeni suçları özendirme, dürüst çalışmalar sonucu elde edilen kazancı ciddi şekilde tehdit etmesi gibi pek çok nedenlerle suç ve suçlulukla mücadelede önemli fonksiyon gören kavramlar haline gelmiş ve ceza hukukunun ilgi alanına girmiştir. Bugün özellikle ekonomik karakter taşıyan suçlarla mücadelede, sadece hapis veya para cezası gibi klasik yaptırımların istenen etkiyi yapamadığı, en etkili bir alternatifin ‘paranın izini sürerek’, yasa dışı yollardan para kazanılmasının ya da bu paranın yasal ekonomiye dahil edilmesinin yollarının zorlaştırılarak, insanların yasal yollardan para kazanmaya devam etmesinin sağlanması gerektiği ortaya çıkmıştır (Özcan ve Küçüközyiğit, 2007).

1.2. KARA PARA AKLAMA KAVRAMININ ORTAYA ÇIKIŞI

Suç gelirlerine karşı duyarlılığın artması; suç gelirlerine ve suçluların malvarlığına el konulması, suçluları, suç gelirlerini yetkili mercilerin denetiminden kaçırmak ve gizlemek için yeni teknikler geliştirmeye itmiştir. Böylece kara para aklama kavramı ortaya çıkmıştır.

Kısaca, “Yasadışı yollardan elde edilen kazançların kaynağının gizlenmesi ve kimliğinin değiştirilmesi suretiyle yasal ekonomik değerlere dönüştürülmesi” olarak tanımlayabileceğimiz kara para aklamının geçmişinin 1920’lere kadar uzandığı ileri sürülmektedir.

Uyuşturucu satıcılarının, dolandırıcıların, kaçakçıların, silah tüccarlarının, teröristlerin, karaborsacıların ve vergi kaçakçılarının güç kaynağı bu terim rivayete göre Al Capone tarafından uydurulmuştur. Al Capone de kumar, fuhuş ve haraççılıktan yasalara karşı gelerek elde ettiği kazancını gizlemek için Şikago çapında, bozuk parayla çalışan bir dizi çamaşırhane kurmuştur (Robinson, 2006). Al Capone, suçlardan elde

ettiği gelirleri, çamaşırhanelerden elde edilen yasal gelirle karıştırarak muhasebe kayıtlarına geçirmek sureti ile yasal bir gelir haline getiriyordu.

Uyuşturucu şebekeleri 1960'larda uluslararası bir boyut kazanmış ve uyuşturucu ticaretine paralel olarak kara para aklama bu yıllarda yayılmaya başlamıştır. Ancak, kara para aklamanın ciddi bir tehdit olarak dünya gündemine girmesi özellikle uluslararası uyuşturucu ticaretinin patladığı 1980'li yıllarda olmuştur. Tehdidin büyümesine paralel olarak, uluslararası platformda bu konudaki hassasiyet de artmıştır. Bu sürecin sonunda, 19 Aralık 1988'de imzalanan ve Türkiye'nin 22 Kasım 1995 yılında taraf olduğu Viyana Konvansiyonu (Uyuşturucu Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi) ve daha sonra 8 Kasım 1990 tarihinde imzalanan ve Türkiye'nin henüz taraf olmadığı Strasbourg Konvansiyonu (Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zaptedilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi) ile bu konuda somut adımlar atılmıştır (MASAK, 2000).

1.3. KARA PARA AKLANMASININ NEDENLERİ

Suçluları, kara para fonlarını aklamaya iten başlıca nedenler aşağıda sayılmıştır (Güner, 2003:199):

- Adli soruşturmalardan korunmak,
- Daha çok gelir elde etmek,
- Yasadışı kazançlarının müsadere edilmesini önlemek,
- Vergi kaçakçılığını kolaylaştırmak (Ergül, 1999)
- Gelirin değerini korumak,
- İleride kaynağı sorulduğunda yasal olarak kazanıldığını iddia edebilmek,
- Yetkililerin dikkatini çekmemek

1.4. BAZI ÜLKELERDE KARA PARA

Günümüzde kara para, kimi ülkelerde dar anlamda, kimilerinde geniş anlamda kabul edilmiştir.

1.4.1. Kara Parayı Dar Anlamda Ele Almış Bazı Ülkelerdeki Durum

Kara parayı yasalarında sayılmış olan belli suçların işlenmesine bağlanmış ülkelerden bazılarındaki durum şöyle özetlenebilir (Güner, 2003):

- ABD’de; yasalarda yer alan yaklaşık 130 öncül suça dayalı olarak elde edilen kazançlar,

- Kanada’da; rüşvet, hile, hırsızlık, haraç, cinayet, gasp, dolandırıcılık gibi 23 ayrı suçtan elde edilen kazançlar,

- Almanya’da; uyuşturucu kaçakçılığı ile örgütlü suçların yanı sıra 1 yıldan fazla hapis cezası gerektiren suçlardan elde edilen kazançlar, zimmet, dolandırıcılık, kalpazanlık, aktif ve pasif rüşvet suçlarından elde edilen kazançlar,

- Portekiz’de, uyuşturucu suçları ile terörizm, silah kaçakçılığı, gasp, adam kaçıрма, kadın ticareti, çocuk istismarı, insan kaçakçılığı, yolsuzluk ve ciddi ekonomik suçlar sonucu elde edilen kazançlar,

1.4.2. Kara Parayı Geniş Anlamda Ele Alan Bazı Ülkelerdeki Durum

“Kara parayı geniş anlamda kabul etmiş olan ülkelerdeki durum ise şöylece özetlenebilir” (Güner, 2004:280-308).

- Belçika’da ceza gerektiren herhangi bir suçtan elde edilen kazançların tamamı,

- Avustralya’da, tüm suçlardan elde edilen kazançlar,

- Avusturya’da, 100 bin şilini geçmek kaydıyla tüm suçlar sonucu elde edilen kazançlar,

- Finlandiya’da, tüm suçlardan elde edilen kazançlar,

- Fransa’da, suç işleyerek doğrudan veya dolaylı olarak elde edilen kazançlar,

- Hollanda’da, her türlü suçtan kaynaklanan kazançlar,

- İngiltere’de, bütün ciddi suçlar sonucunda elde edilen kazançlar,

- İrlanda’da, uyuşturucu kaçakçılığı başta olmak üzere, vergi ile ilgili suçlar da dahil olmak üzere yasa dışı tüm faaliyetlerden elde edilen kazançlar,

- İspanya’da, vergi suçlarından elde edilenler de dahil olmak üzere 3 yıldan fazla cezayı gerektiren başta uyuşturucu olmak üzere ciddi suç olarak kabul edilmiş suçlardan elde edilen kazançlar,

- İsveç’te, tüm suçlar dolayısıyla elde edilen kazançlar,

- İtalya’da, tüm suçlar dolayısıyla elde edilen kazançlar,

- Kara para cenneti olan İsviçre’de, en az 1 yıl hapis cezasını gerektiren suçtan kaynaklanan gelir

- İzlanda'da, vergi kaçakçılığı dahil olmak üzere tüm suçlardan elde edilen her türlü kazanç,
- Lüksemburg'da, uyuşturucu kaçakçılığının yanı sıra, teşekkül halinde işlenen ve en az 4 yıl ceza gerektiren suçlar sonucu elde edilen kazançlar,
- Norveç'te, tüm suçlar sonucu elde edilen kazançlar,
- Yunanistan'da, vergi kaçakçılığı da dahil olmak üzere yasadışı sayılmış; uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, soygun, şantaj, adam kaçıma, dolandırıcılık, irtikap, rüşvet, hırsızlık, yasadışı tarihi eser ticareti, kaçakçılık, kumar, tefecilik, yasa dışı göçmenlik, nükleer madde kaçakçılığı vb. 20 kadar öncül suç dolayısıyla elde edilen kazançlar,
- Hong Kong'da Organize ve Ciddi Suçlar Yasası ile kovuşturulabilir tüm suçlar sonucunda elde edilen kazançlar, kara para olarak kabul edilmiştir.”

1.5. TÜRKİYE'DE KARA PARA

Türkiye'de ilk defa 4208 sayılı ve 1996 tarihli Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun hükümleriyle kara para kavramı hukuken tanımlanmış ve kara para aklanması suçu organize suç² olarak kabul edilmiş (Erdengi, 2007), her türlü suçtan doğan menfaat ve değerler” kara para kapsamına alınmamış olduğu için **kara para dar anlamda benimsenmiştir.**

4208 Sayılı Kanunda Türkiye'de kara paranın öncül suçları olarak kabul edilmiş filler;

- 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'ndaki,
- 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar hakkındaki Kanun'daki,
- 2238 Sayılı Organ ve doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun'daki,
- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkında Kanun'daki,
- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'ndaki 359. maddesinin b fıkrasındaki,
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Millete ve Devlete Karşı Suçlar

²Bu tür suçların işlenmesine katılanlar, legal bir görüntü arkasında, serbest piyasa ekonomisinin imkanlarından yasalara uygun davranan işadamları gibi yararlanabilmektedirler. Söz konusu suçların failleri, legal faaliyetlerini, toplum dışında kalarak değil, aksine legal bir görüntünün korunmasında hatta bazen toplumun bir kısım tabakalarının desteğiyle sürdürmektedirler.

başlığı altında düzenlenen fiiller, 281.(Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme), 282.(Suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama) Md.leri ve aynı kanunun 107, 109, 110, 148, 149, 158, 161, 170, 174, 188, 190, 191, 197, 199, 202, 204, 207, 208 ve 227 nci maddelerindeki fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değeridir.

Suçların niteliğindeki değişimler ve uluslararası finansal ilişkilerin daha önceki dönemlerle kıyas edilmeyecek derecede artması, teknolojinin sağladığı imkanlar nedeniyle ülke sınırlarını aşan aklama tekniklerinin kullanılması suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi konusunda daha etkin önlemler almayı gerektirmiştir.

Bu amaçla hazırlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki 5549 sayılı Kanun 18.10.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun ile 4208 sayılı Kara para Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Kanunun 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12 ve 14 üncü maddeleri, 2'nci maddesinin (a), (b), (d) ve (e) bentleri ile 13'üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları ve 15'inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

1.6. KARA PARA AKLAMA SUÇU

1.6.1. Kara Para Aklama Suçunda Fail

Kara para aklama suçunun faili kara parayı elde edenler veya başkaları olabilir. “Kara parayı elde eden” kara paranın doğumuna neden olan, öncül suçlardan birisini işleyen ve bu suçun sonucunda bir kazanç elde eden kişi veya kişilerdir. Kanunda “başkaları” diye ifade edilen kimseler ise kara parayı elde edenler dışında kalan herkestir (Özgenç ve Şahin, 2001).

“Başkaları” tabirinin kapsamında ele alınabilecek bazı kimseler şunlardır:

1.6.1.1. Kara Parayı Elde Edenlerin Yakınları

Kara parayı elde edenlerle akrabalık bağı olan kimselerin, aralarındaki insani ve psikolojik bağ nedeniyle kara para aklama suçuna katılmaları veya kara para aklama suçunun sonuçlarından kaçmasında faile yardım etmeleri mümkündür. 4208 Sayılı Yasanın, 7 nci maddesinin son fıkrasında “Kara para aklama suçunun, usul veya furu veya karı-koca veya kardeşlerden biri tarafından kara paranın kaynaklandığı suçları

gizlemek amacıyla işlenmesi halinde bu ceza, yarısından üçte ikisine kadar indirilir.” hükmü getirilmiştir.

1.6.1.2. Kara Parayı Elde Edenin Arkadaşları, İş Ortakları, İş İlişkisi İçerisinde Olduğu Kimseler

Kara para elde eden kişi ile kan bağı olmamakla birlikte yakın ilişki içerisinde bulunan bu kişilerin de kara para aklama suçunu işlemeleri veya suça iştirak etmeleri işlemeleri mümkündür.

1.6.1.3. Banka Ve Diğer Mali Kuruluşların Çalışanları

Kanunun 7 nci maddesinde, “...3182 Sayılı Bankalar Kanununa, 7397 Sayılı Sigorta Murakebe Kanununa, 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanununa, 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanuna, 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununa, Ödünç Para Verme İşleri ile Özel Finans Kurumlarının Kurulması, Faaliyetleri ve Tasfiyelerine ilişkin Esas ve Usulleri düzenleyen mevzuata göre faaliyet gösteren kurumlarda çalışanlar tarafından...” görevleri nedeniyle işlenmesi ağırlaştırıcı neden sayılmıştır ve kara para aklama suçunun bu kişilerce işlenmesi durumunda cezanın bir misli arttırılması öngörülmüştür.

1.6.1.4. Kolluk Kuvvetleri, Kara Para Aklama İle Mücadele Sürecinde Yer Alan Görevliler, Kovuşturma Sürecinde Yer Alan Görevliler, Diğer Memur Ve Kamu Görevlileri İle Bu Kimseler Üzerinde Doğrudan Veya Dolaylı Şekilde Etkili Olabilen Bürokrat Ve Siyasiler

Söz konusu görevlilerin veya yetkililerin gerek bir tehditten kaynaklanan zorunluluk sonucunda veya bir menfaat karşılığında kara para aklama suçunu işlemeleri mümkündür. Bu görevli veya yetkililerin işleyebileceği suçlar, doğrudan kara paranın aklanmasına yönelik fiillerden ziyade kara para aklamanın veya kara paraya kaynaklık eden suçların ortaya çıkarılmasını, bu suçlardan sağlanan kazançlar el konmasını veya müsadere edilmesini, bu suçların faillerinin tespit edilmesini, bulunmasını, gözaltına alınmasını veya tutuklanmasını önlemeye yönelik fiillerdir. Kanunun 7 nci maddesinde suçun memur veya kamu görevlileri tarafından görevleri nedeniyle işlenmesi halinde verilecek cezanın bir misli arttırılması öngörülmüştür. Ancak bu ceza artırımının söz konusu olabilmesi için memur veya kamu görevlisinin bu suçu işlerken, bu niteliklerinden kaynaklanan özel konumunu kullanarak işlemiş olmaları gerekir.

1.6.1.5. Avukat, Muhasebeci, Mali Müşavir Gibi Belli Alanlarda Uzmanlaşmış Kişiler

Bu kişilerin uzmanlaştıkları alanlar ve bilgi birikimleri, suç işleyerek sonucunda kara para elde etmiş olan kimseler açısından son derece önemlidir. Kara paranın finansal sisteme sokulması, hukuki boşluklardan yararlanılması, yetkililerin dikkatinden kaçırılması, işlerin kitabına uydurulması için bu kimselerin yardımı gereklidir.

1.6.1.6. Diğerleri:

Kara para aklama suçu yukarıdaki sınıflardan hiçbirine girmeyen kimseler tarafından da işlenebilir. Bu kimseler, bir tehdit sonucunda veya pay, komisyon veya herhangi bir menfaat karşılığında veya karşılıksız olarak kara para aklama suçu kapsamındaki fiillerden birisini işleyebilirler.

1.7. KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN MADDİ UNSURU

Suçun maddi unsurları 4208 sayılı kanuna göre sınırlandırmıştır. TCK m. 282 f. 1 uyarınca öncül suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini yurt dışına çıkarmak, bu malvarlığı değerinin gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yoldan elde edildiği kanısını uyandırmak için çeşitli işlemlere tabi tutmak suçun maddi unsurunu oluşturur. Kanun seçimlik hareketli bir suç öngörmüştür. Bunlardan birinin yapılmasıyla suçun maddi unsuru tamamlanmış olacaktır. Kısaca kara para aklama suçunun maddi unsurların kısaca açıklayalım.

1.7.1. Malvarlığı Değerlerini Yurtdışına Çıkarmak

Malvarlığı değerlerini yurtdışına çıkarmak, kara paranın bir ülkenin sınırlarını aşarak diğer bir ülkeye geçirmek demektir. Yani bir ülkenin egemenlik alanından başka bir ülkenin egemenlik alanına geçirilmesi anlamına gelir. Kara paranın sınır ötesi harekete tabi tutulmasında kuryelerin kullanılması sıkça rastlanan bir durumdur. Ayrıca kara paranın sınırdan geçen çeşitli araçların gizli bölmelerinde, kişilerin üzerinde veya çeşitli eşyaların içine saklanarak nakledilmesi de mümkündür (Öngeoğlu, 1998).

Bu geçiş, geçiş için ayrılmış sınır kapılarından olabileceği gibi bu kapılar dışında herhangi bir yerden de olabilir. Komşu ülkeler arasında veya komşu olmayan ülkeler arasında kara paranın sınır ötesi harekete tabi tutulması deniz yoluyla veya hava yoluyla da gerçekleştirilebilir.

Kara paranın yurtdışına çıkarılmasını yalnızca fiilen bir ülke topraklarından diğer ülke topraklarına geçirme olarak anlaşılmaması gerekir. Kara paranın sınır ötesi işleme tabi tutulması elektronik ağlar, bilgisayar sistemleri, bankacılık teknikleri kullanılarak havale veya transfer yoluyla da mümkündür.

“Kara para ile mücadelenin etkinliği ülkeden ülkeye değişmektedir. Kara para aklama ile etkin bir mücadele yürütülen, ülke mevzuatının kara para aklamaya imkan sağlamayacak şekilde düzenlemeler içerdiği, bu konudaki cezaların ve uygulamaların caydırıcı olduğu ülkelerde kara para aklama işlemleri, aklayıcılar için yüksek risk taşır. Bir ülkenin kara para aklayıcıların gözündeki risk puanını etkileyen diğer önemli bir unsur da ülkenin teknolojik ve sosyal gelişmişliğidir. Bankacılık işlemlerinin tamamen kontrol altında olduğu, kayıt dışı ekonominin asgari düzeye indirildiği, kolluk güçlerinin kararlı ve disiplinli olduğu, kovuşturma ve yargılama prosedürlerinin hızlı etkin işlediği bir ülke kara para aklayıcılar tarafından sevilmeyen bir ülke olacaktır. Ayrıca toplumdaki bilinç düzeyinin yüksek olması da kara para aklayıcılarının işini zorlaştıracaktır. Tüm bu nedenlerden dolayı kara para aklama ile mücadelenin etkin olduğu ülkelere, etkin olmadığı ülkelere doğru bir kara para akışı olacaktır” (Öngeğlu, 1998).

1.7.2. Malvarlığı Değerlerinin Gayrimeşru Kaynağını Gizlemek

Kara paranın kaynağının gizlenmesi, kara paranın oluşumuna neden olan ve suç teşkil eden fiiller ile kara para arasındaki illiyet bağının koparılmasını amaçlayan yöntemlerdir. Kara paranın kaynağı, öncül suç niteliğindeki fiillerdir. Bu fiiller yerine başka fiillerin (yasalara uygun fiillerin) kara paranın kaynağı olarak gösterilmesi kara paranın kaynağının gizlenmesi demektir.

Kara paranın kaynağının değiştirilmesi ve gizlenmesi, bu işlemin yetkililer tarafından fark edilmemesi zaten kara paranın başarıyla amlandığı anlamına gelir. Kara paranın kaynağını gizlemek fiiline örnek olarak aşağıdaki işlemler gösterilebilir:

1. Uyuşturucu ticaretinden elde edilen kara paranın, sahte ve muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belgeler kullanılarak, mal ihracatı karşılığı sağlanmış gelir gibi gösterilmesi ve bu kazancın beyan edilmesi.
2. Kara paranın, komisyon ödenerek, sahte ve muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belgeler kullanılarak kumarhane işletmelerinden kazanılmış gibi gösterilmesi.

3. Muhteviyatı itibarı ile yanıltıcı belgeler kullanılarak kara paranın elde edenlerce şirkete aktarılması ve şirket kârı gibi gösterilmesi ve bu kazancın ortaklar tarafından beyan edilmesi.

4. Gerçekte miras kalmadığı halde, kara parayı elde edenin, kara parasını, ölen babasından kalmış gibi göstererek beyanname vermesi, v.b.

1.7.3. Kara Paranın Meşru Bir Yoldan Elde Edildiği Kanısını Uyandırmak

Bu fiilin amacı kara paranın mali sisteme sokulması ve yasadışı yollardan elde edilen bu kazanca yasal bir görünüm kazandırılmasıdır. Kanun metninde kullanılan meşruiyet kazandırma ile kastedilen anlam budur.

Aslında “meşruiyet kazandırma” amacı, kara para aklama suçunun manevi unsuru olan “kasıt”ın ifadesidir. Meşruiyet kazandırma amacı, kara para aklama suçunun özünde vardır.

Bu bağlamda değinilmesi gereken bir nokta ise kara para aklama suçunun oluşabilmesi için kara paranın mutlaka aklanmış olmasının gerekmediğidir. Kara parayı aklamak amacıyla, diğer deyimle meşruiyet kazandırmak amacıyla, yasada sayılmış olan fiillerden birisi işlendiği zaman kara para aklama suçu oluşur. Kara paranın başarıyla aklanmış olması şart değildir, bu fiillerin kara paranın aklanması amacıyla işlenmesi yeterlidir. Zaten mantıken, kovuşturmaya konu olan kara para aklama olayları başarısız kara para aklama operasyonları olacaktır. Başarılı (yani suçlu tarafından başarı ile tamamlanmış ve işlendiği tespit edilememiş) kara para aklama olayları devlet yetkilileri tarafından fark edilmeyecek, herhangi bir kovuşturmaya konu olmayacak, bu olaylarda kara para devlet tarafından meşru para olarak kabul edilecek ve mali sisteme girecektir.

1.8. SUÇUN MANEVİ UNSURU

Suç teşkil eden bir haksızlığın işlenebilmesi için maddi unsurun yanında bir de manevi unsur aranacaktır. Kara paranın aklanması suçu ancak kasıtle işlenebilir. Kanunumuzda bu suçun taksirli şekli öngörülmemiştir.

Suçun manevi unsuru, maddi unsura göre değişmektedir. TCK m. 282 f. 1 uyarınca suçtan kaynaklanan malvarlığının yurt dışına çıkarılmasında genel kast aranırken; suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin kaynağı gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği kanısını uyandırmak için çeşitli işlemlere tabi tutmakta özel kast mevcuttur. Örneğin, kara parayı bulduranın eğer bu paranın kaynağı gizleme ya da meşru bir

yoldan elde edildiği kanısını uyandırmaya kastı yoksa 282. madde uyarınca kara para aklama suçu oluşmayacaktır. Esasında kanunu yorumladığımızda bu anlam çıkmakla birlikte böyle bir uygulama sonucunda kara para aklama suçu soyut kasıt unsuruna dayanarak kanıtlanması güçleşmektedir. Kanımca, kanundan kaynaklanan bu sorunun düzeltilmesi gerekmektedir.

1.9. KARA PARA AKLAMANNIN AŞAMALARI

“Kara paranın aklanmasının aşamalarına geçmeden önce yurtdışından getirilen paralarla ilgili aşağıdaki hususların bilinmesi gerekmektedir:

a. Yurtdışından ülkemize döviz getirmek serbesttir.

b. Türk hukukuna göre; kaynağı açıklanamayan şüpheli gelirlerin, sahiplerince yasal yollardan elde edildiğini ispatlama külfeti yoktur. Bu külfet, kanun uygulayıcılarına aittir.

c. Sınır kapılarında veya hava limanlarında yurtdışından gelen yolcuların aranması sırasında bulunan para;

(1) Sahibi beyan etmişse; herhangi bir suç teşkil etmemekte ve hakkında bir işlem yapılmasına da gerek bulunmamaktadır.

(2) Sahibi beyan etmemişse veya para gizlenmiş bir durumda bulunuyorsa; 4208 sayılı yasanın uygulanmasına dair yönetmeliğin 9ncu maddesinde yer alan “Yolcuların beraberinde yurtdışından getirdikleri veya yurtdışına çıkaracakları altın, Türk Lirası, döviz ve bunlarla ödemeyi sağlayan belgelere ilişkin ilgili mevzuata aykırı tespitler Gümrük İdaresince **Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK)**’na bildirilir” hükmü çerçevesinde ilgili gümrük birimince şüpheli işlem sayılarak kurula araştırılması için iletilmesi gerekir. Şüpheli para veya kara para şüphesi ile geçici olarak el konulabilir” (Jandarma Genel Komutanlığı, 2004).

“Bir kara para aklama işleminde dört ana amaç bulunur.

İlk olarak, paranın gerçek sahibi ve kaynağı gizlenmelidir. İkincisi, paranın şekli değiştirilmelidir. 20 dolarlık banknotlar halinde 5 milyon dolar oldukça dikkat çekicidir. Bu durumda şeklin değişmesi miktarın azalması anlamına gelir. Üçüncü olarak, bu işlemle ilgili iz ve ipuçları ortadan kaldırılmalıdır. Eğer suçla mücadele birimleri paranın izini sürebiliyor, başlangıçtan sona kadar izlenebiliyorsa kara para aklama işlemi amacına ulaşmaz. Son olarak, kara para sürekli kontrol altında tutulmalıdır. Aksi halde aklama işlemine karışan kişiler, sahibinin yasal olarak hak iddia edemeyeceğini bildikleri için parayı kendilerine maledebilirler (Ergül, 2007).”

1.9.1. Yerleştirme (Hazırlama Ve Makineye Atma) Aşaması

Kara paranın aklanması işleminin en zor bölümünü oluşturan bu aşamada; uyuşturucu kaçakçılığı ya da diğer suç eylemlerinden elde edilen nakit paraların finans sistemi içine sokulması söz konusudur. Aklayıcılar için amaç, gelirin nakit halinden kurtarılması ve transfer edilebilir duruma kavuşturulmasıdır. Nakit formundaki paradan neden kurtulmak ve bu para finansal sisteme sokulmak istenmektedir (MASAK, 2006)?

- Kredi kartının, çek uygulamasının ve diğer nakit olmayan araçların sıklıkla kullanıldığı günümüzde nakit formundaki para dikkat çekicidir. Bu sebeple bu tür uygulamaların yaygınlaşmadığı, kayıt dışı ekonominin ve nakit kullanımının yaygın olduğu ve denetimin olmadığı ya da az olduğu ülkelerde bu aşama daha kolay tamamlanabilir. Bu gibi ülkeler kara para aklayıcılarının gözdesidir.

- Nakit paranın güvenlik güçleri tarafından bulunması, yakalanması ve el konulması riski fazladır. Yerleştirme aşaması aklayıcılar için en zor aşamadır. Kara para aklama ile mücadele eden birimler açısından ise kara paranın tespit edilmesinin, yakalanmasının ve el konulmasının en kolay olduğu aşamadır (Güner, 2003). Çünkü bu aşamada kara para ile illegal kaynağı arasındaki bağ henüz kesilmemiştir. Dolayısıyla paranın kaynağının kara para olduğunu ispat etmek diğer aşamalara oranla daha kolaydır.

Aklayıcılar için neden en zor aşama ?

Gelir genellikle finansal sisteme nakit halinde girdiği ilk durumda nakit bildirim veya şüpheli işlem bildirimine konu olmaktadır. Bir kez finansal sisteme girince de her gün sayısız fon transferinin, finansal işlemin yapıldığı piyasalarda bir finansal kuruluştan gelen fon; ilk finansal kuruluş tarafından sorgulandığı varsayımıyla, ikinci finansal kuruluşça çok özel emareler olmadıkça sorgulanmaz.

Yerleştirme aşamasında ne tür yöntemler kullanılır (MASAK, 2006)?

Yerleştirme aşamasında nakit para;

- Fiziki olarak yurtdışına çıkarılarak denetimin az olduğu ülkelerde bankaya yatırılabilir,

- Küçük tutarlara bölünerek (bildirim tutarlarının altındaki tutarlara) ülke içindeki çeşitli bankalara, farklı kişiler adına açılmış hesaplara yatırılabilir,

- Gayrimenkul, lüks araba, mücevher, antika veya sanat eserleri alımında kullanılabilir, hisse senedi, tahvil, bono, çek, poliçe gibi mali araçlara dönüştürülebilir (Sayın, 2007),

- Banka hesaplarına yatırılmadan önce kumarhane geliri, turizm geliri veya ihracat geliri gibi gösterilebilecek ve bir açıklama yapılmasına olanak sağlayabilecek işlemlere konu yapılabilir,

- Finansal kuruluşlar veya bunların çalışanları ile işbirliği yapılarak sisteme sokulabilir veya iş biraz daha abartılarak suç örgütleri tarafından finansal kuruluşlara sahip olmak suretiyle bu vasıta ile nakit formundan kurtulabilir.

“Bu aşamada, bankalara arası hesap hareketlerini hızlandırmak ve paraları kaynağından mümkün olan en etkili şekilde ayırmak için en karmaşık teknik vasıtalar kullanılmakta özellikle, “Dünya Bankalar Arası Mali İletişim Sistemi” (SWIFT)’nden faydalanılmaktadır. Sistemde gizli olan bir şey yoktur. Ancak çok hızlı hareket eden bu paraya yetişmek ve hesapla ilgili sınırlı izler bırakan bir SWIFT mesajı deşifre edebilmek çok zordur”(Ergül, 2001).

“Nakit olarak 5 milyon sterlin toplayan bir ilaç satıcısı çok büyük bir güç isteyen bir görevle karşı karşıyadır. Belki de milyonlarca kağıt parçasını banka sistemine oturtması gerekir. Sahte banknotlarını piyasaya sürmeye çalışan kalpazanın aksine, para aklayıcı parayı banka sistemine aktarabilmek için banka hesaplarına, posta havalelerine, seyahat çeklerine ve diğer ciro edilebilir yollara bel bağlamak zorundadır” (Robinson, 2006:26)

Sonuç olarak; bu aşamadan sonra para nakit halinde olmayacaktır. Gerek mücadele eden birimlerce araştırma ve inceleme sırasında paranın fiziken tespitinin, ele geçirilmesinin ve el konulmasının, gerekse nakit paranın finansal sisteme girişi sırasında finansal kuruluşlar tarafından nakit işlem bildirimleri ve şüpheli işlem bildirimleri yoluyla tespitinin en kolay olduğu bu aşamada, sözü edilen kişi ve kuruluşlar dikkatlerini yoğunlaştırmalıdır. Çünkü bu aşamadan sonra suçun ortaya çıkarılması çok daha zorlaşacaktır.

1.9.2. Ayırıştırma (Makinede Yıkama) Aşaması

Bu aşamada, çok sayıda finansal işlemlerle, kara para dağıtılmakta ve böylece aklayıcının yaptığı karmaşık işlemlerle kara paranın elde edildiği kaynaktan, fiziksel ve nedensel olarak uzaklaştırılmakta, iz sürülmesi zorlaştırılmaktadır (Güner, 2003). Ayırıştırma aşamasında gelirlerin izini sürmeyi zorlaştırmak için yapılan kesintisiz,

karmaşık mali işlemler sistemi sayesinde bu yasadışı gelirlerin kaynağına inmek hemen hemen imkansız hale gelmektedir. Her hesap çok sayıda alt hesaplara bölünebilmekte, bilgisayar başında birkaç tuşa basmakla hesaptan hesaba veya bir bankadan bir diğerine aktarmalar söz konusu olabilmektedir.

“İncelemeyi sürdürmek için her işleme ilişkin bilgiye eksiksiz olarak ulaşılması ve her bir işlem için sürecin tekrarlanması, işlemin çeşitliliğine göre de farklı alanlarda uzmanlarla çalışılması gerekebilmektedir” (MASAK, 2006:60-63). Yani bir olay üzerinde bankacılık, muhasebe, borsa, sigorta alanlarındaki uzmanların birlikte çalışmaları gerekebilir. Tüm bunlar hem önemli bir işgücü hem de zaman gerektirir. Ülkemizde kara para aklama incelemeleri için yapılacak görevlendirmeler 4208 sayılı Yasa ile düzenlenmiştir; buna göre işlemin niteliğine göre maliye müfettişleri, hesap uzmanları, gelirler kontrolörleri, hazine kontrolörleri, SPK uzmanları ve bankalar yeminli murakıpları incelemelerde görev alabilmektedirler.

Küçük miktarlara bölünen para dünya bankacılık sistemine bir kere girdikten sonra bankadan bankaya, ülkeden ülkeye aktarılmaya başlar (jandarma Genel Komutanlığı, 2004). Para aklayıcısı, parasını mümkün oldukça çok hesap arasında dolaştırarak ve kendi kimliğini saklamak için banka gizliliği ile mümessil- müşteri ayrıcalığına güvenerek hemen karmaşık bir mali işler zinciri kurar. Buradaki asıl görevinin herhangi bir denetimde ipuçlarını yok etmek olduğunu her adımda aklında tutar (Robinson, 2006).

1.9.3. Bütünleştirme (Makineden Çıkartma ve Kurutma) Aşaması

Kara para önceki iki aşama geçildiği için yasal bir görünüm almıştır. Para yasal ve normal fonlar görüntüsünde yasal ekonomi görüntüsünde yasal ekonomi içerisinde rahatça kullanılabilir ve artık kara paranın elde edildiği kaynağa ilişkin sorulabilecek muhtemel sorulara verilecek meşru sayılabilecek veya öyle görünecek cevaplar hazırdır ya da bu tip sorular hiç sorulmayacaktır. Bu noktada, aklanan para, temiz ve vergiye tabi bir gelir biçiminde yeniden piyasaya sürülür.

1.10. ÖRNEK OLAYLAR

- Yerleştirme aşamasında kara para yabancı paraya çevrilmiş ve fiziken ülkeden çıkarılarak banka hesaplarına yatırılmıştır. Ayırıştırma aşamasında bu hesaplardaki paralar başka banka hesaplarına havale edilmiştir. Bütünleştirme aşamasında da, bu fonlar taşınmaz ve diğer kıymetlerin alımında kullanılmıştır.

- Yerleştirme aşamasında, uyuşturucu ticaretinden elde edilen paralarla bir paravan şirket satın alınmış ve bu paravan şirket hesaplarındaki paralarla tanınmış araçlardan hisse senedi alınmıştır. Ayırıştırma aşamasında, bir başka ülkedeki mali kurum aracılığıyla uluslararası piyasalarda hisseler alınıp satılmış ve çok geniş bir portföy oluşturulmuştur. Daha sonra hisselerin ilk alındığı ülkede bu hisseler tekrar satılmıştır. Bütünleştirme aşamasında ise, satışlardan elde edilen karlar vergi cenneti adalarındaki yasal mali kurumlara aktarılmış ve şişeleme fabrikası, lüks yat ve gemi pazarlama şirketlerine yatırım yapılmıştır.

Lüksemburg'da uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirler, yerleştirme aşamasında İsviçre'de bir banka hesabına yatırılmıştır. Ayırıştırma aşamasında, banka çekleri vasıtasıyla çekilmiş ve Lüksemburg'da bazı banka hesaplarına yatırılmıştır. Bütünleştirme aşamasında ise, paralar yeniden nakit olarak çekilmiş ve değişik paravan şirketler tarafından açılmış bulunan Lüksemburg hesaplarına yeniden yatırılmıştır.

“İtalya'da adam kaçırmadan sağlanmış nakitler yerleştirme aşamasında Andorra'ya kaçırılmış ve bir ithalat-ihracat şirketine yatırılmıştır. Ayırıştırma aşamasında şirket, fonları Andorra'da bankalarda açılmış hesaplara yatırılmıştır. Bütünleştirme aşamasında ise, fonlar Amerikan dolarlarına çevrilmiş ve Panama bankalarına transfer edilmiştir” (Ergül, 2007b:6).

1.11. KARA PARA AKLAMA YÖNTEMLERİ

Kara para aklamanın genel amacı; hem paranın yasa dışı kaynağını gizlemek hem de işlem yapanların gerçek kimliklerinin açığa çıkmasını engellemektir. Bu iki nedendir ki, kara para aklama yöntemleri ve bu işle uğraşan kişiler ortaya çıkmıştır. Kara para aklama işiyle uğraşanlar, son derece üretken, işini iyi bilen muhasebeciler, hukukçular, bankerler ya da işadamlarıdır. Sağlam bir mesleki geçmişleri vardır. Genellikle sabıkaları yoktur. Hizmetleri karşılığında, aklanacak toplam miktarın belli bir oranında komisyon alırlar (Jandarma Genel Komutanlığı, 2004). Bu şekilde; yapılacak muhtemel denetimlerde gerekli açıklamalar yapılabilecek veya bu denetimlerin yapılmasını gerektirmeyecek şekilde bu gelirler, şüpheden uzak bir niteliğe kavuşturulacaktır.

“Bu, büyük bir su birikintisine atılan taş gibidir. Taşın suya vurduğunu görürsünüz, çünkü su sıçrar. Batmaya başladıkça suyun yüzünde halka halka dalgacıklar olur ve birkaç saniye için de olsa taşın suya düştüğü noktayı hala görebilirsiniz. Ama taş

derinlere battıkça dalgalanmalar biter. Taş dibe ulaştığında, onun izleri çoktan silinmiştir, hatta belki kendisini bile bulmak mümkün olmaz” (Robinson, 2006:41).

Kara paraya kaynaklık eden en önemli suçun uyuşturucu ticareti ve bu suçtan elde edilen gelirlerin çok büyük bir bölümünün nakit kullanımının düşük olduğu ve alınan önlemler nedeniyle büyük miktarda nakit işlemlerin dikkat çektiği ülkelerde olduğu dikkate alındığında, bu gelirlerin nakit sisteme sokulması, aklayıcılar açısından daha büyük önem kazanmaktadır. Çünkü nakit halindeki gelir, günlük kullanımlar için harcanabilecek çok küçük bir kısmı hariç kullanılmaya uygun değildir. Dolayısıyla nakit halindeki bu gelirin kullanılabilir hale getirilmesi yani aklanması gerekir.

Sınırsız sayıda yöntemle aklama yapmak mümkün olmakla birlikte en çok kullanılan ve mücadele eden birimler açısından öğretici olabilecek nitelikte olan yöntemleri şu şekilde sıralayabiliriz.

- Nakit Para Kaçakçılığı (Fonların Ülke Dışına Çıkarılması),
- Banka Temsilcilikleri, Finans Kurumları ve Bankaların Kullanılması,
- Vergi cennetleri ve Kıyı Bankacılığı,
- Döviz Büfeleri (Yetkili Müesseseler),
- Yasal Ticari Faaliyetlerde Bulunma Yoluyla,
- Her türlü Nakil Vasıtası (İş Makineleri dahil), Gayrimenkul ve Lüks Malların Alımı ve Satımı,
- Seyahat Şirketleri ve Turistik Tesisler Yoluyla,
- Sigorta Şirketleri Vasıtasıyla,
- Özelleştirilen Kamu Kurumlarıyla İlgili İhalelere Doğrudan veya Dolaylı Olarak Katılarak,
- Şirket Birleşmeleri, Konsolidasyonları, Devralmaları, Elden Çıkarmaları, Ele Geçirmeleri ve Satın Almaları,
- Spor Kulüpleri Kullanılması Yoluyla,
- Karşılıklı ve İnanca Dayalı İşlemler Yoluyla,
- Paravan Şirketlerin Kullanılması Yoluyla,
- Sahte ya da Şişirilmiş Faturaların Kullanımı,

- Danışma veya aracı Olarak Faaliyet Gösteren Avukat, Noter ve Muhasebeciler Gibi Görevliler Eliyle,

-

1.11.1.Nakit Para Kaçakçılığı (Fonların Ülke Dışına Çıkarılması)

“Kara paranın aklanmasında nakit kaçakçılığı; sıklıkla kullanılan bir yöntemdir. Nakit kara paranın kuryeler aracılığıyla, kara, hava ve deniz yolu ve demiryolu gibi değişik ulaşım araçlarını kullanarak, banka gizliliği olan ve kara parayı aklayan kuruluşların bulunduğu veya finans sistemlerinde yeterince denetim olmayan ülkelere taşınmasıdır” (Güner, 2003:206). Almanya’da birinci ve ikinci kuşak işçilerden toplanan paraların, Türkiye’ye taşınmasında yeşil pasaportlu imamların kullanıldığı saptanmıştır (Milliyet Gazetesi, 2001). Kara paranın nakit olarak başka ülkeye gönderilmesinde kargo şirketlerinin de kullanıldığı bilinmektedir.

Nakit formunu koruyan kara para ülke dışına çıkarıldığında, yasa dışı kaynağı ile bağı ciddi biçimde zayıflamaktadır. İkinci aşamada, gönderilen ülkedeki imkanlardan ve ortamdan yararlanılarak kara para mali sisteme sokulmaktadır.

ÖRNEK OLAYLAR:

- “1983 yılının Mayıs ayında Floridalı bir muhasebeci olan Ramon Millan Rodriquez, Panama’ya kalkan uçağa girerken durdurulmuş ve çantasında 10 milyon dolar bulunmuştur. Pennsylvania’da bir kokain satıcısının evinde küçük banknotlar halinde 42 milyon dolar ele geçmiştir. 300.000 dolardan 1.3 milyon dolara kadar paralar ele geçmiştir”(Ergül, 2007b:11).

- “1995 yılının Şubat ayında İspanya’da rutin bir uyuşturucu soruşturmasının ardından Marbella yakınlarında bir çift yakalanmıştı. Dairelerinde çuvallar içine yerleştirilmiş 50 milyon doların üzerinde yabancı para geçirilmiştir. Bu metot ABD’de yürürlükte olan 10.000 doların üzerindeki nakit tutarlar için bildirim yükümlülüğünü aşmak için çok sık kullanılmaktadır. Gümrük görevlilerince şüphelendikleri kaçakçıya valizin kendisinin olup olmadığı sorulduğunda, cevabın olumsuz olduğu ve içinde bulunan bir veya iki milyon doların ret edildiği olaylar ender değildir. Bunlar mesleğin riskleridir. Bu metodun başka bir çeşidi, biri nakit diğeri şahsi eşyalarla dolu iki benzer valizle seyahat etmekten ibarettir. Gümrük kontrolü sırasında kaçakçı, valizin içi karşısında büyük şaşkınlık gösterecek ve benzer olduklarından valizlerin karıştığı iddia edecektir” (Ergül, 2007b:11).

- Romanya'dan Türkiye'ye gelen bir otobüste ihbar üzerine yapılan aramada, aracın şoför mahallinin altına saklanmış vaziyette, 18 presli paket içerisinde çoğunluğu dolar olan 200 milyar TL (YTL tedavüle girmeden önce) karşılığı çeşitli ülke dövizleri ile yarım kilo ziynet eşyası ele geçirilmiştir. Sorgulamada üç araç şoförü paranın yurt dışından satışı yapılan uyuşturucudan elde edildiğini itiraf etmişlerdir. Bazen de paralar araçların stepnesi veya radyatöründe saklanmaktadır (Sabah Gazetesi, 2007).

- Emniyet Genel Müdürlüğü Organize suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı ekipleri, yeşil sermayeli şirketlerden X Holdingin kuryesini, Atatürk havalimanında 3.5 milyon markı Türkiye'ye sokarken yakalanmıştır. Kurye, anılan parayı gümrük idaresine beyan yapmaksızın havalimanının çıkışında yakalanmıştır (Sabah, 2000).

- "16.12.1996 tarihinde Atatürk Havalimanında bir ihbarı değerlendiren polis, kamu oyunda kurye kız olarak tanınan bayan D'yi 28 milyar TL karşılığı dövizle yakaladı. Adı geçen polise bu dövizin eroin parası olduğunu, kapalı çarşıdaki Azer Döviz sahiplerine teslim edeceğini açıkladı. 22 yaşındaki kurye bayan D'nin, kuryelik için 52 kez yurda giriş yaptığı ve her sefer için 3000 gulden para aldığı belirlenmiştir" (Tuşalp, 2002:136).

Kurye yoluyla kara para aklanmasına özellikle ülkemizde yaygın olarak başvurulmaktadır. Yüksek miktarda, açıktan veya gizlenmiş dövizle hava alanlarında, gemilerin ve yılda dört yüz bin civarında geçiş yapan TIR'ların zula olarak tabir edilen gizli bölmelerinde yakalanma olaylarında artış görülmektedir.

1.11.2. Banka Temsilcilikleri, Finans Kurumları Ve Bankaların Kullanılması

Banka aracılığıyla banka haricindeki kişilere karşı işlenen suçlara; spekülatif bankacılık faaliyetleri ya da kişilere ait gizli bilgilerin açıklanması, bu yolla şantaja başvurulması, tefecilik, masraflara ilişkin manüplasyonlar, hileli iflaslar, örnek gösterilebilir. Diğer taraftan; sahte havale ya da teminat mektubu, tahvil gibi evraklarla kişiler dolandırıcılık, emniyeti suiistimal suçunun mağduru olabilirler ya da bankadaki bir takım bilgilerin elde edilmesiyle, tehdit, şantaj, korkutarak faydalandırma suçları gerçekleştirebilirler.

"1995-1997 yılları arasında Rusya'da 30 üst düzey ve çok daha fazla sayıda orta düzey banka yöneticisinin öldürülmesi finansal kuruluşlar ile yapılacak işbirliğinin önemini ortaya koymaktadır" (Akar, 1997:72-73).

Japonya, Rusya ve Kıbrıs Rum Kesiminin de aralarında bulunduğu bazı ülkelerde, kara paranın aklanması işinde kullanılmak üzere satışa sunulan veya özelleştirilen özel ve kamu bankalarının satın alınması veya yeni bankaların kurulması yoluna gidildiği bilinmektedir.

Para havalesi gibi bazı işlemler hariç, bankacılık işlemi yapamayan, mevduat kabul edemeyen ve yurt dışında kurulan banka temsilcilikleri, para aklamada kullanılabilir. Hollanda ve Almanya’da faaliyet gösteren bazı Türk bankalarının temsilcilikleri havale yapmak suretiyle kara para akladıkları gerekçesiyle bu ülkelerin hükümetleri tarafından kapatılmıştır. Kapatma nedeni ise, PKK’ya ve ülkemizde faaliyet gösteren bazı holdinglere gönderilen önemli miktarlardaki paralar bulunduğunun tespit edilmesidir. Ancak kapatma kararının gerisinde, sadece kara paranın aklanmasının önlenmesi değil, bu paraların ülke içinde kalması ve milli bankaları tarafından bu işlemlerin yapılmasının sağlanması olduğu, banka temsilcilikleri tarafından öne sürülmektedir.

“Genel olarak finans kurumlarının iki tip bildirim yükümlülüğü bulunmaktadır. Bunlardan ilki belli limitin üstündeki tüm nakit işlemlerinin bildirimini diğeri ise miktarına bakılmaksızın tüm şüpheli işlemlerin bildirimidir. Bildirim yükümlülüklerini aşmanın bir yolu da bildirim tutarının üzerindeki paranın yatırıldığı kuruluşun yönetimi veya çalışanı ile anlaşarak bildirim tutarının üzerindeki paranın yatırıldığı kuruluşun yönetimi veya çalışanı ile anlaşarak bildirim yapılmamasını, yanlış doldurulmamasını veya tanınan muafiyetlere sokulmasını sağlamaktır. Doğal olarak finansal kurumun yöneticileri, aklayıcılar tarafından ele geçilirse anlaşma yapmaya dahi gerek yoktur” (Güner, 2003:210). Cana yakın bir banka müdürü, her para aklayıcısının hayalidir (Robinson, 2006).

Uyuşturucu paralarını yıkayan bankalar ve bunların sahipleri Türkiye standartlarının çok üzerinde bir yaşam sürerken, aynı konumdaki dürüst bankacılar onlarla rekabet edemeyerek havlu atmaktan zorunda kaldılar (Çulcu, 1998).

Bu konuda akla hemen ilk gelen örnek, şüphesiz 1998’de patlayan Korkmaz Yiğit skandalıdır. Türk Ticaret Bankası’nı özelleştirme İdaresi’nden 600 milyon dolara satın alarak diğer bankası Bank Ekspres’le birlikte finans sektöründe iddialı hale gelen Yiğit, iki gazetesiyle de medya dünyasında yer alıyordu. Yiğit’in parasının kaynağının ‘kirli’ olduğunun ortaya çıkması çok uzun sürmedi. Korkmaz Yiğit’in 10 milyar dolarlık kirli para havuzunun başında, bankaların özelleştirilmesinde Musevi tefeci Nesim Malki’nin

mafya lideri Alaattin Çakıcı'nın etkisi ve bürokratların oynadığı etkin rol kısa zamanda ortaya çıktı (Şanlı, 2005).

Kara para akalam işine bulunan yeni kılıf “akreditifler”³dir. Diğer bir deyişle akreditif, işleme itibari görünüm kazandırmakta ve böylece aklama daha iyi yapılabilmektedir. Kara para aklamak, vergiden kaçmak veya büyük miktarda sermaye kaçırmak isteyen kişiler, bankalara gidip bir akreditif temin edip işlemleri belgelere bağlamaktalar ve böylelikle yapılan işlere yasal bir çerçeve kazandırmış olmaktadır.

1.11.3. Vergi Cennetleri Ve Kıyı Bankacılığı

1.11.3.1. Vergi Cennetleri

Vergi cennetleri, özellikle kıyı bankacılığı ve paravan şirketler vasıtasıyla kara para aklamanın kolay olduğu ve kullanıldığı yerlerdir.

Vergi cennetlerinin yüzölçümleri genel olarak küçük, nüfusları azdır ancak pek çok uluslararası banka ve şirkete sahiptir. Örneğin, Lüksemburg (378.000 nüfusa 143 banka), Manş adaları (140.710 nüfus, 120 banka), Bahama adaları (175.922 nüfus, 382 uluslararası finans kuruluşu), eski Hollanda sömürgesi Aruba, Kayman adaları (24.900 nüfus, 530 banka), Turk ve Caicos adaları (3000 yoksul yerli nüfusa karşılık 6729 şirket) (Şanlı, 2005).

Turizm ve hizmet sektörü en önemli gelir kaynaklarıdır. Sıfır oranda vergi uygulamasalar da, yerel işletmelerden ücret almaktadırlar. Yerel çalışanların ve dışardan gelenlerin ücretlerinin vergilendirilmeleri ile bu kişilerin tüketimleri potansiyel olarak önemli bir gelir kaynağıdır.

Vergi cenneti ülkelerde, özellikle gelişme dönemlerinde, basın özgürlüğünün olmadığı ya da kısmen olduğu, yüksek eğitim kurumlarının olmadığı, bunun sonucunda örneğin, bu ülkelerdeki durumu eleştiren entelektüel bir kesimin olmadığı, demokrasinin yeterince gelişmediği, örneğin bazı ülkelerde hiç seçim düzenlenmediği de belirtilmektedir (Hampton and Chtistensen, 2002).

İşletme yöneticileri ve ortaklarının isimlerinin bilinmemesi, bankaların müşteri sırrı ile ilgili düzenlemelerinin çok katı uygulanması, tröst gibi kurumsal formların çok kolaylıkla kurulabilmesi, elektronik ödeme sistemlerini de içeren elektronik iletişim

³ Akreditif (Akreditif uluslararası işlemlerde kısaca L/C – Letter of Credit olarak adlandırılmaktadır), ihraç edilen malların bedellerinin ödenmesi konusunda belirli şartların yerine getirilmesinden sonra ödemenin yapılacağına ilişkin bir çeşit teminattır.

ağlarının gelişkin olması (OECD, 2000), yüksek gelirli komşu ülkelerden kolay seyahat olanakları ile turizm sektörünün canlı olmasından dolayı nakit akışına elverişli olmaları gibi özellikler vergi cennetlerinde kara paranın aklanması için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Ayrıca, bu ülke ekonomilerinin finansal sektöre olan bağlılığının yüksek olması, kamu idarelerinin ülkelere gelen paranın kaynağını sorma konusunda isteksiz olmalarına neden olmaktadır.

“Kara paranın nakit formundan kurtulması için vergi cennetlerinde mevcut finans kurumları aracı olarak kullanılabilir. Buna örnek olarak kişilerin, oto finans borç yönetimi (loan-back) kullanarak kıyı bölgesi finans merkezlerinde mevcut finans kurumları aracılığı ile kara para aklama eylemini gerçekleştirirken yaptıkları işlemler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Türkiye Bankalar Birliği, 2003:23):

- Kara para aklayacak kişi, kıyı bölgesi finans merkezine giderek parayı burada faaliyet gösteren (A) bankasına yatırır. (Daha sonra bu parayı başka bir ülkedeki (B) bankasına da aktarabilir.

- Kendi ülkesindeki (C) bankasına başvurarak (A) bankasındaki hesabını teminat göstermek suretiyle kredi talebinde bulunabilir. (C) bankası da bu krediyi kendisine verir.

- Kişi, aldığı kredi ile istediğini yapar.

- Kredi (C) bankasına ödenmez. (C) bankası da bu kişinin teminat gösterdiği (A) bankasındaki parasını haciz eder.

- Böylece kişinin parası, yaptığı yatırım şeklinde aklanmış olarak ortaya çıkar.”

OECD’ye göre kara paranın aktığı vergi cennetleri: Aruba, Bahama adaları, Bahreyn, Belize, Bermuda, Nauru, Nieu, Batı Samoa, Barbados, Cayman adaları, Cebelitarık, Cook adaları, Seyşel adaları, st. Lucia, St. Christopher ve Nevis, St. Vincent, Dominik Cumhuriyeti, Hollanda Antilleri, Liberya, Liechtenstein, Kıbrıs Rum Kesimi, Grenada, Guernsey, Grenadines, Man adası, Jersey, İngiliz Virjin adaları, Amerikan Virjin adaları, Malta, Monako, Marshall adaları, Mauritius, Maldive daları, Montserrat, Panama, San Marino, Tonga, Turks ve Caicos adaları, Vanuatu (Radikal, 2000).

1.11.3.2. Kıyı (Off Shore) Bankacılığı

Kıyı bankacılığı olarak tanımlanan off-shore bankacılığı, genellikle serbest bölgelerde kurulan merkezlerde faaliyet gösteren ve ülke içindeki bankacılık sisteminin tabi olduğu yasal düzenlemelere tabi olmayan, ülke dışından sağlanan fonların ülke dışında veya koşullara göre ülke içinde kullandırılması için cazip çalışma koşullarının sağlandığı bankacılık türüdür.

Tabela bankacılığı, posta bankacılığı olarak adlandırılan ve kağıt merkezlerde yürütülen kıyı bankacılığında bankacılık işlemleri fiilen yapılmamakta, yalnızca merkezlerin sağladığı mali ve ekonomik avantajlardan yararlanılmakta ve yurt dışında gerçekleştirilen işlemlerin maliyetlerini düşürmek amaçlanmaktadır. Az sayıda şubeleri tarafından faaliyette bulunan uluslararası bankalar, genellikle diğer merkezlerde gerçekleştirdikleri yasal işlemlerini ve kara para aklama şeklindeki illegal operasyonlarını kağıt üzerinde kurulan merkezlerde muhasebeleştirerek önemli vergi avantajları sağlamaktadır.

Vergi cenneti olarak bilinen ülkelerde gözetim zayıf olduğundan, bankacılık işlemlerinde kimlik tespiti uygulanmadığından, belli tutarın üzerindeki tüm nakit işlemlerin ve şüpheli işlemlerin bildirim yükümlülüğü de genelde olmadığından kara paranın nakli, yatırılması ve transfer ve dolayısıyla yasallaştırılması daha kolay olmaktadır. Bu durum kıyı bankalarının aklayıcılar tarafından tercih edilmesinin en önemli nedenidir. “Kıyı bankacılığının (off-shore) kara para olayını anımsatabilecek işlemleri (Ergül, 2007b:23):

- Uyuşturucu trafiğinin yoğun olduğu bölgelerdeki şubelerce veya bankalarca tavsiye edilen müşteri sayısındaki artış eğilimi,
- Müşterinin, her zaman iş yaptığı ülkeler dışındaki ülkelere para akışını sağlamak için akreditif ve/veya ticari finansman yöntemlerinin kullanılması,
- Müşterilerin sıklıkla seyahat çeki, yabancı para cinsinden poliçeleri veya diğer devredilebilir nitelikteki menkulleri satın alma isteğinin bulunması,
- Özellikle yurt dışından getirilen seyahat çeklerinin veya poliçelerin ödenmesi için finans kurumlarına başvurulması,
- Giriş-çıkış esasına veya bir hesap kullanılmaksızın müşteri tarafından sebebi açıklanmayan elektronik fon transferleri yapılması”.

Kıyı bankacılık merkezlerinin hemen hemen tamamında, kara para aklanmaktadır. Bu merkezlerden, KKTC’de tabela şeklinde olanlar hariç 21 off-shore banka vardır. Bu bankaların çoğunluğu Türkiye kökenlidir (Dünya Gazetesi, 1997). Kıbrıs Rum Kesiminde sadece Rus mafyasının sahip olduğu off-shore bankalarının sayısı 200’e yakındır.

ÖRNEK OLAY:

“Atıl durumdaki bir off-shore şirket S ülkesinde yerleşik bir şirket tarafından kredi kartları kullanılarak satın alındı. Satın alma işlemi bir suç örgütü hesabına hareket eden bir avukat tarafından yapıldı. Kayıtlara göre off-shore şirketin bürosu S ülkesindeki bir adresteydi ve bu şirketle irtibat kurmak için tek araç telesekreterli otomatik bir telefondur. Off-shore şirketin kuruluş mukaveleleri ve yeni yönetici için referans belgeleri bir merkezi Avrupa ülkesinde banka hesabı açmak için kullanıldı. Bu hesapta binlerce çalınmış euro çek tahsil edildi. Elde edilen bu miktar da daha sonra kuryeler aracılığıyla C ülkesine transfer edildi ve transfer edilen bu meblağlar C ülkesindeki birçok döviz bürosunda sonradan özel amaçlarla kullanılmak üzere diğer paralara çevrildi. Organize suçlar ilerde kara para aklamak için kullanılabilecek hesapların açılması veya tüzel kişiliği olan başka yasal yapılanmaların oluşturulması amacıyla bir şirketin kuruluş belgelerini iyi niyet oluşturmak için çok kolay kullanabilmektedirler” (Çapraz, 2001:217-218).

“Birileri off-shore bankacılık yapmak için Kıbrıs’ta bir banka kurarlar. Adını da “X Bank off-shore” koyarlar. Kıbrıs’taki ticaret sicili, Türkiye’de bu isimde bir banka olduğunu, bu iki kuruluş arasında hiçbir ortaklık görünmediğini söyler ve X Bank off-shore’un kuruluşuna izin vermez. Bunu üzerine Kıbrıs’taki X Bank off-shore’u kuranlar, Türkiye’den bay A adında bir şahıstan yazı getirirler. Bay A, Türkiye’deki X Bank’ın büyük ortağı olduğunu ve Kıbrıs’ta kurulacak olan X Bank off-shore’un isimlerini kullanmasında herhangi bir sakınca olmadığını, hatta X Bank off-shore’un kendisinin dolaylı bir iştiraki olduğunu beyan etmektedir. Kıbrıs Ticaret Sicili, yazının anlamını çözemez. Çünkü dolaylı ortaklığın ne olduğuna akılları ermez. Ama bu yazı üzerine X Bank, off-shore’un kuruluşuna izin verirler. Banka böylece kurulur. X Bank off-shore, bildiğimiz X Bank’ta bir hesap açar ve X Bank yönetimi, şube müdürlerinden bu hesaba para toplamasını ister. Öyle ki, şube müdürleri bu hesaba yatırılan paralardan % 1 komisyon alacaktır. Eylül 1999’dan Aralık 1999’a kadar bu hesaba tam tamına 86 milyon dolar para yatar. Daha sonra yine banka yönetimi, şubelerden X Bank off-

shore'la ilgili bütün bilgi ve belgelerin ortadan kaldırılmasını ister. Off-shore'a giden paralar, Türkiye'de Bay A ile alakalı şirketlere veya batık şirketlere aktarılır. 86 milyon dolar buharlaşır" (Altaylı, 2000).

1.11.4. Döviz Büfeleri (Yetkili Müesseseler)

Nakit halindeki yasadışı gelirin döviz büroları tarafından alınarak finansal sistem içerisine sokulmasıdır.

Döviz büfelerinin, bankalar kadar ciddi denetime tabi olmaması sebebiyle tamamı ile dürüst olmayan bir miktar para bozdurulursa, bu paranın kaynağı hakkında herhangi bir soru sorulmaz.

Döviz büroları çok büyük kara para aklama makineleridir. Düzenleyici kurum olmadığı için bunlar tanınmaz, anonim olur, sadece önünden geçerseniz orada olduğunu anlarsınız.

Kambiyo işlemleri kendi nitelikleri gereği, büyük çaplı para işlemlerine dayanır. Çok sayıda olayda, kambiyo sıkı bir düzenlemeye tabi değildir ve işlemin detaylarını kaydetmek zorunlu değildir. Kara para aklamaya girişenler genel olarak yabancı döviz cinsinden banka tahvilleri satın alır, sonra bunları yabancı ülkede bir hesaba yatırır ya da yabancı ülkede hizmet ve mal alımında kullanırlar. İtalyan mafyası, büyük miktardaki paraları değiştirmek kuşku uyandırdığından normal kurun % 30 altında paralarını dövize çevirmektedir (Akar, 1997).

ÖRNEK OLAY

Bir uyuşturucu kaçakçılığı incelemesi sırasında; uyuşturucu satışından elde edilen bozukluklar halindeki yüksek tutarlarda nakit paraların sınırdaki bir döviz bürosuna götürüldüğü ve bu büroda küçük banknotlar halinde yabancı bir dövize çevrildiği belirlenmiştir. Sonrasında bu para daha fazla uyuşturucu almak için sınır ötesine ve yurt dışına çantalar içinde taşınmıştır. Soruşturmanın derinleştirilmesi, yasadışı yollarla elde edilmiş bu fonların kara para aklayıcıları tarafından kontrol edilen döviz bürolarındaki sahte bir isim altında açılmış bir şirket hesabına aktarıldığı ortaya çıkarılmıştır. Hesapların incelenmesi sırasında, döviz bürosunun nakit işlemlerinin ayrıntılı kayıtlarını da tutmadığı belirlenmiştir. Polis araştırması sonucunda bir kara para aklama olayı ortaya çıkarılmıştır (Güner, 2003).

1.11.5. Yasal Ticari Faaliyetlerde Bulunma Yoluyla

1.11.5.1. Nakit Para Kullanılan İşyerlerinin İşletilmesi (Göstermelik Şirketler)

Bu yöntemde, eldeki kara paranın, gerçek veya hayali şirketler kurulması suretiyle mali sisteme sokulması sağlanır. Bu amacı gerçekleştirmek için daha çok, restoran, lokanta, fast-food (pizza-hamburgercilik), büyük alışveriş merkezi, benzin istasyonu, araba yıkama, gibi nakit para akışının yoğun olduğu işyerleri kurulur. Bu tür işletmelerde bir gün, bir hafta, bir ay ya da bir yılda ne kadar kazanıldığının belirlenmesi oldukça zor olmasından dolayı kara paranın aklanması kolaylaşmaktadır (MASAK, 2007).

ÖRNEK OLAY

Monako’da, büyük reklamlarla çok lüks bir İtalyan lokantası açılmıştır. Ne zaman yer ayırtılmak istense, boş masa bulunmadığı söylenmektedir. Lokantanın önünden geçildiğinde binanın hep ışıklı, masaların kurulu ancak kapıların hep kilitli olduğu ve hiç kimse olmadığı görülmektedir. Ancak defterlerine bakılırsa lokanta sahipleri, çok büyük karlar elde etmekte ve bunun vergisini seve seve ödemektedirler (Bresler, 1993).

ABD’de 1984 yılında bu yöntem kullanılarak uyuşturucu kaçakçısına ait bir pizza dükkanları ağı vasıtasıyla, uyuşturucudan elde edilen gelirlerin amlandığı belirlenmiştir. İtalya’da bugün bile birçok pizzacı dükkanının yerel mafya için pek gözde çıkış yeri olduğu bilinmektedir.

1.11.5.2. Casinolar ve Kumarhaneler Yoluyla

Aklayıcıların elinde bulunan nakitler kumarhanelerden fiş almak için kullanılmakta, alınan fişlerle hiç kumar oynamamakta veya çok az oynamakta ve fişler kumarhaneden çeklerle değiştirilmektedir. Söz konusu çekler daha sonra bir bankaya yatırılarak çek bedelleri buradan başka bir ülkeye transfer edilmektedir.

“Nakit paranın yoğun olduğu kumarhaneler sadece iyi organize edilen bir kumar merkezi değil, gerçek bir gelir kaynağıdır da. Yapacağınız tek şey, bir kumarhaneye girmek, 1.000 \$ değerinde fiş almak, birkaç saat oynamak, para kazanmak ve banka müdürünüze 500.000 \$ kazandığınızı ve onu bankaya yatırmak istediğinizi söylemektir. Tabii ki böyle bir iddianın doğruluğunu kanıtlamak zorunda kalabilirsiniz. Ancak böyle bir şey kumarhane yönetiminin üst kademelerinde güvenilir bir arkadaşı olan biri için hiç sorun olmaz. Daha da iyisi, eğer bir kumarhaneye sahipseniz, rulet çarkını

döndürmek için uğraşmanız gerekmez. Sadece nakit paranızı kasaya sürer ve muhasebeciniz vergi iadelerinizi doldururken bunu da kazanç hanenize yazdırırsınız” (Robinson, 2006:50)

Las Vegas halen gözde bir kara para aklama merkezi olma özelliğini korurken, günümüzde Macau da önemli bir kara para aklama merkezi haline gelmiştir. Hong-Kong’tan sadece 45 mil uzaklıkta bulunan ve her 15 dakikada da hızlı feribotlarla sefer düzenlenen Macau’nun gelirlerinin yaklaşık % 80’i kumarhane tekeline dayanır.. Burada aklanan kara para miktarının bazen ayda iki milyar doları bulunduğu söylenmektedir. Ancak kumarhaneler yönetimlerinin iştiraki olmadan büyük boyutlardaki kara paraların aklanması mümkün değildir.

1.11.5.3. Piyango Ve Talih Oyunları Yoluyla

Hipodromlar da hemen hemen aynı olanakları sağlıyor. Bu yöntemde; ikramiye kazanan talihli, ikramiyesini almadan önce aklayıcılar tarafından bulunur ve kazandığı ikramiyeden daha fazlası kendisine verilerek elindeki bilet, kupon vs. alınır. Böylece elde edilen kara paraların, talih oyunlarından kazanıldığı izlenimi verilir.

“Buradaki strateji, kazananlardan bazılarının ceplerine tam olarak ne kadar para koyduklarını vergi memurlarına söylemek konusundaki isteksizliklerine dayanır. Kazanan bilet ciro edilebilir olduğundan, bazıları kazananın biletini para karşılığı olarak onu vergi vermekten kurtardıkları için mutluluk duyar. Amerika’daki hipodromlar, ortalarda dolaşp bilet satmaya çalışan insanları arayan ‘sinek’lerle doludur” (Robinson, 2006:51).

1.11.5.4. İletişim Teknolojisinden Yararlanarak

Organize suç örgütleri, teknolojinin olanaklarından en iyi şekilde yararlanmakta, 900’lü hatlar ve medya şirketi işletilmesi ile kamuoyuna hakim olmaya çalışmaktadır.

Aklayıcılar, uyuşturucu satışından sonra alıcıdan parayı nakit almak yerine, işlettikleri erotik telefon hatlarının numaralarını vermişlerdir. Bu hatlarda, uyuşturucu alan borcu kadar telefonla konuşmakta ve borcunu bu yolla ödemektedir. Bu tip hizmetlerde telefon işletme sisteminin maliyeti düşük olduğundan, hattın kar marjı yüksek olmaktadır. Yani, çok aranmasa da, arandığı anda iyi kar marjı bırakmaktadır. Burada aklama komisyonunu, belirtilen telefon hattının işletmek için yapılan kiralama giderleri ile varsa diğer maliyetler oluşturmaktadır (Akar, 1997).

Eski Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesi eski Başkan Vekili Bülent Orakoğlu bir çalışmada; “Türkiye’deki yolsuzluk ekonomisinin iç ve dış mimarlarının bütün kamu kurum ve kuruluşlarını yozlaştırma çabalarının Türk basın kuruluşlarında da hissedilmesi kaçınılmaz olduğunu” belirtmiştir.

1.11.5.5. Gayrimenkul Alım-Satımı Yoluyla

Gayrimenkulün piyasa fiyatının oldukça altında alınıp farkın kayıt dışı olarak ödenmesi, daha sonra da taşınmazın piyasa fiyatından satılmasıyla, fiyat farkı kadar para aklanması yaygın bir yöntemdir. Gayrimenkul alım ve satımı iki taraf arasında gerçekleştirilmesi Sahte isimlerle gayrimenkul satın almak veya satmak veya parayı değişik ülkelerde taşınmazlara yatırma yoluna da gidilmektedir.

ÖRNEK OLAY

“Moskova mafyası, kontrolleri altında bulunan fuhuş sektöründen, yasal striptiz salonlarından elde ettiği milyonlarca dolarlık geliri, devlete beyan etmeyerek denizaşırı ülkelere göndermektedir. Mafya bu parayı el altından Rus bankalarına transfer etmekte böylece buradaki yasal ve yasal olmayan paralar birbirlerine karıştırılmaktadır. Rus bankası paranın avukat aracılığıyla Miami’deki mafya ile bağlantılı bir emlakçıya transferini istiyor. Rus bankası para transferini gerçekleştirebilmek için New York’taki muhabir bankaya direktif gönderiyor. Rus bankasının New York’ta bulunan muhabir bankası, paranın gerçek sahibinin kim olduğunu kesinlikle bilmiyor. Merkezi New York’ta bulunan banka, para transferini bilgisayar ortamında elektronik olarak yapmaktadır. Bilgisayar, New York bankasını borçlandırıyor ve parayı Miami’deki hesaba yatırıyor. New York’taki banka gibi Miami’deki banka da paranın kimden geldiğini bilmiyor. Moskova mafyası bu parayı şişirilmiş fiyatlardan bir ofis binası olmak için kullanıyor. Emlakçı, parayı yasal bir geliri kullanıyor gibi emlak işine kanalize ediyor. Ardından, Moskova mafyası kazandığı paranın denizaşırı ülkelere kira geliri olduğunu beyan ediyor” (Hürriyet Gazetesi, 1999)

1.11.5.6. Spor Kulüpleri Kullanılması Yoluyla

Spor kulüplerinin kurulması ve işletilmesi veya yönetiminin ele geçirilmesi suretiyle de kara paranın aklanmasına hemen hemen bütün ülkelerde rastlanmaktadır. Organize suç örgütleri, golf, basketbol, futbol gibi alanlarda faaliyet gösteren kulüp kurmakta ve kulüplere üyelik için yüksek aidatlar alınmakta ve üye sayısı ile orantılı olarak kara paralarına yasallık kazandırmaktadırlar.

“İsveç polisi Stockholm/de kunduracılık yapan ermeni Kevork Vartanyan ne on sekiz arkadaşını fazla miktarda uyuşturucu madde ile yakalamıştır. Futbol kulüplerinde yöneticilik yapan Vartanyan’ın, futbol takımlarının yurt dışı gezilerinde uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptığı tespit edilmiştir” (Mumcu, 1997:285).

Türkiye’de de spor kulüpleri, mafyanın kimlik ve para kaynağı olmaya başlamıştır. Futbolda bir yıllık rant, yaklaşık 700 trilyon civarındadır.

Şimdiye kadar spor kulüplerinde görev alan tanınmış simalar şunlardır (Sabah, 2000b):

KARAGÜMRÜK	:Nuri Ergin’in (Nuriş) kardeşi Nejat Ergin (başkanlık yaptı)
DÜZCESPOR	:Yaşar Öz (yöneticilik yaptı), Ferda Seven (başkanlık yaptı)
SARIYERSPOR	:Dündar Kılıç, Metin Kaya Çağlayan (yöneticilik yaptılar)
Ç.RİZESPOR	:Sedat Peker’in kardeşi Vedat Peker (genel sekreterlik yaptı)
MALATYA SPOR	:Turan Çevik, Nurettin Güven, Metin Kaya Çağlayan, Oral Çelik (Oral Çelik 15 yıl olmak üzere, hepsi başkanlık yaptı).
ARSİNSPOR	:Alaattin Çakıcı’nın kardeşi Gencay Çakıcı (başkanlık yaptı)
BURSASPOR	:Erol Evcil (yöneticilik yaptı)
SAMSUN SPOR	:Fehmi Sağlamer (Kulübe başkanlık yaptı, silah kaçakçılığından ceza aldı), Hasbi Menteşoğlu (Başkanlık yaptı, hayali ihracatçı).
BALIKESİRSPOR	:Ergun Gür (başkanlık yaptı) (Ünlü, 2000)

1.11.5.7. Paravan Şirketlerin Kullanılması Yoluyla

Bu şirketler herhangi bir ticaret veya imalat faaliyetinde bulunmayan ve genellikle de sınır ötesi merkezlerde kurulan şirketlerdir. Bu şirketler, sadece kağıt üzerinde vardır ve bunların kurulmasındaki amaç, ayrıştırma aşamasında fon transferlerinin bu şirketler üzerinden geçirilmesi suretiyle inceleme anında iz sürmeyi zorlaştırmaktır.

Paravan, posta kutusu, tabela veya sanal olarak isimlendirilen şirketlerin kullanılması yönteminde, kara para aklama işi yapanlar, genellikle bu tipten birçok şirkete sahiptirler, izleri daha fazla karışık duruma getirmek için, fonları bir şirketten diğerine aktarırlar.

Başka bir uygulamada ise; paravan şirket kağıt üzerinde çok karlı bir işletme gibi gösterilir, fonların kaynağını yasal göstermek için sahte belgeler, naylon faturalar düzenlenir ve bu durumda hiç var olmayan kar için kasaya para konulur. Bu para vergilendirilir ve doğal olarak yasallaşır veya paravan bir şirket, kar oranı düşük veya yüksek birçok değerli kağıt, emlak satın alır ve bu sayede kara para aklanır (Güner, 2003).

“Batı Avrupalı bir işadammının B ülkesinde açtırdığı şahsi ve ticari mevduat hesapları şüpheli işlem bildirimine konu olmuştur. Kendi ülkesinde ve B ülkesinde çok sayıda gayrimenkulü olan işadamı tüm işlemlerinde daima kendi ülkesindeki adresini beyan etmiştir. İşadamını şahsi hesaplarına başka bir Avrupa ülkesinde ve anavatanında açılmış hesaplardan çok sayıda ve yüksek miktarda para transferi yapılmıştır. Hesaplar işadammının ticari faaliyet konusunda çalışan firmalarına aittir. Ancak yapılan incelemede toplam 7 milyon dolarlık transfer paranın işadammının faaliyet çapıyla orantısız olduğu ve ortaklarından birinin de İtalya’da bazı ekonomik suçlara karıştığından şüphelenildiği ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca işadammının İtalya’da kara para aklayan iki organize suç faaliyle yakın ilişkide olduğu da anlaşılmıştır” (Financial Action Task Force, 1999:24).

“Uyuşturucu kaçakçısı yasadışı yollardan elde ettiği parayla ve kullandığı konut kredisiyle gayrimenkul almıştır. Daha sonra gayrimenkulü paravan olarak kurduğu şirketine satan aklayıcı, sonraki aşamada taşınmazı üçüncü bir kişiye alış fiyatı üzerinden satmıştır. Böylece aklayıcı, kanun dış fonlarına meşruiyet kazandırmıştır.” (FATF, 1998:53-54).

1.11.5.8. Sahte ya da Şişirilmiş Faturaların Kullanımı

Kara para elde edilmesine yönelik uygulamada daha çok vergi kaçakçılığında sahte fatura ya da şişirilmiş fatura kullanılmaktadır. Bunun için altı halkadan oluşan sahte fatura zinciri oluşturulmaktadır. Zincirin birinci halkasında, vergi mükellefi dahi olmayan tabela şirketleri kullanılır. Bu şirketlerden ikinci halkada bulunan, X şirketinin naylon fatura temin ettiği Y, T ve M gibi şirketlere mal ve hizmet satılmış görüntüsü

verilmektedir. Üçüncü aşamada bu şirketler aynı malları, X şirketine satmış gibi gösterilmektedir. Bunun için sahte faturalar düzenlenirken ödemeler de bankadan hayali olarak yapılmaktadır. X şirketi hesabı bulunduğu banka şubeleri ile çalışır. İşlemlere gerçek görüntüsü verilmesi için X şirketinin hesabından para çıkmış gibi banka belgeleri düzenlenmektedir. Fatura bedelleri tahsil etmiş görünürken, yalnızca birkaç dakika sonra aynı miktardaki para birkaç parça halinde aynı hesaba geri yatırılmış gibi gösterilmektedir. Zincirin beşinci aşamasında P şirketi aynı malları fiyatı ikiye katlanmış halde yeniden X şirketine satmış gibi fatura düzenlenmektedir (Şener, 2003).

Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) tarafından hazırlanan bir çalışmaya göre 1994-1998 arasında ülkeye giren kirli paranın miktarı 200 milyar doları aşıyordu. Eski İçişleri Bakanı Sadettin Tantan döneminde başlatılan ve Emniyet'in KOM ekipleri tarafından yürütülen bankacılık ve hayali ihracat operasyonlarında da yine benzer bir tablo ortaya çıkmıştı (Şanlı, 2005).

MASAK tarafından dış ticaret sermaye şirketlerinin de bulunduğu 100'ün üzerinde ihracatçı firma, kara para akladıkları iddiasıyla incelemeye alınmıştır. Yapılan ilk incelemelerde, satıcı firmaların ihracat değerlerini çok yüksek gösterdikleri, ancak alıcı ülkedeki ithalatçının kendi ülkesine girişi tam tersine çok düşük değerle yaptığı belirlenmiştir. Mali Suçları Araştırma Kurulu, Almanya başta olmak üzere Avrupa Birliği ülkelerine yapılan bu ihracatın Türkiye'den çıkış rakamının değil, bu ülkelere giriş rakamlarının gerçeği yansıttığı görüşündedir. Bu ülkelerde kayıt sisteminin oldukça iyi tutulduğu ve vergi kaçırmanın çok zor olduğuna dikkat çekilirken ihracat yoluyla kara para aklandığı kuşkularının ağır bastığı da ifade edilmektedir.

2000 yılındaki "**Paraşüt Operasyonu**" kapsamındaki soruşturma kara para aklama boyutunda genişletilmiştir. Bazı şirketlerin "hayali ihracat üzerinden kara para akladıkları" öğrenilmiştir. Paraşüt Operasyonu, Güneydoğu Bölgesi'nde hayali ihracat yoluyla yapılan gümrük kaçakçılığını ortaya çıkarmak için başlatıldı. Yolsuzluğun odağındaki isim Altınbaş Holding'in sahibi işadamı Yasin Altınbaş'tı. Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde 'merkezden' gerçekleştirilen operasyon için İçişleri Bakanı Saadettin Tantan, 'yukarıya bakın' sözlerini sarfedince operasyonun adı Paraşüt oldu. Salça ve yağ fabrikaları, benzin istasyonları ile Ankara ve İstanbul'da çeşitli işyerleri bulunan Gaziantep'li ünlü işadamı Yasin Altınbaş'ın bir anda büyümesi ve bölgenin dev işadamlarından biri haline gelmesi dikkatleri çekti. Yapılan araştırmalar sonucu anlaşıldı ki Altınbaş Holding'e ait akaryakıttan motor yağına, şekerden muza kadar pek

çok mal sınır kapılarından Türkiye'ye kaçak olarak giriyordu. Dış Ticaret Müsteşarlığı, Yasin Altınbaş'ın talebi doğrultusunda, 3 milyon 628 bin kilo muz Suriye'nin Lazkiye şehrinden alıp Türkiye'ye ithal izni verdi. Gümrük üst düzey bir yetkili, şunları anlattı: ‘‘Birincisi Suriye'nin Lazkiye şehrinde bu kadar muz yetişmiyor. İkincisi, Suriye'den Irak'a satılacak mal Türkiye üzerinden geçmez. Suriye'den direkt Irak'a taşımak, maliyeti yarı yarıya ucuzlatır. Üçüncüsü, muz soğuk hava depolu tırlarla taşınır. Bu yüzden navlun ücreti yüksektir. Dördüncüsü, taahhüt edilen bu işlemler gerçekleştiğinde Altınbaş Holding'in zarar etmesi gerekir (Hürriyet, 2000).

1.11.5.9. Danışma veya Aracı Olarak Faaliyet Gösteren Avukat, Noter ve Muhasebeciler Gibi Görevliler Eliyle

Kara para aklama işiyle uğraşanlar, son derece üretken ve işini iyi bilen muhasebeciler, bankerler, hukukçular ya da işadamlarıdır. Bunların genellikle sağlam bir geçmişi ya da hatırı sayılır iş deneyimi vardır ve çoğu sabıkasızdır. Belli bir oranda alacakları komisyon karşılığında, danışman, avukat, noter ve muhasebeciler görevlerini kötüye kullanarak aklamaya yardım edebilmekte veya bizzat işlemini gerçekleştirebilmektedir.

1994 yılının Mayıs ayından başlayarak Kolombiya'da uyuşturucu satışından elde edilen kara paranın aklanması için bir muhasebe firması kullanılmıştır. Firmanın müşterileri olan iki uyuşturucu taciri düzenli olarak muhasebecilerine kahverengi zarflarda ve ayakkabı kutularında nakit para teslim etmiştir. Nakit para öncelikle muhasebecinin ofisinde muhafaza edilmiştir. Muhasebeci daha sonra kara parayla şirket kurmuş ve müşteri adına yatırım, akrabaları adına da kişisel mevduat hesapları açtırmıştır. Söz konusu hesaplarda birleştirilen bu paralar dışında, yurt dışına yaklaşık olarak 114.000 dolar gönderilmiştir. Gönderilen bu paralar kamyon yedek parçası ithalatında kullanılmıştır. Yurda getirilen yedek parçalar ise, belli bir kar marjı ile satılarak elde edilen nakit parayla gayrimenkul satın alınmıştır. Muhasebeci ve üç meslektaşı bu operasyonla %10 komisyon karşılığında 633.000 dolar aklamışlardır (FATF, 1999b).

2.BÖLÜM: KANUNLAR İTİBARIYLA ÖNCÜL SUÇLAR

2.1. ÖNCÜL SUÇLAR

2.1.1. 4926 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu

Aşağıda yazılı kaçakçılık fiillerini işlemek suretiyle elde edilen gelirler kara para olarak kabul edilir.

- Herhangi bir eşyayı belirlenen gümrük kapılarından geçirmeksizin veya gümrük işlemine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal veya buna teşebbüs etmek; transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakmak veya buna teşebbüs etmek ve bu türdeki bir eşyayı bilerek; taşımak, satmak, satın almak, saklamak, satışa arz etmek ya da alınıp satılmasına aracılık etmek,

- Kanunlara veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası antlaşma ve sözleşmelere göre ithali veya ihracı yasak olan herhangi bir eşyayı bulundurmamak, satmak, satın almak, saklamak, satışa arz etmek, alınıp satılmasına aracılık etmek veya bilerek taşımak,

- Gerçeğe aykırı belge ile gümrük idaresini yanıltarak vergilerini hiç ödememek veya eksik ödemek, verileri ödenmeksizin ödenmiş veya işlemleri yaptırılmış gibi göstermek, vergiye tabi olduğu halde muafiyete tabiymiş gibi göstermek suretiyle eşya ithal veya ithale teşebbüs etmek,

- İthal, lisansa, şarta,izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı gerçeğe aykırı her türlü beyanname ve belge ile gümrük idaresini yanıltarak işlemini yaptırmak suretiyle ithal etmek veya bunlara teşebbüs etmek,

- İthal, insan sağlığı ve güvenliği, hayvan ve bitki varlığı ve sağlığı, çevrenin korunması, tüketicinin doğru bilgilendirilmesi ve ticari kalite yönlerinden standardizasyon kontrolüne tabi olan eşyayı, standarda uygun olmadığı halde gerçeğe aykırı her türlü beyanname ve belge ile gümrük idaresini yanıltarak standarda uygun ya da standart dışı göstermek suretiyle ithal etmek,

- Özel kanunları gereğince belirli işler için vergiden tamamen veya kısmen muaf olarak ithal olunan eşyayı ithal amacı ile dışında kullanmak veya satmak veya bilerek satın almak,

- Herhangi bir işlem veya amaç için belli şartlarla Türkiye'ye geçici olarak ithal olunan eşyayı her türlü beyanname veya belge düzenlemek suretiyle gümrük bölgesinden çıkarmadığı halde çıkarmış gibi göstermek, belirtilen şekilde geçici olarak ithal olunan eşyayı satmak veya satın almak,

- Gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ithal edilen veya bunun kullanılması sonucu elde olunan eşyayı gerçeğe aykırı her türlü beyanname veya belge düzenlemek suretiyle serbest dolaşıma sokmak veya buna teşebbüs etmek,

- Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki eşyayı gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarmak veya değiştirmek,

2.1.2. 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkındaki Kanun

6136 Sayılı Kanun kapsamına giren ateşli silahlarla bunlara ait mermileri; ülkeye sokmak, sokmaya kalkışmak, bunların ülkeye sokulmasına aracılık etmek (Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için yurt dışından yapılacak alımlar ile 6551 Sayılı Barut ve Patlayıcı Maddelerle Silah ve Teferruatı ve Av Malzemelerinin İhisarlarından Çıkarılması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak üzere).

Kama, hançer, saldırma, şişli baston, sustalı çakı, pala, kılıç, kasatura, süngü, sivri uçlu ok ve oluklu bıçaklar, topuz, topuzlu kamçı, boğma teli veya zinciri, muşta ile salt saldırı ve savunmada kullanılmak üzere özel nitelikteki benzeri aletleri ülkeye sokmak, sokmaya kalkışmak, ülkeye sokulmasına aracılık etmek, bir yerden diğer bir yere taşımak, yollamak, taşımaya aracılık etmek, satmak, satmaya aracılık etmek.

2.1.3. 2238 Sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkındaki Kanun

Bu kanuna aykırı olarak;

- Organ ve doku almak, saklamak, aşılama ve nakletmek, organ ve doku alım satımı yapmak alım ve satımına aracılık etmek, komisyonculuğunu yapmak,

- Bilimsel, istatistikî ve haber niteliğindeki bilgi dağıtım halleri ayrı olmak üzere organ ve doku alınması ve verilmesine ilişkin her türlü reklam yapmak.

2.1.4. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkındaki Kanun

- Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını yıkmak, bozmak, tahrip etmek, yok olmasına sebebiyet vermek,

- Sit şartlarında ve koruma planlarında Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarınca belirlenen alanlarda öngörülen şartlara akırı izinsiz inşaat yapmak veya kullanmak,

- Kanunda belirlenen usuller dışında usulsüz yıkma veya imar izni vermek,

- Bu kanunun 16. maddesinde yer alan yasaklara aykırı olarak belge vermek. (16.maddede, “Korunması gerekli kültür varlıkları ile bunların koruma alanlarında ruhsatsız olarak inşaat yapmanın yasak olduğu ve buralarda ruhsatsız olarak yapılacak inşaatlar ile koruma amaçlı imar planlarında, plana; sitlerde, sit şartlarına aykırı olarak inşa edilen yapılar hakkında imar mevzuatına göre işlem yapılacağı” düzenlenmiştir.

- Bu kanunun 7.maddesinde yer alan ilan veya tebligatı bilerek, süresinde usulüne uygun olarak yapmamak,

- Bu kanunun 4, 27 ve 28.maddelerine aykırı hareket etmek,

Taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını bulanlar, malik oldukları veya kullandıkları arazinin içinde kültür ve tabiat varlığı bulunduğunu bilenler veya yeni haberdar olan malik ve zilyetler, bunu en geç üç gün içinde, en yakın müze müdürlüğüne veya köyde muhtara veya diğer yerlerde mülki idare amirlerine bildirmeye mecburdurlar. Bu gibi varlıklar, askeri gazinolar ve yasak bölgeler içinde bulunursa, usulüne uygun olarak üst komutanlığa bildirilir. Böyle bir ihbarı alan muhtar, mülki amir veya bu gibi varlıklardan doğrudan doğruya haberdar olan ilgili makamlar, bunların muhafaza ve güvenlikleri gibi gerekli tedbirleri alırlar (md.24).

Tasnif ve tescil dışı bırakılan ve devlet müzelerine alınması gerekli görülmeyen taşınır kültür varlıklarının ticareti, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni ile yapılır. Bu ticareti yapmak isteyenler, Kültür ve Turizm Bakanlığından izin almak zorundadırlar (md.27)

Kültür varlığı ticareti yapanlar, belli bir ticaret yeri göstermek mecburiyetindedir. Ancak, ikametgahlarını hiçbir zaman, ticarethane veya depo olarak gösteremezler (md.28.)

- Bu kanunun 32. maddesinin birinci fıkrasına (yurt içinde korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının yurt dışına çıkarılması) aykırı davranmak,

- Ruhsatsız sondaj ve kazı yapmak, izinsiz define araştırmak.

2.1.5. 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 344.Maddesinin 2 ve 3 Numaralı Bentlerindeki Suçlar

VUK'un "Kaçakçılık Suçunun Tarifi" başlıklı 344.maddesinde; "Kaçakçılık suçu, mükellef veya sorumlu tarafından kasten vergi ziyana sebebiyet verilmesidir. Kastın varlığının ispat külfeti de iddia edene aittir.

VUK'un "Vergi Ziyat" başlıklı 341.maddesinde; "Vergi ziyatı, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ödevlerini zamanında yerinen getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini ifade eder.

Şahsi medeni haller veya aile durumu hakkında gerçeğe aykırı beyanlar ile veya sair suretlerle verginin noksan tahakkuk ettirilmesine veya haksız yere geri verilmesine sebebiyet vermek de vergi ziyatı hükmündedir.

Diğer taraftan VUK'un 4369 Sayılı 22.07.1998 tarihli kanun ile değiştirilen "Kaçakçılık Suçları ve Cezaları" başlıklı 359.maddesinde; "Vergi kanunlarına göre tutulan veya düzenlenen ve saklama ve ibraz mecburiyeti bulunan; defter ve kayıtlarında hesap ve muhasebe hileleri yapanlar, gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanlar veya defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azaltılması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydederler; defter, kayıt ve belgeleri tahrif eden veya gizleyenler veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar" hükmü yer almaktadır. Söz konusu fiiller, defterleri basanlar tarafından işlenebileceği gibi, belgeleri bastıranlar tarafından da işlenebilir. Kara paranın oluşabilmesi için, sahte belge kullananların bu fiilleri sonucunda, bir gelir elde etmiş olmaları gerekir. Bu kişiler elde ettikleri kara parayı, ekonomik sisteme sokmaları halinde kara para aklama suçunu işlemiş olurlar (Ağbal, 2000).

2.1.6. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Millete ve Devlete Karşı İşlenen Suçlar (md:302-339)

Diğer Suçlar:

Madde 107:Şantaj

Madde 109:Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma

Madde 110:Etkin Pişmanlık

Madde 148:Yağma

Madde 149:Nitelikli Yağma

Madde 158:Nitelikli Dolandırıcılık

Madde 161:Hileli İflas

Madde 170:Genel Güvenliğin Kasten Tehlikeye Sokulması

Madde 174:Tehlikeli Maddelerin İzinsiz Olarak Bulundurulması veya El Değiştirmesi

Madde 188:Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti

Madde 190:Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Kullanılmasını Kolaylaştırma

Madde 191:Kullanmak için Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Satın Almak, Kabul Etmek veya Bulundurmak

Madde 197:Parada Sahtecilik

Madde 199:Kıymetli Damgada Sahtecilik

Madde 202:Mühürde Sahtecilik

Madde 204:Resmi Belgede Sahtecilik

Madde 207:Özel Belgede Sahtecilik

Madde 208:Özel Belgeyi Bozmak, Yok Etmek veya Gizlemek

Madde 227:Fuhuş

Madde 281:Suç Delillerini Yok Etme, Gizleme ve Değiştirme

Madde 282:Suçtan Kaynaklı Malvarlığı Değerlerini Aklama

2.2. KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN SORUŞTURULMASI

Ülkemizde de, kara para aklama suçunun mali ve karmaşık niteliği dikkate alınarak, 4208 sayılı yasa ile kara paraya özgü yeni bir merkezi inceleme ve araştırma makamı olmak üzere “Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı” (MASAK) kurulmuştur. Buna göre; kendine yapılan ihbarlar veya resen muttali olduğu olaylar üzerine, Başkanlık ön inceleme yapacak ve aklama suçunun işlendiğine dair emareyi saptarsa cumhuriyet savcılığını devreye sokacaktır. Burada bir nevi başlangıç soruşturması vardır ve savcılık bu soruşturmanın sonucuna göre hazırlık soruşturmasına başlayacaktır. C.Savcılıkları veya bunların adına kolluk makamları başlattıkları kara para aklama soruşturmaları sırasında, mali uzmanlık gerektiren hususları incelemesi ve aklama işlemlerinin tespiti

taleplerini MASAK'a iletecekler, MASAK'da inceleme elamanları vasıtasıyla araştırma ve inceleme görevini yerine getirecektir.

Uygulamada, talep ve ihbarlar, MASAK bünyesinde sürekli görev yapan uzmanlarca bir ön incelemeye tâbi tutulmaktadır. Bu değerlendirme sonucunda konunun kara para aklama yönünden araştırma ve incelmeyi gerektirecek ciddilikte olduğu ortaya çıkarsa, konuya ilişkin uzmanlık gerektiren deneyime sahip denetim elamanı üyesi olduğu birimlerden geçici olarak talep edilmektedir. İlgili birim amirinin teklif ettiği inceleme elamanı, bu birimin bağlı olduğu bakanın onayı ile bu incelemeyle sınırlı olmak üzere geçici olarak görevlendirilmektedir. Söz konusu inceleme elamanları Hesap Uzmanı, Malîye Müfettişi, Gelirler Kontrolörü, Bankalar Yeminli Murakıbbı, Hazine Kontrolörü, Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanı olabilmektedir.

Kara para aklama suçlarında hazırlık soruşturmasının suçun özelliğine ve karmaşıklığına uygun olarak iyi yapılmaması halinde, davanın mahkumiyetle sonuçlanması ihtimalî çok düşüktür. Bu nedenle, soruşturma sırasında özellikle;

- Savcılık ve kolluğun aklamaya konu değerın yasada belirtilen öncül (ön şart sayılan) suçlardan herhangi biriyle ilişkisini ortaya koyacak delilleri toplamaya özen göstermesi,

- Bir kısım delillerin yurtdışında bulunması ya da paranın izinin yurtdışında sürülmesi gereken hallerde, araştırmanın safhasına göre, uluslararası idari, polisi veya da adlî yardımlaşma yollarının işletilmesi,

- Kara para aklama suçu şüphelisinin, öncül suçla ilgisinin bulunmaması halinde, kişinin söz konusu paranın yasadışı kaynağını bildiğine dair emare ve kanıtların ortaya konması,

- Kara para aklama işlemlerinin uzmanlık gerektiren karmaşık niteliği dikkate alınarak, yasanın 3. maddesinde belirtilen görevlerine giren konularda mali araştırma ve inceleme yapması için MASAK'dan talepte bulunulması,

- Mahkumiyet halinde, müsadere cezasının etkili şekilde uygulanabilmesi için, soruşturma sırasında kara paranın aklanmasına yönelik ciddi emarelerin varlığı halinde, dondurma, el koyma, tasarruf yetkisini kaldırma, tevdi mahalline yatırma vb tedbirler öngören yasanın 9. maddesinin işletilmesi ve,

- Adalet Bakanlığı'nın 28.5.1999 tarihli genelgesine göre soruşturmanın bizzat C. Savcısı tarafından yürütülmesi, önem taşımaktadır.

Ayrıca Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, kara para aklama suçunun öncül suçlarının soruşturularında kara para aklama yönünden de delil elde edebilmek amacıyla bir kara para formatı hazırlayarak birimlerine duyurmuştur. Buna göre, öncül suçların hazırlık soruşturmaları sırasında, kolluk sanıklara aşağıdaki soruları da yöneltilmelidir (Ergül, 2007c).

- Üzerinizde kayıtlı gayrimenkulünüz var mı? Varsa nerede, ne zaman aldınız? Alış fiyatı nedir?

- Üzerinize kayıtlı ulaşım vasıtası var mı? Varsa, ne zaman, nerden aldınız? Alış fiyatı nedir?(Otomobil, Kamyon, Tır, Otobüs, Yat, Gemi, Helikopter, Uçak, v.b. araçların plaka, marka ve modelleri belirtilecek).

- Banka ve Özel Finans Kurumlarında hesabınız var mı? Varsa hangi bankalarda, hesap türü nedir? Hesap numaraları ve hesaplarda bulunan miktarlar nelerdir?(Mevduat, repo, döviz, ticari hesap, kredi kartları hesabı v.b.)

- Borsada hisse senediniz var mı? Varsa ne zaman hangi bedelle aldınız ve şu andaki değeri nedir?

- Kurucu, sahibi veya ortağı olduğunuz şirket var mı? Varsa şirketin sermayesi ve sizin hisse payınız nedir.

- Yıllık geliriniz ne kadardır? Nereden elde ediyorsunuz? (Maaş, Kira faiz geliri, ticari kazanç, v.b.)

- İsnat olunan suçun işlenmesinden ne kadar gelir elde ettiniz? (Nakit, araba, gayrimenkul, hisse senedi, araç vb.) Bu gelir şu anda nerede ve kimlerdedir. (elde edilecek gelir varsa o da belirtilecektir.)

2.3. KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN GELİŞİMİ

2.3.1. Tarih Boyunca Suç Gelirleri

Suç ile menfaat arasındaki ilişki belki de insanlığın tarihi kadar eskidir. Tüm menfaatleri temsil edebilecek ortak bir standardın, yani paranın bulunmasıyla bu ilişki daha da somutlaşmıştır. Asurlular'dan kalan ticari yazışmaları çözen bilim adamları, Anadolu'ya ihraç edilecek malların devlete ödenecek vergilerinden kurtulmak isteyen iş adamlarının sahte beyan yoluna giderek devleti aldattıklarını görmüşlerdir. Para, tarih boyunca suçun en önde gelen motivlerinden biri olma özelliğini korumuştur. Suçlular yakalansa ve cezalandırılrsa bile genelde suç kazançları suçu işleyenin yanına kar kalmıştır. Oysa suçtan elde edilen kazançların araştırılması, bulunması ve bu kazançlara

el konulması, suçun tekrar işlenmesini önleme adına en az suçlunun cezalandırılması kadar önemlidir.

Suç gelirlerinin takibinin yapılmasında yaşanan güçlükler, örgütlü suçların gelişmesinde ve yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Çünkü suçu işleyen hapse girse bile, suçtan elde edilen gelir sayesinde suç örgütü varlığını korumakta; suçu işleyen, hapisten çıktıktan sonra hatta hapisteyken suç örgütündeki rolünü aktif şekilde sürdürebilmektedir.

2.3.2. Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Girişim Ve Düzenlemeler

Son yıllarda küreselleşmenin hızlanması ile birlikte yolsuzluk olayları giderek artmaktadır. Yolsuzluk bir dereceye kadar her toplumda bulunan ve uzun bir geçmişi olan bir olgudur. Ancak uluslararası gündeme oturması küreselleşmenin başlaması ile aynı tarihlere denk gelmektedir. Ayrıca, yolsuzluk skandallarının artık gizlenmemesi uluslararası kamuoyunun dikkatinin bu konuya yönelmesine neden olmuştur. 1970’te yaşanan Watergate Skandalı bir dönüm noktası teşkil etmektedir.⁴ 19 Nisan 1973 tarihli The Guardian gazetesi, Meksika’da aklanın ve Cumhuriyetçi Parti kampanyasında kullanılan 200.000 \$’dan bahsetmektedir. Bu tarihten sonra, ABD’nin öncülüğünü yaptığı yolsuzlukla mücadele hareketi tüm dünyaya yayılmıştır (Kösekahya, 2007). Sadece ulusal ekonomiler için değil uluslararası ekonomiler içinde önemli bir tehlike oluşturan kara para ile uluslararası düzeyde birlikte mücadelenin gerekliliğine inanan ülkelerin bir araya gelmesiyle bazı uluslararası girişim, anlaşma ve kararlar oluşturulmuştur.

⁴ **Watergate Skandalı** 1972-1974 Amerika Birleşik Devletleri'nin başkentinde gelişen ve Başkan Richard Nixon'un istifa etmesiyle sonuçlanan siyasi bir skandaldır. Watergate ABD'nin başkenti Washington, D.C.'de bulunan bir otel ve iş merkezinin adıdır. Skandal bu binada ortaya çıktığı için Watergate Skandalı ya da kısaca Watergate adıyla anılır. 17 Haziran 1972 günü 5 hırsız Watergate iş merkezindeki bir büroya girerken polis tarafından yakalanarak tutuklandı. Bu büronun ABD'nin o zamanki ana muhalefet partisi olan Demokratik Parti'nin merkezi olduğu ortaya çıktı. Sürdürülen soruşturma hırsızların Nixon'un partisi olan Cumhuriyetçi Parti ile bağlantılı olduklarını ve amaçlarının Demokratik Parti'nin telefonlarını gizlice dinlemek üzere mikrofonlar yerleştirmek olduğunu ortaya koydu. Bunun üzerine Başkan Richard Nixon bu hırsızlığın arkasında olan bütün siyasetçilerin ortaya çıkarılması için Adalet Bakanı Elliot Richardson'u görevlendirdi. Richardson, Archibald Cox isimli bir savcuyu bu göreve atadı. Cox, Beyaz Saray'da başkanın bütün konuşmalarını teybe alındığını öğrenerek bu teyplerin kendisine verilmesini istedi. Nixon bu isteği kesinlikle reddetti ve Cox'un görevden alınmasını emretti. Adalet Bakanının bunu reddedince Nixon işine son verdi. Olaylar gitgide iplik sökücü gibi gelişmeğe başladı. ABD Yüksek Mahkemesi Nixon'u bu teypleri savcılara teslim etmeye zorladı. Nixon teypleri teslim etti ama bu sefer Nixon iyice halkın desteğini kaybetmişti ve ABD Kongresinde Nixon'u görevden almak üzere soruşturmalar başlamıştı. Bu ortamda 8 Ağustos 1974 tarihinde Nixon televizyonda yaptığı bir konuşmayla ertesi gün istifa edeceğini açıkladı. Yerine Başkan yardımcısı Gerald Ford başkan oldu. Böylece Nixon ABD tarihinde başkanlıktan istifa eden ilk başkan olmuş oldu. "Watergate skandalı", <http://www.wikipedia.org>, (08.06.2006).

“İllegal, derin ve karanlık işler karanlık paraları gerektirir. Karanlık paralar söz konusu olduğunda daima sermaye odakları işin içindedir” (Mete ve Kaynak, 2006:28). Kara para aklamanın ciddi bir tehdit olarak dünya gündemine girmesi özellikle uluslararası uyuşturucu ticaretinin patladığı 1980’li yıllarda olmuştur. Tehdidin büyümesine paralel olarak, uluslararası platformda bu konudaki hassasiyet de artmıştır.

2.3.2.1. Avrupa Konseyi

Kara paranın aklanması konusunda gerçekleştirilen ilk uluslararası girişim, 27 Haziran 1980 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen **“Suç Kaynaklı Paranın Saklanması ve Transferlerine İlişkin Tedbirler Hakkındaki R (80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı”**dır. Söz konusu kararda, üye ülkelerin bankacılık sistemlerinin almaları gereken tedbirler sıralanarak bankaların kara paranın aklanmasında kullanılmasını önlemek için gerekli düzenlemelerin yapılması tavsiye edilmiş ve bankacılık sisteminin kara paranın aklanmasında önleyici bir rol oynayabileceği üzerinde durulmuştur.

12 Aralık 1988 tarihinde ise **Bankacılık Düzenlemeleri ve Gözetim Uygulamaları (BASLE) Komitesi İlişkiler Bildirisi** yayımlanmıştır. Bildirinin amacı, bankacılık işlemlerinin kara para aklama faaliyetlerinde kullanılmasını önleyerek kamuoyunun bankalara duyduğu güvenin sürekliliğini temin etmektir. Bildiride, mali kurumlar aracılığıyla kara paranın aklanmasının önlenmesi için yasadışı eylemlerden elde edilen gelirin aklanması ve gizlenmesi konusunda kimlik tespiti yapılması, caydırıcı önlemlerin alınması ve yine işbirliği açısından birtakım düzenlemelerin gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Kara para aklamayla mücadele konusunda atılan en önemli adımlardan birisi 8 Kasım 1990 tarihinde imzalanan **Suç Kaynaklı Gelirin Aklanması, Aranması, Zaptedilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi**’dir. **(Strazburg Konvansiyonu)**’dur. 30.03.2004 itibarıyla 44 devlet taraftır. Türkiye sözleşmeyi 27.09.2001 tarihinde imzalamıştır (Ergül, 2007).

Avrupa Konseyi üyesi olmayan devletlere de açık olan Sözleşme, kara paranın aklanmasının önlenmesinde en kapsamlı uluslararası girişimdir. Sözleşmeye taraf devletler, ulusal mevzuatlarında öncül suçları belirlemeye, ayrıca kara para aklama suçunun soruşturulmasını kolaylaştırıcı önlemler almaya davet edilmektedir. Sözleşmenin en büyük özelliği, öncül suç kapsamını sınırlı tutmamasıdır (Strazburg Sözleşmesi, 1990).

Sözleşmenin büyük bölümü uluslararası işbirliğinin tesisine ayrılmıştır. Buna göre taraflar ancak şu durumlarda işbirliğini reddedebilecektir:

- Talep edilen işlem, o ülkenin hukuk sisteminin değişmez ilkelere aykırılık teşkil ediyorsa;
- Talebin yerine getirilmesi o ülkenin egemenliğine, güvenliğine, kamu düzenine, ya da diğer hayati çıkarlarına zarar veriyorsa;
- Kendisinden talepte bulunulan taraf , olayın taşıdığı önem açısından kendisinden beklenen eylemin yararsız olacağını düşünüyorsa;
- Suç unsuru karşı tarafın mevzuatına göre suç teşkil etmiyorsa.

Taraflar arasında çatışma olması durumunda, görüşme gibi barışçı çözüm yollarına başvurabileceği gibi, sorun Cezai Sorunlar Avrupa Komitesi'ne veya tarafların rızası ile Uluslararası Adalet Divanı'nın önüne getirilebilecektir.

2.3.2.2. Birleşmiş Milletler

19 Aralık 1988 tarihinde **Uyuşturucu ve Psicotrop Maddeler Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu)** imzalanmıştır. Sözleşmenin asli amacı, uyuşturucu ve psicotrop madde kaçakçılığının önüne geçmektir. Ayrıca, kaçakçıları söz konusu yasa dışı faaliyetlerden sağlanan gelirden mahrum ederek böylelikle suçun kaynağını ortadan kaldırmaktır. Türkiye bu sözleşmeyi 22.11.1995 tarihinde onaylamıştır (Viyana Konvansiyonu, 1988).

Kara parayla aklama açısından sözleşmenin en zayıf yanı, yalnızca uyuşturucu madde kaçakçılığı ile ilgili faaliyetler sonucunda elde edilen gelirin aklanmasının suç kabul edilmesidir (Kösekahya, 2007).

Kara paranın aklanması ile uluslararası mücadele alanında atılan en somut adımlardan birisi, 1989'da G-7 ülkeleri (ABD, Japonya, Fransa, İngiltere, Almanya, İtalya, Kanada) tarafından OECD bünyesinde **Mali Eylem Görev Grubu**'nun (Financial Action Task Force-FATF) kurulması olmuştur. Şu anda 27 ülke ve 2 uluslararası örgüt üyesi bulunmaktadır. FATF'a üye olmak için OECD üyesi olma şartı aranmamaktadır. Örgütün ayrıca gözlemci statüsünde üyeleri bulunmaktadır.

2.3.2.3. Mali Eylem Görev Grubu

Söz konusu girişimden hedeflenen amaç, kara para aklamayla mücadele konusunda üye ülkelerin mevzuatlarını uyumlaştırmak ve bilgi değişimini sağlamaktır. Mali Eylem

Görev Grubu sadece politika oluşturucu bir organ değildir, aynı zamanda oluşturduğu politikaların üye devletlerce uygulanmasını da izlemektedir.

FATF, kuruluşundan yaklaşık 1 yıl sonra, 1990'da 40 Tavsiye Kararları'nı yayımlamıştır. Söz konusu belgenin amacı, üye devletlere kara para aklamayı mücadelede yol göstermektir. FATF üyesi ülkeler, ilkelere uyum sağlarken kendi koşullarına uygun yasal ve idari tedbirler alabileceklerdir. Başka bir deyişle, ilkelere amaç bakımından bağlayıcı olmakla birlikte nasıl uygulanacakları taraf devletlere bırakılmıştır. Kara para aklama yöntemlerinde meydana gelen değişiklikler nedeni ile Tavsiye Kararları 1996'da gözden geçirilerek tekrar yayımlanmıştır.

40 Tavsiye Kararları'na göre, her üye devlet kara para aklamayı suç olarak kabul edecek ve kara para aklama suçunun öncül suçlarını belirleyecektir. Ayrıca üye devlet mevzuatlarında, aklanan değerler için geçici tedbir ve müsadere hükümleri yer alacaktır. Her bir üye, kimlik tespiti, şüpheli işlemlerin bildirilmesi ve kayıtların tutulması ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapacaktır. Tavsiye Kararları, ayrıca Viyana Sözleşmesi'nin imzalanmasını teşvik etmektedir. Üye devletler mali kurumların denetimi için uygun bir sistem kuracaktır. Bunun yanında, söz konusu tavsiyeler sadece bankalar için değil aynı zamanda banka dışındaki mali kurumlara da uygulanacaktır (Kösekahya, 2007).

Kara paranın aklanmasına göz yuman hatta kara para aklamayı teşvik eden ülkelerin bulunması kara para aklamanın önlenmesi konusunda gösterilen gayretleri sonuçsuz bırakacaktır. Bundan dolayı kara para aklama suçu ile mücadelenin Birleşmiş Milletler nezdinde yapılacak bir anlaşmayla tüm ülkeleri içine alacak şekilde yaygınlaştırılması yönündeki çalışmalara devam etmektedir (Tekin, 2006).

2.3.2.4. Müşterinin Kimlik Bilgilerinin Tespitine ve Kayıtların Saklanması İlişkin Kurallar

- Finansal kuruluşlar, sırdaş hesap veya sahte isim verildiği açıkça belli olan hesaplar açmamalıdır. Resmi veya başka güvenilir belgelerle müşterilerin kimliklerini tespit etmeleri ve kimlik tespitine ilişkin kayıtları saklamaları gerekmektedir.

- Eğer açılan hesabın, hesabı açtıran kişi tarafından değil de bir başkası adına açıldığına dair şüpheler varsa hesabın gerçek sahibinin kimliği tespit edilmeli ve saklanmalıdır.

- İncelemeler sırasında yetkililerden gelebilecek bilgi taleplerini yanıtlayabilmek için, finansal kuruluşlar en az beş yıl süreyle yerel veya uluslararası işlemlere ilişkin tüm kayıtları saklamalıdır. Bu kayıtlar, ileride kanıt olabilecek yeterlilikte olmalıdır.

Mali kurumlar, pasaport, kimlik kartı, sürücü belgesi gibi müşteri kimliğini belirleyen resmi dokümanlarla, ticari haberleşme ve hesap dosyaları ile ilgili kayıtları beş yıl süre ile saklamalıdır.

- Üye ülkeler, teknolojinin gelişmesi ile birlikte ortaya çıkan yeni ödeme araçlarının kara paranın aklanması için içerdiği tehlikelere özel dikkat gösterecekler ve bunların aklamada kullanılmasını önlemek için gerekli tedbirleri alacaklardır.

2.3.2.5. Finansal Kuruluşların Özen Göstermeleri Gereken Kurallar

- Mali kurumlar, görünür ve yasal ekonomik amacı olmayan alışılmadık ölçüde büyük çaplı karmaşık işlemlere özel dikkat göstermelidir. Mümkünse, böyle işlemlerin amacını ve temelini araştırmalıdır.

- Eğer finansal kuruluşlar, paranın suç oluşturan bir faaliyetten elde edildiğinden şüphelenirse, derhal yetkili makamlara şüpheli işlem bildiriminde bulunmak zorunda olmalıdır.

- Finansal kuruluşlar ve çalışanları yetkili makamlara şüpheli bir işlemi bildirdiklerinde, tam olarak faaliyetin suç oluşturduğunu bilmeseler dahi, objektif iyi niyetle bilgi vermeleri halinde, yasadışı faaliyetin gerçekten meydana gelip gelmediğine bakılmaksızın, finansal kuruluşları sözleşme veya herhangi bir yasal, idari düzenlemede yer alan sır saklama yükümlülüğünü ihlalden dolayı cezai sorumluluktan koruyucu yasal hükümler bulunmalıdır.

- Finansal kuruluşlar, bunların yöneticileri ve işverenleri yetkili makamlara müşterilerle ilgili (müşterilerin şüpheli işlemleri ile ilgili)bilgi verirken müşteriye uyarmamalıdır.

2.3.3. Avrupa Birliği

Avrupa Birliği, yolsuzluk ve kapa para aklamayla mücadelede son yıllarda daha aktif hale gelmiştir. Oysa geçmiş yıllarda Birlik yolsuzluk ve kara para aklamayla mücadeleyi daha çok üye devletlere, uluslararası alanda ise OECD'ye bırakmıştır.

Topluluk içinde sermayenin serbest dolaşımı ve mali hizmetlerin serbestleştirilmesini hedefleyen Avrupa Birliği, 10 Haziran 1991 tarihinde 91/308/EEC sayılı **“Mali Sistemin Kara paranın Aklanması Amacıyla Önlenmesi Hakkındaki**

Konsey Direktifi”ni kabul etmiştir. Direktifin temelinde 40 Tavsiye Kararları ile Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu) yer almaktadır (MASAK, 2007).

Direktif, kara para aklama suçunun tanımını Viyana Konvansiyonu’ndan almaktadır. Bu nedenle öncül suç olarak sadece uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili suçlar kapsama alınmıştır. Ancak Direktif, Strazburg Sözleşmesi’nin imzalanması konusunda üye devletleri teşvik etmektedir.

Söz konusu direktife göre, üye devletler kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik gerekli düzenlemeleri yapacak ve karşılıklı olarak işbirliğine gideceklerdir. Ayrıca, kimlik tespitine ve şüpheli işlem bildirimine ilişkin olarak düzenlemeler getirilmektedir. Buna göre, 15.000 European Currency Unit (ECU)’yu aşan her işlemde (Robinson, 2006)⁵ ve müşteri ile iş ilişkisi başlarken kredi ve finans kurumları için kimlik tespiti zorunluluğu getirilmiştir. Ancak yapılan işlemlerden herhangi bir nedenle şüphe ediliyorsa miktarın 15.000 ECU’yu (12.000 sterlin) aşip aşmadığına bakılmaksızın kimlik tespitinde bulunulmalıdır. Müşterinin başkası adına işlem yaptığı biliniyor ya da başkası adına işlem yaptığından şüphe ediliyorsa, adına işlem yapılan kişinin kimliği tespit edilmelidir (Kösekahya, 2007).

Kredi ve mali kurumlar, şüpheli buldukları bir işlemi, yetkili otoritelere haber verilinceye kadar gerçekleştirilmemelidir. Ancak söz konusu işlemin geciktirilmesinin işlemi yapanları tedirgin etme ihtimali varsa işlemden sonra en kısa sürede yetkili otoritelere bilgi verilmelidir. Müşteriye ilişkin bilgilerin, işlemlere ilişkin kayıt, belge ve delillerin en az 5 yıl saklanması gerekmektedir.

AB Komisyonu, Direktifi değişen koşullara uydurabilmek için 14 Temmuz 1999 tarihinde 91/308/EEC sayılı Direktif için değişiklik önerisini kabul etmiştir. Bu doğrultuda, 19 Kasım 2001 tarihinde 2001/97/EC sayılı yeni Direktif kabul edilmiştir.

Söz konusu Direktifte yer alan en önemli değişiklik öncül suçlara ilişkindir. Buna göre, sadece uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili suçlar değil tüm organize suçlar öncül suç olarak kapsamına alınmaktadır. Üye devletlerin bu konuda mevzuatlarında gerekli değişiklikleri yapmaları gerekecektir.

⁵ Para aklayıcılarına karşı verilen savaşta aktif görünmek isteyen yedi ülke, bu eşiği daha da düşük tutmuştur. Belçika ve Almanya’da rapor etme zorunluluğu 6 bin sterlin ile başlarken, Fransa’da bu rakam 4500 sterlindir. Bazı üye ülkeler, özellikle Danimarka, İspanya, Almanya, Fransa ve Hollanda- yasaların faaliyet alanını kumar gibi mali olmayan bir endüstriyi de kapsayacak kadar genişletmiştir. Almanya’da değerli maden satıcıları ve açık arttırma evleri, İspanya’da da emlakçılar bu kategoriye girer.

Bir diğ er husus ise, kredi ve finans kurumlarının kapsamının genişletilmesidir. Buna göre, mali kurumlar kapsamına döviz büroları da alınacak ve noterler, kumarhane işletmeleri, emlak büroları, mali müşavirlikler, avukatlar ile kuyumcular da kara para aklamayla mücadele çabalarına dahil edileceklerdir. Ayrıca, şüpheli işlemin bulunması durumunda, işlem miktarına bakılmaksızın “banka hesapları gizliliği” (banking secrecy) askıya alınacaktır (Kösekahya, 2007).

Avrupa Topluluğu, birkaç yıl önce Banka Düzenlemeleri ve Denetleme Alıştırmaları'nı kaleme aldı. En baştan konuya iyi bir giriş yaparak para aklama işini belirlemenin onların görevi olmadığını söyleyerek bankaları büyük bir yükten kurtardı. Bunun yerine bankacılardan kibarca; para aklayıcıların işlerini zorlaştıracığı için para aklamayı belirlemek yerine müşterilerini iyi tanımayı; var olan yasama ve yasal yaptırım büroları ile para aklayıcılarıyla savaşmak konusunda aktif olarak işbirliği yapmalarını; şüpheli faaliyetlerin daha erken belirlenebilmesi için kayıt muhafaza sistemleri geliştirmelerini ve personelinin kara para aklama faaliyetlerini tanıyıp rapor edebilecek biçimde yetiştirmelerini istedi (Robinson, 2006).

Avrupa'da örgütlü suça karşı mücadelede ancak ortak bir tavır sergilenerek mücadele edilebileceğinin anlaşılması üzerine Avrupa Birliği, Europol'ü kurdu. Bu özel olarak tasarlanmış Avrupa Birliği çapında bir polis örgütü olup ortak ülkeler arasındaki uyuşturucu ve para aklama faaliyetleri konusunda bilgi paylaşımı amaçlıyordu. Burada niyet edilen şey, Europol'ün farklı ülkelerde işlenmiş birbiri ile bağlantılı suçların araştırılmasında eşgüdümü sağlamak amacıyla bir tesviye bürosu olması idi. Eğer uygun biçimde mali destek görürse ve Brüksel'de bulunan bürokratların müdahalesinden kurtulursa, başka bir deyişle polislerin işlevlerini evrak üzerinde sınırlı tutmayarak gerçekten polislik yapmaları olanağı sağlarsa işe yarama şansı olacaktır. Aksi halde yaşanan polis memurlarının emekli olana kadar çok kullanılan bir para kaynağı olan başka bir Avrupa treninde fırsat kolladığı tipik bir çete ortamına dönüşecektir (Robinson, 2006). Europol 15 farklı sisteme sahip olan 15 farklı ülke tarafından kurulmuştur ve hemen hemen aynı sayıda farklı dil bulunmaktadır. Yasal yaptırımlar için ortak bir tavır edinmek neredeyse olanaksız gibi görünmektedir.

Avrupa Birliği tarafından alınan karar çerçevesinde, 05.07.2007 tarihinden itibaren yürürlüğe giren yasaya göre, AB sınırlarına giren bir kişinin üzerinde var olan 10 bin euro veya döviz olarak 10 euro ya da üzerinde olacak para miktarını beyan etme zorunluluğu getirilmiş ve yeni düzenlemeyle sınır görevlilerine beyan edilmeyen

paraya el koyma yetkisi de verilmiştir. Konuya ilişkin bilgilendirme klipleri ve broşürleri İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Portekizce, Arapça, Çince, Rusça ve Türkçe olarak hazırlandı (Librenews, 2007).

2.3.4. Interpol

Interpol, kara para aklamayla mücadele eden uluslararası girişimlerin başında gelmektedir. Bu amaçla, 1983 yılında Sekreteryaya içerisinde Polis bölümünde Fonds Provenant d'Activities Criminelles (FOPAC) birimi kurulmuştur. Kara para aklama suçu ile bağlantılı tüm konuları ele almakla görevlendirilmiştir.

2.3.5. Ülkemiz Yasal Düzenlemeleri

Türkiye, 1996 yılından önce, batılı ülkelerce kara paranın kolay olduğu ülkeler arasında gösterilmekteydi. Türk ekonomisinde yıllık 50 milyar dolarlık kaynağı belirsiz bir para dolaşmaktadır. Türk bankalarındaki döviz mevzuatı giderek artmaktadır. Bir bankanın % 70 mevduatının yedi kişiye ait olduğu ve bu paranın döviz olarak yatırıldığı tespit edilmiştir. Banka mevduatlarının % 45'nin kaynağı açıklanamamaktadır. Kayıt dışı ekonomi ortadan kaldırıldığı zaman kara para, kara para olarak ortada kalacaktır (Mercan ve Kaya, 1997).

Hukukumuzda kara paranın aklanması suç olarak 13.11.1996 tarih ve 4208 sayılı kanunla kabul edilmiştir. 4208 Sayılı Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine dair Kanun ve bu kanunun uygulanmasına yönelik olarak çıkarılan yönetmelikler ile Türk finansal sistemi ilk kez bu derece doğrudan yasal düzenlemelere tabi hale gelmiştir (Çakır, 2002).

4208 sayılı yasada özel olarak düzenlenmesine rağmen 26.09.2004 tarihinde kabul edilen ve 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 Sayılı TCK m. 282, 4208 sayılı kanunun kara para aklanması suçuyla paralel nitelikteki "Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanması" suçunu düzenlemiştir. Bu durum ilk başlarda hangi kanunun nasıl uygulanacağına yönelik uygulamada sorun teşkil etse de 11.10.2006 tarihinde 5549 Sayılı kanunun kabul edilmesiyle uygulamada yaşanan bu ikilik sona ermiş ve şu an 5237 sayılı kanunun 282. maddesi kara paranın aklanması suçunda uygulanmaktadır.

5237 sayılı kanun 4208 sayılı kanun düzenlemesinden önemli ölçüde farklıdır. Şöyle ki, 4208 sayılı kanunda kara para kaynağı olan öncül suçlar kazuistik bir metot ile sayılmıştır. Fakat 5237 sayılı kanunda bu yöntemden vazgeçilerek **eşik sistemine** geçilmiş, tüzel kişiler için uygulanacak yaptırımlar daha belirginleştirilmiş, aktif

pişmanlık halinde cezasızlık hali öngörölmüş ve de 4208 sayılı kanundaki ağırlaştırıcı ve hafifletici sebepler değıştirilmiştir. Bunları detaylandırmadan önce 5237 sayılı kanunun 282. maddesini aktarmak gereklidir; “Alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun, kamu görevlisi tarafından veya belli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası sırasında işlenmesi hâlinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır. Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır. Bu suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle cezaya hükmolunmaz.” olarak düzenlenmiştir.

2.3.5.1. Ağırlaştırıcı ve Hafifletici Sebepler

5237 sayılı kanun ağırlaştırıcı ve hafifletici sebepler 4208 sayılı kanuna göre büyük değişikliğine uğramıştır. Ağırlaştırıcı sebeplerden başlayacak olursak; 4208 sayılı kanunda terör suçları, ithalat ve ihracatı yasaklanmış eşya kaçakçılığında kaynaklanan ya da teröre kaynak sağlamak için düzenlenen suçlar ağırlaştırıcı sebep olarak kabul edilmişken 5237 sayılı kanunda bu yönde bir düzenleme yer almaktadır. Yine 4208 sayılı kanun şiddet, tehdit veya silah kullanmak suretiyle işlenerek kara para aklanması ağırlaştırıcı sebep kabul ederken yine 5237 sayılı kanun bunu ağırlaştırıcı sebep olarak kabul etmemiştir. Bununla birlikte her iki kanun **teşekkül halinde işlenmesini** ağırlaştırıcı sebep olarak kabul etmiş fakat ikisi arasında önemli farklar mevcuttur. Şöyle ki 4208 sayılı kanun teşekkülün kara para aklamak için kurulmasını aramaktadır. fakat 5237 sayılı kanun böyle bir durum aramamaktadır. 5237 sayılı kanun m. 282 f. 2 suçun işlenmesi kamu görevlisi tarafından veya **belli bir meslek sahibi tarafından** **mesleğin icrası sırasında işlenmesini** ağırlaştırıcı sebep olarak kabul etmiştir. 4208 sayılı kanundan farklı olarak ağırlaştırıcı sebep genişletilerek meslek sahibi her hangi bir kişinin mesleğini icra ederken suçu işlenmesini ağırlaştırıcı sebep olarak kabul etmiştir.

4208 sayılı kanun m. 7 uyarınca kara para aklama suçunun usul veya fûru veya karı – koca veya kardeşlerden biri tarafından kara paranın kaynakladığı suçları gizlemek amacıyla işlenmesi halinde hafifletici sebep öngörmüştür. Fakat 5237 sayılı hiçbir hafifletici sebep öngörmemiştir.

2.3.5.2. Tüzel Kişilere Uygulanacak Tedbirler

Esasında her iki kanunda da tüzel kişilere ilişkin yaptırımlar mevcuttur. 4208 sayılı kanunda tüzel kişilere beş yüz milyon liradan beş milyara liraya kadar para cezası verilmesi öngörülmekteydi. 5237 Sayılı TCK m. 282 f. 4 uyarınca suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik önlemlerine başvurulur hükmü yer almaktadır. Anılan güvenlik önlemleri 5237 sayılı kanun 60. maddesinde belirtilmiştir. TCK m. 60 uyarınca; “Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet hâlinde, iznin iptaline karar verilir. Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır. Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir. Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hâllerde uygulanır.” olarak düzenlenmiştir.

2.3.5.3. Cezasızlık Hali

5237 sayılı kanunun 4208 sayılı kanunun farklı olarak düzenlediği bir başka hükümde cezasızlık halidir. TCK m. 282 f. 5'teki düzenleme uyarınca kara para aklamaya ilişkin kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında kara para aklama suçundan ceza verilmemektedir. Kovuşma açılmadan önceki evre iddianamenin kabul edilmesinden önceki dönemi ifade etmektedir.

2.3.5.4. Teşebbüs, İştirak ve İçtima

5237 sayılı kanunda öngörülen suça teşebbüs mümkündür. Suç müşterek fail, dolayısıyla fail, azmettirme veya yardım etme suretiyle işlenmesi mümkündür fakat madde hükmünde iştirake özel bir düzenleme mevcut değildir. Yine içtima ilişkin özel bir hüküm madde de yer almamaktadır. İçtima genel hükümlere göre çözümlenmelidir.

2.3.5.6. Zamanaşımı

TCK m. 282 özel bir zamanaşımı süresi öngörmemiştir. Bunun için TCK' nın genel hükümlerine bakmak gerekmektedir. Bu sebeple TCK 66. maddesine müracaat edilecektir. TCK m. 282 suça ilişkin olarak 2- 5 yıl arası hapis cezası ve 20.000 güne kadar adli para cezası öngörmüştür. TCK m. 66 f. 1'de 5 yıldan fazla olmayan hapis veya adli para cezası gerektiren suçlarda zamanaşımı süresini **8 yıl** olarak düzenlemektedir. 4208 sayılı yasadan farklı olarak zamanaşımı süresi kısaltılmıştır. Bu kısaltma herhangi bir gerekçeye bağlanmamıştır. Kanımca kanun koyucu özel bir düzenleme yapmayarak hatalı davranmıştır. Tespit edilmesi güç ve yapılan incelemelerin uzun süreler alan kara para aklama suçu için öngörülen zamanaşımının uzun tutulması yerinde bir düzenleme olacaktır.

Ayrıca 5237 sayılı kanun 282. maddesiyle düzenlenen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlendirmesinin aklanması suçu 4208 sayılı kanunda düzenlenen terör unsuru içeren ağırlaştırıcı sebebi düzenlenmemiştir. Kanımızca kanun koyucu burada hatalı davranarak bu hususu atlamıştır. Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra terör örgütlerinin en büyük gelir kaynağının tüm dünya yürütülen kara para faaliyetlerinin olduğu fikri kuvvetlenmiştir. Bu durumun önüne geçmek için başta ABD olmak üzere tüm ülkeler gerek ulusal gerekse uluslar arası boyutta düzenlemelerde bulunmuştur. Hal böyle iken bizde mevcut bir düzenlemenin eklenmemesi hatalıdır. 4208 sayılı kanunun öngördüğü ağırlaştırıcı düzenlemeden daha etkili ve ağır bir ağırlaştırıcı sebep eklenmelidir. Bununla birlikte 5237 sayılı kanun yerinde bir düzenleme ile tüzel kişilere uygulanacak hükümleri belirginleştirerek eski düzenleme de yer alan muğlaklığı ortadan kaldırmıştır.

5237 sayılı kanun kara para aklama suçunu tanımlarken 4208 sayılı kanundan farklı olarak eşik sistemini benimsemiştir. Öncül suç kapsamı genişletilerek alt sınırı bir yıl ve daha fazla hapis cezası gerektiren suçlar kapsam altına alınmıştır.

Ülke genelinde şüpheli bildirimleri incelemek, suç tespit ettiğinde Cumhuriyet Savcılıklarına başvurmak, kara paranın aklanması ile mücadelede uluslararası işbirliğinde bulunmak ile görevli olarak Maliye Bakanı'na bağlı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) kurulmuştur.⁶ Bu birimin talebi üzerine gerekli kara para

⁶ 4208 Sayılı Kanun ile kurulan ve doğrudan Maliye Bakanına bağlı olarak çalışan MASAK'ın kara para aklama ile mücadeledeki rolünü belirleyen görev ve yetkileri aynı Kanunun 3'üncü maddesinde sayılmıştır. Bu göre MASAK'ın görev ve yetkileri şunlardır:

Kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik çalışmalar yapmak, bu konuda gereken önlemleri almak,

araştırmasını; Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Bankalar Yeminli Murakıpları, Gelirler Kontrolörleri, Hazine Kontrolörleri ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları yerine getirmektedir.

Kara para aklama suçunun oluşma veya ortaya çıkış zamanının tespiti son derece güç ve uzmanlık gerektiren bir konudur. Kara para genelde bir hareket sonucunda değil, birçok hareketten oluşan bir süreç sonucunda aklanır. Bundan dolayı kara paranın hangi noktada aklanmış paraya dönüştüğünün tespiti son derece zor ve ihtilafa açıktır. Ama bir genelleme yapacak olursak, kara paranın aklanması, resmi kayıtlara ya da hukuken değer ifade eden kayıtlara girmesi ile mümkün olacaktır. Ancak bu yeterli değildir. Kara paranın kaynağının resmi makamlara açıklanabildiği, resmi makamların gösterilen kaynağın doğruluğu konusunda ikna olduğu (kara parayı yasal yollardan kazanılmış para olarak kabul ettiği) an kara para aklanmış sayılır.

Kara para aklama ile mücadelede atılan ilk uluslararası adım 27 Haziran 1980 tarihli Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Tavsiye Kararıdır. Bağlayıcı niteliği bulunmayan bu kararda; üye ülkelerin bankacılık sistemlerinin almaları gereken tedbirler sıralanarak, bankaların kara para aklama ile mücadelede önleyici bir rol oynayabileceği vurgulanmıştır.

-
- Kara para ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak, inceleme ve araştırmalar yapmak,
 - Kara para aklanmasına ilişkin işlemlerle ilgili her türlü bilgi ve belgeyi kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden istemek,
 - Cumhuriyet Savcıları veya Cumhuriyet Savcıları adına zabıta makamlarınca intikal ettirilen konuları incelemek ve bu makamların kara paranın aklanması suçunun tespitine ilişkin taleplerini yerine getirmek,
 - Kara paranın aklanması suçunun işlenip işlenmediği konusunda ön inceleme yapmak ve suçun işlendiğine dair ciddi emarelerin varlığı halinde zabıta makamları ile işbirliği yaparak, bu Kanuna ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun zapt ve aramaya ilişkin hükümlerine göre işlem yapılmasını istemek,
 - Ön incelemeye ilişkin işlemler hakkında Cumhuriyet Savcılığına bilgi vermek,
 - Araştırma ve incelemeler sırasında kara paranın aklanmasına yönelik ciddi bulgu ve emarelerin varlığının tespiti halinde, ilgilinin hak ve alacaklarına tedbir konulması için durumu Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirmek,
 - Kara para aklanması suçunun işlendiğine dair bilgi ve belgeleri Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirmek,
 - Kara para aklanması suçlarının tespit ve önlenmesi için alınacak tedbirlerle, bankalara ve diğer mali kurumlara ve ilgili gerçek ve tüzel kişilere müşterilerinin kimliklerini tespit zorunluluğu getirilmesi hususlarında Bakanlar Kurulunca karar alınmak üzere teklifte bulunmak ve yapılan işlemler hakkında Hazine Müsteşarlığına bilgi vermek,
 - Kara para aklanması suçlarına ilişkin istatistik ve diğer bilgileri toplamak, değerlendirmek ve bu bilgileri Türkiye'nin taraf olduğu ikili ve çok taraflı anlaşmalar çerçevesinde ilgili taraf ve mercilere bildirmek,
 - Başkanlığın çalışma esas ve usulleri ile kimlik tespiti ve kara paranın aklanması suçunun tespiti ve önlenmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararlarının uygulanması hususunda ve bu kanunun uygulanmasına dair hususlarda gerekli düzenlemeleri yapmak.

Bundan yaklaşık 8 yıl sonra 12 Aralık 1988'de, gelişmiş 12 ülkenin merkez bankası temsilcileri ve denetim otoritelerinden oluşan bir komite, İsviçre'nin Basle kentinde yaptığı toplantı sonucu, bir ilkeler bildirisi yayımlanmıştır. Bildiri ile müşteri kimliğinin tespiti, caydırıcı önlemlerin alınması ve ülkeler arası işbirliği kavramları, kara para aklama ile mücadele literatürüne girmeye başlamıştır.

Bundan kısa bir süre sonra, Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı 1988 Tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, BM gözetiminde 20 Kasım 1990 tarihinde imzaya açılmıştır.

Türkiye, Eylül 1991'de FATF'a üye olmuştur. Kara para aklama ile mücadele açısından bu üyelik Türkiye adına, ilk ve önemli bir adımdır.

Türkiye 1989 yılında imzaladığı "1988 Tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesini", 22 Kasım 1995 tarihinde TBMM'de 4136 sayılı yasa ile onaylamıştır.

Avrupa Birliği Komisyonu “bir yol haritası” olarak tanımlanan ve Türkiye'nin tam üyelik stratejisini tek taraflı olarak belirlediği ve 8 Kasım 2000 tarihinde açıkladığı Katılım Ortaklığı Belgesi'nde Türkiye'den beklediği orta vadeli hedefler arasında “organize suçlar, uyuşturucu kaçakçılığı, ve rüşvet ile mücadelenin arttırılması ve kara para aklama ile mücadele kapasitesinin güçlendirilmesi” yer almaktadır (Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı Belgesi, 2000).

01 Nisan 2008'de yürürlüğe giren '**Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik**'le sendikalardan siyasal partilere kadar çeşitli kesimlerin finansal işlemleri için ayrıntılı kimlik tespit süreci getiren düzenleme ile mevcut hesapların da Ekim ayına kadar yeni düzenlemeye uyumlu hale getirilmesi öngörülmüştür. Yönetmelikle, elektronik transferlerin sıkı takibi, teknolojik risklerin gözetilmesi, hayali isme hesap açılmaması konularında düzenlemeler yapıldı. Finansal kuruluşlardan, avukat ve emlakçilere kadar ilgili kesimlerin yükümlü tutulduğu kara para ve terörün finansmanı mücadelesi için şüpheli işlem bildirimleri de yeniden belirlendi. “Düzenleme çerçevesinde tüm şubeleri ile birlikte şu kesimler yükümlü olarak belirlendi: Bankalar, bankalar dışında banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz kuruluşlar, finansman şirketleri, aracı kurumlar, yatırım fon ve ortaklıkları, saklama hizmeti ile sınırlı olmak üzere İstanbul Altın Borsası Başkanlığı, PTT ve kargo şirketleri; kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar; Cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını basma faaliyeti ile sınırlı olmak üzere Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü,

taşınmaz alım-satımıyla uğraşanlar, tarihi eser alım-satımı yapanlar, Milli Piyango İdaresi, Türkiye Jokey Kulübü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı dahil talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler, spor kulüpleri, noterler, ilgili alanlarda çalışan avukat ve mali müşavirler“(Alp, 2008).

Yeni yönetmelikle, daha önce 12 bin YTL olan kimlik tespiti zorunluluğu sınırı için, işlem niteliğine göre farklılık gösteren bir yapı getirildi. Buna göre yükümlü gruplar; sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin, işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı **20 bin YTL** veya üzerinde olduğunda, elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı **2 bin YTL** veya üzerinde olduğunda kimlik tespit sürecini uygulananacak, hayat sigortası sözleşmelerine ilişkin işlemlerde bir yıl içinde ödenecek prim tutarı toplamı **2 bin** veya tek primli olup prim tutarı **5 bin YTL** veya üzerinde olduğunda süreç işletilecek. Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin, daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin kimlik tespiti yapılacak. Kimlik tespiti sürecine ilişkin teyitler 10 iş günü içinde tamamlanacak (Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesi Hakkında Yönetmelik).

Düzenleme çerçevesinde şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması hali olacak. Şüpheli işlemler yükümlüler tarafından tutar gözetilmeksizin MASAK'a bildirilecek.

3.BÖLÜM: KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN MALİ, İKTİSADİ VE SİYASİ NEDENLERİ

Kara paranın sebep olduğu başlıca iktisadi sorunlar şöyle özetlenebilir:

- “Temel göstergelerde (büyüme, enflasyon, işsizlik vb.) bir değişme olmadan kara para olarak gelen yabancı fonlar yerli para biriminin aşırı değerlenmesine sebep olmakta, bu da uluslararası piyasada yerli malların pahalalanmasına yol açmaktadır. Yine kara para olarak gelen yerli fonlar ise üretimde bir artış olmadan sadece yerli paranın miktarını arttırmakta, bu artışa paralel olarak enflasyon artmaktadır” (Alp, 2007b)

- Kara para aklama vergi kaçakçılığını özendireceğinden resmi sektörde faaliyet gösterenlerin vergi yükü artacak ve gelir dağılımı olumsuz etkilenecektir.

- Kara para transferlerinin etkisi ile sabit sermaye yatırımları düşecektir. Sıcak para girişinin hızlanması ile birlikte reel faiz oranlarının yukarıya doğru hareket etmesi, zamanla sabit yatırımların maliyetlerini arttıracığından, gelen sermayenin uzun dönemli yatırımlara yönelmesi engellenmiş olacaktır (Kara, 2001).

- Kara para ülkelere beklenmedik bir fon olarak giriş-çıkış yaptığında döviz kurlarında istikrarlı bir rakamı tutturmak mümkün olmamaktadır.

- Kara para aklama sürecinde kullanılan finansal kurumların aktif ve pasif yapılarında meydana gelen ani değişiklikler bu kurumların riskini çok arttırmakta, hatta bu kurumların iflasına sebep olmaktadır.

- Kara para yöneldiği ekonomide serbest piyasa koşullarının oluşumunu engellediği için menkul ve gayrimenkul varlıklarının değerlerinde önemli ölçüde istikrarsızlıklar yaşanmasına sebep olacaktır.

- Para aklayıcı rasyonel yatırımcı gibi davranmamaktadır. Onun için bu işlemin getirisinden ziyade paranın güvenilir bir şekilde aklanması önemlidir. Bu nedenle kara para ile işlem yapılan piyasalarda meşru gelirle işlem yapan rasyonel yatırımcıların rekabet etme azalmaktadır (Mavral, 2001).

- Kara paranın ani giriş ve çıkışları sonucu bozulan ekonomik yapılar ve çıkan ekonomik krizler, globalleşmenin artması ile birlikte zincirleme olarak diğer ülkeleri de etkisi altına almaktadır (Başak, 1998).

- Kara paranın oluşumu, kayıt dışı ekonominin büyümesine ve kara paranın aklanma kolaylıkları olan ülkelere gitmesine neden olmakta, bu durum da sermaye kaçışına sebep olmak suretiyle bütçe açığı oluşturmakta, faiz oranları ile enflasyonun artmasına neden olmaktadır.

- Kara para gelir dağılımının bozulmasına da sebep olmaktadır. Yasadışı işlerle uğraşıp gelir elde edenlerin refahı arttığı halde, yasal yollardan gelir elde etme önemini yitirmekte, dürüst ve kanunlara saygılı olarak çalışan bireyler zarar görmektedir. Bu durum da toplumun ahlak ve moral değerlerinin bozulmasına neden olmaktadır.

Bugün kara paranın izlerini hemen her ekonomik faaliyet alanında hissetmek ve izlemek mümkündür (Erten, 2000).

Kara paranın ekonomi üzerindeki etkilerini anlatmadan önce kayıt dışı ekonomi ve kara para ilişkisinden de bahsetmek konunun anlaşılması açısından yararlı olacaktır. Halk arasında genelde kayıt dışı ekonomi ve kara parayı aynı kavramlarmış gibi algılama yönünde bir eğilim olduğu gözlenmektedir.

Prof. Dr. Osman Altuğ kayıt dışı ekonomiyi “Hiçbir belgeye dayanmayarak ya da içeriği gerçeği yansıtmayan belgelerle , gerçekleştirilen ekonomik olayın devletten ve işletme ile ilgili diğer kişilerden tamamen ya da kısmen gizlenerek , kayıtlı ekonominin dışına taşınmasıdır.” şeklinde tanımlamaktadır.

Bu tanım üzerine kayıt dışı ekonomi ile kara para arasındaki önemli farklılıkları aşağıda görüldüğü gibi belirtebiliriz (Başak, 1998).

- Kayıt dışı ekonomi ile kara para arasındaki göze çarpan en önemli fark, elde edilmiş biçimlerindedir. Kayıt dışı ekonomik değerler, yasal faaliyetler sonucu elde edilmesine karşın kara para yasadışı faaliyetler sonucu elde edilmektedir.

- Kaynaklarını kayıt dışı tutmak isteyenlerin temel amacı, anılan kaynaklardan ödenmesi gereken vergi ve diğer kesintilerden kurtulmak olduğu halde, kara para elde edenlerin vergi ve diğer kesintilerden kaçmak gibi bir amaçları yoktur. Onların tek amacı yasadışı yollardan elde ettikleri bu kaynakları yasal yollardan elde edilmiş gibi göstererek ekonomik sisteme dahil etmektir.

Bu bağlamda kayıt dışı ekonomide işlemlerin tamamı herhangi bir resmi kayda tabi tutulmadığı için belgelendirilememektedir. Oysa elde edilen kara paraların ekonomik sisteme dahil edilebilmesi için resmi kayıtlara sokulması ve belgelendirilmesi gerekmektedir.

- Kayıt dışı ekonomi ile mücadele devletlerin kendi iç bünyesinde olduğu halde kara para ile mücadele uluslararası işbirliğini gerektirir.

- Kayıt dışı ekonomi milli gelir hesaplamalarına dahil edilmesine karşılık kara para elde etmek amacı ile yürütülen faaliyetler milli gelir hesaplamalarına dahil edilmezler.

- Kayıt dışı ekonomiyi engellemek özellikle vergi idarelerinin görevidir. Kayıt dışı ekonominin büyümesi genelde vergi idarelerinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Kara paranın engellenmesinden ise iç ve dış adalet ve güvenlik birimleri sorumludur (Altuğ, 1999).

Kara para ile kayıt dışı ekonomi arasındaki farklılık belirtildikten sonra, kayıt dışı ekonominin yaygın olduğu bir ülkede kara para miktarının da yüksek olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kara para aklayıcılar, aklama için kayıt dışı ekonominin yaygın olduğu ülkeleri tercih etmektedirler. Çünkü kayıt dışı ekonominin yaygın olduğu ülkelerde kara paranın ortaya çıkarılması samanlıkta iğne aramak kadar zorlaşmaktadır. Bu sebeple de, kara para aklanmasının önlenmesi için kayıt dışı ekonominin de mutlaka kayıt altına alınması gerektiği görülmektedir.

3.1.KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN MALİ VE İKTİSADİ NEDENLERİ

3.1.1. Para Talebinde İstikrarsızlık ve Para Talebinin Öngörülemezliği

Kara para aklayıcıları, paranın aklanması için seçtikleri ülkelerin kara para aklama ile ilgili yasal düzenlemelere sahip olmaması, banka veya müşteri sırrına sahip bankacılık sisteminin varlığı, büyük miktardaki nakdin dikkat çekmeyeceği nakit tabanlı bir ekonomik sisteme, şirket kurmanın kolay olması, ekonomik faaliyetlerin kayıt altına alınmamış olması gibi kriterleri göz önünde bulundurmaktadırlar.

Aklama sürecinde kara paranın ülke içine hangi nedenlerle girebileceği genel hatlarıyla söylenebilir de, bu para girişinin hangi dönemlerde yoğunlaşacağını söylemek çok zordur. Beklenmedik fon giriş ve çıkışları ülkelerin piyasalarında dalgalanmalara ve istikrarsızlıklara neden olmaktadır. Kara para aklayıcıları paranın izinin sürülebilmesini önlemek için parayı bir döviz birimine çevirdikte sonra gittikleri ülkelerde bu dövizini yerli paraya çevirmektedirler. Bu şekilde ülke yerli paraya yönelik bir para talebi oluşacağı için yerli para aşırı değerlenecektir. Bu durum da, ödemeler bilançosunda dengesizliklere neden olmakta; ithalatı özendirip ihracatı azaltmaktadır (Yıldırım, 2008).

“Ülkeye yönelen kara paranın üretim ve tüketim üzerindeki etkisi aynı oranda olmamaktadır. 1980 sonrası Türkiye’ye yönelen hızlı ve kontrolsüz para girişi, normal tüketimle birlikte lüks tüketim oranlarını arttırmış, buna paralel olarak ihracatta azalış, ithalat, dış ödemeler açığı, enflasyon, faiz ve işsizlik oranlarında önemli artışlar yaşanmıştır” (Mavral, 2001:209).

Kara paranın mali sistem üzerinde oluşturduğu diğer bir etkide menkul kıymet piyasalarında ortaya çıkmaktadır; sıcak para girişi borsayı ateşlemekte bu paranın çekilmesi kararı da borsa da ani düşüslere neden olmaktadır. Büyük miktarlara ulaşan kara para girişi piyasadaki fiyatları suni bir şekilde etkilemekte ve para çıkışı ise ani fiyat düşüşlerine neden olabilmektedir.

“İllegal, derin ve karanlık işler, karanlık paraları gerektirir. Karanlık paralar söz konusu olduğunda daima sermaye odakları için içindedir” (Mete, 2006:28).

Peter James Quirk tarafından 1996 yılında 19 sanayileşmiş ülke bazında Interpol verileri kullanılarak yapılan ampirik çalışmada ortaya şu sonuç çıkmıştır: Yasadışı faaliyetlerdeki %10’luk bir artışla birlikte, para talebinde %10 ve her türlü mevduatı içeren geniş anlamda toplam para talebinde de %6’lık bir düşüş kaydedilmektedir. Ancak Quirk aynı ampirik incelemeyi 1998 yılında Asya-Pasifik bölgesindeki 14 gelişmekte olan ülke bazında yaptığında, suç oranındaki artışın tedavüldeki yerli para talebini artırdığını görmüş, fakat bu artışın da anlamlı olmadığını belirtmiştir. Ancak suç oranındaki artış, geniş anlamda para talebini olumsuz etkilemektedir. Asya-Pasifik ülkelerinde suç oranındaki %10’luk bir yükselme, geniş anlamda yerli para talebinde %2’lik bir düşüşe neden olmaktadır (Quirk, 1997).

3.1.2. Döviz, Menkul Kıymet ve Gayrimenkul Piyasasında İstikrarsızlık

“Ülkeye giren sıcak paranın neden olduğu bir başka olumsuz etki de, bu tür akımların artması ile sabit sermaye yatırımlarının düşmesi olmuştur. Sıcak para girişinin hızlanması ile birlikte reel faiz oranlarının yukarıya doğru hareket etmesi, zamanla sabit yatırımların maliyetlerini arttıracığından, gelen sermayenin uzun dönemli yatırımlara yönelmesini engellemektedir. Böylece kaynaklar, reel yatırımlar yerine kamunun iç borçlanma senetlerine yönelmektedir” (Çetinkaya, Mazgit ve Uysal, 1999:22-23).

“Ekonomik ilişkiler ve mali hizmetlerin uluslararası boyut kazanması, kara paralarını aklamak isteyenlerin suç oluşturan eylemlerini uluslararası alana kaydırmaları için kaçınılmaz bir fırsat yaratmaktadır. Çünkü, uluslararası boyutta kara para

kaynaklarının gizlenmesi ulusal sınırlar içinde gizlenmesinden daha kolay olmaktadır” (Başak, 1998:25)

Uyuşturucu kaçakçılığı ya da diğer suç eylemlerinden elde edilen nakit paraların finans sistemi içine sokulması amacıyla gayrimenkul, lüks araba, mücevher, antika veya sanat eserleri alınmakta, hisse senedi, tahvil, bono, çek, poliçe gibi mali araçlara dönüştürülebilmektedir (Sayın, 2007). Gayrimenkulün piyasa fiyatının oldukça altında alınıp farkın kayıt dışı olarak ödenmesi, daha sonra da taşınmazın piyasa fiyatından satılmasıyla, fiyat farkı kadar para aklanması yaygın bir yöntemdir.

Yabancı yatırımcılar ya da özel sektör tarafından kısa vadeli döviz kredileri (sıcak para), TL'ye çevrilerek yüksek faizlerle kamu iç borçlanma senetlerine ya da ticari bankalara mevduat olarak yatırılmakta, dönem sonunda bu fonlar tekrar dövize çevrilerek alınan döviz kredileri kapatılmaktadır. Böylece sonuçta ekonomiye önemli boyutlarda reel faiz yüküne neden olunmaktadır (Bal, 1998). Döviz kurlarında yaşanan bu değişim, bir kur riski doğuracak; bu ise döviz üzerinden borçlananlar lehine, yerli para üzerinden borçlananlar aleyhine bir durum yaratacaktır.

Döviz kurlarındaki benzer şekilde hisse senedi piyasasında da istikrarsızlık ortaya çıkabilecektir. Yasadışı kaynaklı bu sıcak para girişi borsayı yükseltecek, bu para ülkeden çıkmaya karar verdikten sonra ise borsada ani düşüşler yaşanabilecektir.

3.1.3. Uzun Dönemli Büyüme Oranında Düşme

Finansal sektörde yaşanan istikrarsızlık reel sektörü de etkileyecek, sabit sermaye yatırımlarının düşmesine neden olacaktır. Şirketler için yerli kaynaklar artık günümüzde yeterli olmamakta, yabancı yatırımcıların dikkatlerini çekmeye çalışmaktadırlar. Anca kara paraların aklandıkları ülkelere yabancı yatırımcıların ilgilerini çekmek de zor olmaktadır. Yabancı yatırımcıları yatırımları için ülke riskini de göz önünde bulundurarak yatırım yapacakları için istikrarsızlığın yaşandığı ülkelere yatırım yapmaktan ziyade istikrarsızlığı daha az olduğu ülkeler yöneleceklerdir. Yani Gresham Kanunu olan “*kötü para iyi parayı kovar*” işlemiş olacaktır. Bu durum büyümeye olumsuz etki yapacaktır.

Quirk’in 1996 yılındaki çalışmasında ortaya çıkan sonuçlara göre, 1983-1990 yılları arasında suçtan elde edilen gelirler arttıkça, yıllık GSMH büyümesinde önemli düşüşler yaşanmaktadır. Suç sayısı yükseldikçe büyüme oranında düşüş gözlenmekte; suç sayısında %10 yükselme, GSYİH’nın büyüme oranında %0,1 düşmeye yol açmaktadır. Ayrıca yüksek meblağlardaki “kirli” paranın verimli yatırımlara yönelmediği,

dolayısıyla ekonomik büyüme üzerinde etkili olmadığı yönünde bulgular da vardır (Quirk, 1997).

3.1.4. Gelir Dağılımında Bozukluk

Kara para aklama, gelir ve servet yoğunlaşmasına yol açarak gelir dağılımı üzerinde de olumsuz etkiler doğuracaktır. Kara para, aklama sürecini geçirdikten sonra belirli bazı kişi veya grupların ellerinde toplanmaktadır. Bu durumda bazı kişilerin refah düzeyi artarken, diğer taraftan toplumun ahlak ve etik değerleri bozulmakta ve gelir elde etmenin üretimden ziyade daha kolay yolları aranmaya başlanmaktadır., bu da üretim ve yatırım üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır.

Ayrıca Quirk'e göre aklanan para, vergiden kaçma eğilimindedir. Quirk bunu yasalara saygısızlığın kendi içerisinde bulaşıcı olmasına bağlamaktadır. Zira bir yasayı çiğnemek diğerlerini de çiğnemeyi kolaylaştırmaktadır (Alp, 2007).

3.1.5. Vergi Hasılatının Düşmesi ve Bu Düşüşle Ortaya Çıkan Diğer Sorunlar

Kara paranın ekonomi üzerinde yarattığı olumsuz etkilerinden birisi de, devletin temel gelir kaynağı olan vergi gelirlerini azaltmasıdır. Devletin en önemli gelir kaynağı olan vergi, özel ya da tüzel kişilerin her türlü iktisadi faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlardan, kamu harcamalarının finansmanı için devletin egemenlik gücünü kullanarak aldığı bir paydır (Sarılı, 2002). Kamu gelirleri içerisinde en önemli paya sahip olan vergilerden elde edilen hasılatın düşük olması ise, kamu gelirlerinin kamu giderlerinin karşılayamaması ihtimalini ortaya çıkaracak; bu ihtimalin gerçekleşmesi halinde ise bütçe açıkları baş gösterecektir (Ergül, 2007d). Devletin vergi gelirlerinin azalması sonucu doğan bütçe açıkları ya borçlanma ya da para basma yoluyla karşılanır. “Bütçe açıkları, borçlanma yoluyla karşılandığı takdirde faiz oranlarında yükseliş yaşanmakta; faizlerdeki artış yatırımları azaltarak, gerek milli geliri gerekse istihdamı olumsuz etkilemektedir. Bütçe açıklarının borçlanma yoluyla finansmanı sonucu artan faizler sebebiyle kamu borçlanma maliyetinde artış kaydedilmekte; dolayısıyla, bütçe açıkları giderek artmaktadır” (Us, 2004) Faiz oranları yükselmekte dolayısıyla özel sektörün yatırım maliyetlerini artırarak yatırımları azaltmaktadır. Yatırımların azalması, işsizliği arttırarak işsiz kitlelerin kayıt dışı ekonomide çalışmasına neden olmaktadır. Bütçe açıklarının borçlanma yoluyla karşılanması sonucu artan faiz oranları nedeniyle kamu borçlanma maliyeti de artmakta dolayısıyla bütçe açıkları daha da artmaktadır. Bütçe açıklarının merkez bankası aracılığıyla para basılarak karşılanması, enflasyon oranının yükselmesine dolayısıyla gelir dağılımının bozulmasına neden olmaktadır.

Kara paradan sağlanan en büyük kazanç uyuşturucu ticaretinden elde edilmektedir. Terör örgütleri de elde ettikleri bu parayı, barınma ve beslenme ihtiyaçlarını gidermek, silah-mühimmat temin etmek, propaganda yapmaya yönelik masrafları karşılamak amacıyla kullanmaktadırlar. Bununla birlikte kara paranın temelinde silah kaçakçılığından organ ticaretine kadar pek çok suç yattığı için bu tür faaliyetlerin artması ve devletin bunlarla başa çıkamaması, devlete ve bu suretle kolluk kuvvetlerine olan güvenin azalmasına neden olmaktadır. Bu durum da kanunsuz davranmanın genel davranış kuralı haline gelmesine neden olmaktadır.

Kara para aklanmasında bilmeyerek görev alan mali kurumların aktif ve pasif yapıları ani para giriş-çıkışlarından dolayı zarar görecektir. Ayrıca kara para aklanmasına aracılık ettiği tespit edilen mali kurumların ve kişilerin itibarı zedelenecek; ciddi yaptırımlarla karşı karşıya kalacaklardır.

3.2.KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELENİN SİYASİ NEDENLERİ

3.2.1. Terörizmin Finansmanında Kullanılan Kara Para

Terör örgütlerinin suçtan kaynaklanan gelirler (kara para) yardımıyla faaliyetlerine kaynak yaratmasıdır. Terör örgütlerinin uyuşturucu madde kaçakçılığına yönelmeleri finansal kaynak elde etme noktasındadır.

Türkiye üzerinden yapılan uyuşturucu kaçakçılığı, 1970'li yıllardan başlayarak büyük bir artış gösteriyor, 1990'lı yılların başından itibaren de doruk noktasına çıkıyordu. 1990-1994 yılları arasında Avrupa'ya sevk edilen uyuşturucu miktarı karşısında ürkmek mümkün değildi. Çünkü Batılı odakların destekleyip yönlendirdiği PKK, bu dönemde genel taarruza geçiyordu. Bu genel taarruz, silah ve bol cephaneyi gerektiriyordu. Batılı istihbarat örgütleri, silah ve cephane üreticileri lobisinin baskısıyla, uyuşturucu takibini iyice gevşetiyor, dolaylı olarak PKK'lı silah alıcılarına finansman kaynağı oluşturuyorlardı.

Kurulan tezgah o yıllarda çok iyi işliyordu. Çin'den, Afganistan'dan Laos'tan yola çıkan afyon, güzergahta hem işleniyor hem de değer kazanarak Ortadoğu'ya geliyordu. "Üretilen eroinin büyük bölümünün 3 ayrı hat izleyerek Türkiye üzerinden geçiyordu. İlk hat Suriye'den başlayıp Hatay, Adana, İstanbul üzerinden Avrupa'ya geçiyordu. İkinci hat İran, Doğu Anadolu, Adana üzerinden Mersin veya İstanbul'a uzanarak deniz yoluyla Avrupa'ya geçiyordu. Üçüncü yol olarak ise Altın Hilal ülkelerinde üretilip çok

değişik hatlardan TIR'lar aracılığıyla sokulan malların Türkiye'de ve Avrupa'da pazarlanması söz konusuydu. Türkiye'den geçen 'Balkan Rotası' dışında Kafkaslar'dan deniz yoluyla Romanya'ya geçirilip pazarlanan ve İran, Kuzey Irak, Suriye, Güney Kıbrıs hattını izleyen iki hat daha mevcuttu” (Uyanık, 2008:7). Böylece Almanya, Hollanda ve Kuzey Avrupa pazarlarına sürülüyor, elde edilen gelirle de PKK, silah ile mühimmat temin ediyordu. Bu silah ve mühimmat ise Suriye limanlarından iç kesimlere sevk ediliyor, PKK militanlarına ulaştırılıyordu.

Buna rağmen Türk Silahlı Kuvvetleri, 1993'ten itibaren PKK'ya ağır darbe indirerek PKK'nın ekonomik kaynakları üzerinde doğrudan ve dolaylı bir denetim kurmayı başarıyordu.

Türkiye'nin başındaki terör belasını, uyuşturucudan soyutlayarak tek başına ele almak, son derece yanlış, akıl dışı ve gerçek dışı bir yaklaşım olur. Zira PKK, kuruluşu ve varlığı itibarıyla her şeyini eroine borçlu olan bir örgüt sayılır. “Nitekim Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan bir rapora göre PKK İran, Irak, Suriye'nin Türkiye sınırları, Ermenistan sınırının dağlık kısımları ve Suriye'nin denetimindeki Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde uyuşturucu hammaddesi bitkiler olan hint keneviri ve haşhaş ekıyor. Bunları hasat ettikten sonra uyuşturucuya çevirip Avrupa'da pazarlanıyor. Öyle ki PKK, sırf Bekaa'daki ekim dolayısıyla yılda 60 ton civarında esrar, eroin ve baz morfin üretiyor ” (Uyanık, 2008:8)

Kara paranın boyutları konusunda resmi makamlardan alınan bir bilgi olmasa da bu rakamın 300 milyon YTL olduğu tahmin edilmektedir.

“1996'dan itibaren, Asya'dan getirilip Avrupa'ya götürülen uyuşturucunun güzergahı Türkiye üzerinden biraz daha güneye kaymaya başladı. Kızıl Çin, Afganistan, İran, Suriye üzerinden gelen uyuşturucunun önemli bir bölümü, Suriye'nin limanları vasıtasıyla Kıbrıs Rum Kesimi ve Yunanistan üzerinden Avrupa ülkelerine sevk edilir duruma geldi. Böylece uyuşturucu güzergahında Kıbrıs Rum kesimi ile Atina ağırlık kazanmaya yüz tuttu” (Çulcu, 1998:167-168).

GKRY, örgüt açısından önemli bir gelir kaynağı olan uyuşturucu ticaretinin gerçekleştirildiği ve kara paranın amlandığı, bu şekilde elde edilen para ile PKK'nın silah ve malzeme ihtiyacının tedarik edildiği bir merkez durumundadır. PKK'nın, LEFKOŞA Rum kesimindeki silah kaçakçıları ile irtibat kurarak, Avrupa'dan, yada eski Doğu Bloğu ülkelerinden illegal yollarla GKRY'ye getirilen silahları satın aldığı ve bu

silahların sevkiyatının, Suriye'nin LAZKİYE Limanı üzerinden gerçekleştirdiği bilinmektedir.

Bu kapsamda;

- Silah tüccarları tarafından Rusya'dan satın alınan 7 milyon dolar değerinde, 260 Ton ağırlığındaki mühimmatın Rum bandıralı "ATHANASIOS" Gemisi ile Larnaka Limanına getirildiği ve Limanda boşaltıldığı, Kasım 1994 tarihinde "CECILIA" Adlı bir gemiye yüklenerek PKK yetkililerine teslim edildiğine dair duyurun alındığı,

- 3 kişilik PKK'lı teröristin örgüte, silah temin etmek için Ağustos 1995 tarihi itibarıyla, Rum Gizli Polisi (KIP) aracılığı ile Rusya'daki silah satımından sorumlu, Mıxail TEMKİN ile buluştuğu ve örgüte silah ve malzeme temin ettiği,

- Ekim 1996'da LIMASOL'dan LÜBNAN'a hareket eden ve PKK'ya malzeme taşıyan gemide, 10.000 Kalaşnikof ve 550 uçaksavar mermisi ile 4000 çeşitli tipte mayın olduğunun tespit edildiği,

- Haziran 1997 itibarıyla, LİMASOL Limanından Suriye'nin HAYFA Limanına sefer yapan NISSOS KYPROS isimli feribot ile Konteynır içerisinde, 8 adet SA-7 Füzisinin PKK'ya gönderilmek üzere, PKK'lı bir teröriste teslim edildiği öğrenilmiştir.

Diğer yandan, GKRY'de faaliyet gösteren Kıbrıs-Kürdistan Dayanışma Komitesi, PKK kuruluşları ve örgüt mensupları tarafından kampanyalar düzenlenerek, PKK örgütüne para ve malzeme yardımı toplanmaktadır. Elde edilen para, gıda maddesi, ilaç ve giyecekler Suriye üzerinden örgüte ulaştırılmaktadır (showthread, 2007).

11 Eylül 2001'de yaşanan ABD'deki Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a yönelik korkunç hava suikastı bir noktayı açıkça gözler önüne serdi. O da terörle mücadelede artık ulusal yöntemler fazla bir sonuç vermiyor. Uluslararası ilişki ve işbirliği her şeyden önce, üç ayrı siyasal alana görevler yüklüyor: Bunlardan birincisi BM üyesi Müslüman ve Hristiyan ülkeler arası koordinasyon, ikincisi, NATO üyesi ülkeler arası işbirliği, üçüncü aşama ise, terörle mücadele konusunda son derece hassas olan Avrupa Birliği'dir. AB Bakanlar Konseyi, Avrupa Parlamentosundan gelen baskı sonucunda kara para aklamayı önleyici somut tedbirlerin yolunu açtı; böylelikle terör yuvalarını besleyen sermaye akışının da beli kırılmış olur (Mann, 2002).

PKK'nın bir türlü ispat edilemeyen uyuşturucu ticareti bağlantısı konusunda Fransız polisi önemli bir operasyona imza attı. "Narko terör" operasyonu belgelere göre, olay şöyle gelişti:

Paris'te 21 Temmuz 2006 günü Nova Cambios adlı bir kambiyo bürosuna giden Eşref Yolcu (36) ile Cemal Aslan (42), yaklaşık 310 bin Euro'yu dolara çevirmek istedi. Görevliler, şüpheli kişileri CPR Billeets şirketine yönlendirdi. 24 Temmuz'da CPR Billeets'e gelen Yolcu ve Aslan, mali suçlarla ilgilenen TRACFIN, Büyük Mali Suçlarla Mücadele Genel Kuruluşu ve şirketin özel güvenlik servisi tarafından 197 bin 500 Euro ile gözaltına alındı. Evde de para bulundu. Yolcu'nun evinde yapılan aramada, 113 bin 980 Euro ile silahlı PKK militanlarının fotoğrafları bulundu. Aslan'ın evinde de çok sayıda silahlı kişinin fotoğraflarıyla birlikte, örgütsel dokümanlar ele geçirildi. Yolcu ve Aslan, PKK'nın Avrupa'da düzenlemiş olduğu yürüyüşlere katıldıklarını itiraf ettiler. Yolcu, Türkiye'den tanıdığı bir işadınının gayrimenkul satışından alarak Hollanda'ya gönderdiği Euro'yu dolara çevirmesini istediğini öne sürdü. Yolcu paranın ilk bölümü olan 115 bin Euro'yu kendisinin, paranın diğer ikinci bölümünü ise yanında çalışan Aslan'ın Hollanda'da teslim aldığını kaydetti. Parayı getirdiğini kabul eden Aslan da, PKK yandaşlığının dışında başka herhangi bir olaya karışmadığını söyledi. Polis sorgusunun ardından iki kişi hakkında Paris'te dava açıldı. Fransız Genel İstihbarat Merkezi, Yolcu'nun PKK'nın ülkedeki çeşitli sorumlularıyla ilişkili olduğunu, bunlar arasında, Nisan 2006'ya kadar PKK'nın Fransa sorumlusu olan "Xebat" kod adlı kişinin de bulunduğunu kaydetti. Aslan'ın PKK'nın etkin destekçisi olduğunu vurgulandı. Aslan'ın PKK'nın Avrupa kadrosu içinde yer aldığını bilgisi de mahkemeye iletildi. Türkiye'den bilgi istendi, Dava dosyasında, PKK'nın kanlı eylemlerine vurgu yapılarak, örgütün siviller ve turistlerin de hayatına mal olmuş saldırılar gerçekleştirdiği anlatıldı. İki sanık hakkında, terör örgütü üyesi olmak, para aklamak ve terörizme para aktarmaktan dava açıldı. Fransız yetkililer, Türk makamlarından, parayı gönderdiği öne sürülen işadını, Aslan ve Yolcu'nun aradığı telefon numaralarının kime ait olduğu, PKK'nın gelirleri ve uyuşturucu parasının örgüte aktarılmasıyla ilgili yöntemler konusunda bilgi istedi. Yaklaşık 9 ay cezaevinde kalan iki sanık, adres değiştirmemek şartıyla tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Kriminal raporlarla belgelendi Ele geçirilen banknotlarda, piyasada gezen para üzerinde bulunan uyuşturucu miktarının çok üzerinde kokain ve eroin izine rastladığı kriminal raporlarla belgelendi. 5, 10 ve 20 Euro'luk banknotların, uyuşturucu bulunan ortamlarda kullanıldığı belirtildi. Paranın uyuşturucu pazarlayan sokak satıcılarından da toplanmış olabileceği iddia edildi (Kılınç, 2007).

3.2.2. Uyuşturucu Trafikinde Kara Paranın Rolü

ABD'nin 1943 yılında Sicilya Adası'nı ele geçirmesinden sonra idari yönetimi önde gelen Mafiosalara⁷ bırakması, Akdeniz'in bu stratejik noktasının kısa zamanda kaçakçılık, özellikle de uyuşturucu nakliyatının önemli bir merkezi haline dönüşmesine yol açtı.

Nitekim gerek Sicilya, gerekse Marsilya yöresinde kurulan laboratuvarlarda üretilen eroin ABD'ye sevkedilmeye başlandı. 1960'lı yıllarda yoğunlaşan uyuşturucu trafiği giderek daha fazla hammaddeye, yani afyona gerek doğuruyordu. İşte bu aşamada, Sicilya mafyası bakımından Türkiye, büyük önem kazanıyordu. Zira Türkiye hem önemli bir afyon üreticisi hem de uzak doğudaki tarlalarda yetiştirilen ürünün nakil (transit) güzergahında önemli bir ülke idi.

1970'li yıllar Türkiye'ye konulan haşhaş ekimi yasağının tartışmalarıyla başladı. ABD, Türkiye'nin haşhaş ekmesini istemiyordu. Bunun için de baskı yapıyordu. Türkiye'nin haşhaş ekmesi, Uzakdoğu afyonu ile hem rekabet etmesine hem de kaçakçılık güzergahının yarı yarıya kısılmasına yol açıyordu. Oysa Çin'in afyonu, Afganistan, Pakistan, İran, Irak, Türkiye güzergahında daha pek çok ülke ile oyun oynamasına imkan hazırlıyordu.

Bu konuya gelmişken, Afganistan'da görev yaptığım üç aylık süre boyunca edindiğim izlenimleri anlatmanın faydalı olacağı kanaatindeyim. Taliban'ın 2000-2001 yıllarında dini sebeplerden ötürü uyuşturucu maddelerinin ekimini yasaklaması, dünya uyuşturucu trafiğine ağır bir darbe indiriyordu. Günümüzde, Afgan halkı tarafından işgalci olarak nitelendirilen ABD'nin Afganistan'da yer almasının ardında yatan sebep de ABD'nin Afganistan'a girişiyle birlikte dünya uyuşturucu dengeleri yeniden sağlandı ve böylece uyuşturucu ticaretinin siyasi kontrol altında tutulduğu, elde edilen kara paranın siyasi hedeflere yönelik olarak harcandığı ortaya çıktı.

Dünyayı yönetenler, uyuşturucu güzergahı üzerinde ülkelere belli bir miktar pay bırakarak, bıraktıkları payın da nerelere harcanması gerektiğini sıkı sıkıya tembihleyerek her türlü gelişmeyi kontrol altında tutabilmektedirler (Kaynak, 2007).

Türkiye'de askeri müdahale oldu ve 12 Mart yönetimi haşhaş ekimini yasakladı. Böylece, Uzakdoğu ile ABD arasındaki uzun bir güzergah üzerinde oluşturulan 'afyon-

⁷ İtalyancada "Mafya".

baz morfin-eroin' kaçakçılığı rakipsizleşerek hem güvenceye kavuşturuluyor hem de alabildiğine yoğunlaşıyordu.

Bir yandan uyuşturucu güzergahında önemli roller üstlenmeye başlayan yeraltı dünyası, diğer taraftan deniz ve karayolu nakliyatında bir güç haline geliyor ve kaçakçılıktan elde ettiği serveti, nakil araçlarına yatırıyor. Gemiler ve kamyonlar alınıyor, böylece kaçakçılık hacmi giderek genişletiliyordu. Asya'dan getirilen uyuşturucu Avrupa'ya sevk ediliyor, bundan kazanılan para içki, sigara ve silaha yatırılıyordu. Bunların pazarını ise, Türkiye oluşturuyordu.

Türkiye'nin Kıbrıs'a asker çıkarmasından bir süre sonra Amerika Birleşik devletleri (ABD)'nin Birleşmiş Milletler (BM)'e 'ambargo' kararı aldırması, yer altı dünyası için çok büyük bir fırsat oluşturuyordu. Böylece Türk Mafyasının önü açılıyor, sadece yasak ürünlerin kaçakçılığını yapmakla kalmıyor, sanayiden stratejik maddelere kadar tüm alanlarda ülkenin ihtiyaçlarını karşılamaya başlıyorlardı. Döviz sorununu ise uyuşturucu ve silah kaçakçılığı yaparak çözüyorlardı. Böylece mafya, bir bakıma kendini legalleştiriyor, sanayi dünyasında güvenilir bir partner durumuna geliyordu. İşte bu süreçte, bir kısım mafya şefleri ulusal kabuğu kırıp uluslararası piyasaya atılıyor ve bu arada da Sofya'daki Vitoşa Oteli'ni kendilerine üs seçiyorlardı.

Türkiye, 1975-1980 sürecinde iki kampa ayrılmıştı. Sağ ve sol kamplarda silahlanma bütün hızıyla devam ediyordu. Ancak bu silahları hep aynı eller sokuyordu, kaçakçının sağcısı solcusu yoktu. Bunlar sadece silah kaçakçılığı yapmakla kalmıyorlardı. Sanayinin gereksinim duyduğu ve ambargo nedeniyle Türkiye'ye satılması yasak olan mamul ve yarı mamul maddelerden stratejik ürünlere kadar her şeyi onlar getiriyorlardı. Bunların finansmanı için gerekli olan dövizini ise uyuşturucu kaçıranlar karşılıyorlardı (Çulcu, 1998).

12 Eylül müdahalesiyle sonuçlanan terör sürecinin Türkiye'de bıraktığı en derin ve kalıcı izi, uyuşturucu trafiği oluşturuyor. O dönemden başlayarak günümüze gelen giderek artan meblağlarla uzanan uyuşturucu kaçakçılığı bugün de ülkeyi her bakımdan tehdit ediyor. Eğer bugün bir güvenlik sorunu varsa bunun altında da uyuşturucu kaçakçılığı yatıyor. Eğer bugün ekonomik, dolayısıyla da sosyal dengesizlikler söz konusuysa bunun bir ucu uyuşturucu kaçakçılığına dayanıyor.

Uyuşturucu ticaretinden elde edilen paralar çok büyük olduğu için, büyük miktarda paranın başıboş bırakılması mümkün değildir. "Bu büyük paralar, bir takım gizli servislerin operasyonlarında, devletin kendilerine tahsis ettiği için çok ötesinde imkanlar

sağlıyor. O yüzden uyuşturucu ticareti gizli servislerin kontrolüne veriliyor ve bu paralar belirli alanlara tahsis ediliyor. Benim kanaatime göre CIA harcamalarını finanse edebilmek için dünyadaki eroin trafiğini elinde tutuyor” (Kaynak, 2007:129).

BM Suç ve Uyuşturucu Ofisi, 1995 yılında yalnızca uyuşturucu madde satışından elde edilen gelirin 300 milyar ile 500 milyar ABD doları arasında olduğunu, bu tutarın ise uluslararası ticaret hacminin yaklaşık %8'ine tekabül ettiğini belirtmektedir (UNODC, 1997)

Sonuçlar birbirinden farklı olsa da Türkiye, uyuşturucu kaçakçılığı üzerine inşa edilen yıkıcı planların en çarpıcı örneğini 1984-96 sürecinde yaşadı. PKK belası, uyuşturucu parasıyla finanse edildi. “Uyuşturucu ticareti, terör örgütü PKK'nın varlığını koruyabilmek maksadıyla yaptığı harcamaların parasal karşılığını sağlayan en önemli gelir kaynağıdır” (Yüksel, 2008)

Uyuşturucu sadece terörü finanse etmekle kalmadı, sosyal hayatımızdaki dengeleri de alt üst etti; zira uyuşturucu kaçırıcı işadamları çok kısa zamanda çok büyük kazançlar sağlayarak kötü örnek oluşturdu. Yasal yollardan yatırım yapanlar ise, çeşitli yasal zorunlulukların ve ekonomik gerçeklerin altında ezildi. Uyuşturucu paralarını yıkayan bankalar ve bunların sahipleri Türkiye standartlarının çok üzerinde bir yaşam sürerken, aynı konumdaki dürüst bankacılar onlarla rekabet edemeyerek havlu atmaya zorunda kaldılar.

Böylece toplum uyuşturucu kaçakçılığının bedelini hem dağlarda kanını dökerek, hem de kentlerde sosyal yaşamında büyük yaralar açılmasına seyirci bırakılarak ödedi ve ödüyor.

Kara para geliri elde edilinceye kadar birçok engeller aşılmaktadır. Ama gelir kullanılabilir halde olmadığından iş hala bitmemiştir. Bu durumu oldukça iyi ifade eden olayları anlatmak faydalı olacaktır. Bu durumu oldukça iyi ifade eden iki olay (Akar, 1997:5);

“Kolombiyalı ünlü kokain kaçakçısı Escobar’ı uzaktan dinleyen CIA; onun bir defasında yanındakilere, New York’daki evinin bodrum katında 400 milyon dolar nakit uyuşturucu geliri olduğunu, bunları aklamaya fırsat bulamadan, bir günde bodrumda su basması nedeniyle tüm paraların vıcık vıcık su olduğunu ve çürüyerek koktuğunu, kullanılmaz hale geldiğini anlattığını tespit etmiştir.

Bir başka olay da, yöneteceği Avrupa Kupası maçı için rüşvet alan bir Fransız hakem, parayı evin bahçesinde toprağa gömmek zorunda kalmıştır”.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda yaşanan globalleşme hareketleri adeta suç örgütlerine kara para aklayıcılarının da globalleşmesine neden olmuştur. Artık hemen her ülke sınırlarının içinde büyük çapta kara para aklama faaliyetleri yaşanmaktadır. Ülkelerin sadece kendi sınırları içinde tüm bu faaliyetlerle mücadelesi de zor hatta imkansız hale gelmiştir. Bu açılardan ülkelerin birbirleri ile bu konularda yardımlaşmaları önem arz etmektedir. 4208 sayılı kanunla ihdas edilen MASAK yaklaşık 10 yıldır faaliyet göstermektedir. Gelişmekte ve kurumsal yapısını oturtmaya çalışmaktadır. Gerek yasama ve yürütme organları gözünde gerekse toplum gözünde yeni bir kuruluş olarak görülmektedir. Fakat kurum her geçen yıl faaliyetlerini etkinleştirmiş ve kara para ile mücadelede önemli bir rol üstlenmiştir. Buna rağmen MASAK'ın gelişmesinin bu kadar yavaş olmasında Maliye Bakanlığına bağlı bir kurum olmasının etkisi büyüktür. MASAK kendisiyle hemen hemen aynı yaştaki Rekabet Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu gibi kurumlara nazaran daha az etkin ve daha az tanınmaktadır. Bu duruma en büyük etken anılan bu kurulların bağımsız olması yatmaktadır. MASAK'ın daha etkin bir kurum olarak faaliyet göstermesi isteniyorsa ülkemizde bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurullar gibi bağımsızlığının sağlanması ve kendi uzmanları yetiştirmesi gerekmektedir. Bulunduğu hiyerarşik sistem gelişmesini ve etkinleşmesini yavaşlatmaktadır.

5549 Sayılı Kanun 4208 Sayılı Kanunun bir takım hükümlerini kaldırarak kara para aklama suçu için 5237 Sayılı TCK' nın 282. maddesine atıfta bulunmuştur. Kara para mevzuatımıza baktığımızda şu an biri genel diğeri ise özel üç farklı ceza kanunuyla düzenlendiği görülmektedir. Bu durum uygulamada karışıklığa ve sorunlara neden olmaktadır. 5237 sayılı kanuna geçilerek önemli bir adım atılmıştır fakat 5549 uygulamada bütünlüğü tam olarak sağlayamamıştır. Kanun koyucunun kara para aklama mevzuatında yaşanan çok başlılığa müdahale etmesi gerekmektedir.

Kara para, aklanma sürecinde girdikleri ve çıktıkları ülkelerin ekonomileri üzerinde istikrarsızlıklara yol açmakta; sıcak para hareketleriyle birlikte faiz oranlarının artmasına paralel olarak yatırımların da maliyetini arttırmaktadır. Bu durum da yabancı yatırımcıların ülkelere olan ilgisini azaltacak ve büyümeye olumsuz etki yapacaktır. Kara para ayrıca, büyük miktarlarda paranın belli grupların elinde toplanmasına sebep olacağı için gelir dağılımındaki uçurum artacaktır. Vergi gelirinin azalması sonucu oluşan bütçe açıkları ise, borçlanmayla karşılanmaya çalışılacak; bunun sonucunda faiz oranları artacağı için milli gelir olumsuz etkilenecektir.

Sonuç olarak, Şu an kara para mevzuatımızın üç farklı kanunla düzenlenmesi, karışıklığa ve yavaşlamaya neden olmaktadır. Bu tür olumsuzlukların önüne geçmek için kara para mevzuatımızın değerlenmesi ve bir yeknesaklık sağlanması gerekmektedir. Ayrıca etkin bir kara para mücadelesi için etkin bir MASAK elzendir. MASAK'ın etkinleşmesi için de bağımsızlığı sağlanarak gerekli hareket alanı kendisine verilmelidir.

KAYNAKÇA

“AB’den Kara Para Aklamaya Yeni Bir Tedbir” (04.07.2007), www.librenews.eu.

“ABD Dış İlişkiler Politikası Gündemi”, *ABD Dışişleri Bakanlığı Elektronik Dergisi*, Sayı:1, Cilt 8.

Ağbal, N. “Vergi Kaçakçılığı Suçları ve Kara para İlişkisi”, *Yaklaşım Dergisi*, Sayı:2000/90, s.79.

Akar, Y. “Kara Paranın Aklanması”, *Sermaye Piyasası Kurulu Yayını*, Yayın No:1997/90, ss.72-73.

Alp, İ. A. (2000) “Paranın Karası: Kara Paranın Makro Ekonomik Etkileri”, *Maliye Dergisi*, Sayı:134.

Alp, İ. A. (09.012008) “Kara Para ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Yeni Dönem”.

Alpaslan, Ç. (2002) “Kara Paranın Aklanmasının Engellenmesi ve Finansal Kurumların Kara para Aklayıcılarından Korunması”, Türk Ekonomi Bankası A.Ş. İç Kontrol Merkezi Başkanlığı: İstanbul.

Alparslan, Ç. (2006) “Bankacılıkta Operasyonel Risklerin Etkin Yönetiminde Risk Bazlı Müşterini Tanı İlkelerinin Önemi”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı:56.

Altaylı, F. (21.07.2000) “Teke Tek Egebank Soygunu (5), www.hurriyet.com.tr.

Altuğ, O. (1994) *Kayıt Dışı Ekonomi*, Cem Ofset: İstanbul.

Altuğ, O. (1999) *Kayıt Dışı Ekonomi*, Türkmen Kitabevi: İstanbul.

Avrupa Birliği Katılım Ortaklığı Belgesi (2000), *Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi*, Yıl:1, Sayı:3-4 Kasım 2000.

Avrupa Konseyi Suç Kaynaklı Paranın Saklanması ve Transferlerine İlişkin Tedbirler Hakkındaki R (80) Sayılı Tavsiye Kararı.

Avrupa Toplulukları Komisyonunun Avrupa Parlamentosuna Konsey Bildirimi (2006), *2006-2007 Yıllarında Genişleme Stratejisi ve Başlıca Sınavlar*, Brüksel.

Başak, R. (1998) “50 Soruda Kara Paranın Aklanması ve Kara paranın Aklanmasının Önlenmesi”, *Türkiye Bankalar Birliği Dergisi*, Yayın No:206.

Başbuğ, F.;Koç M. (1981) Kara para (2. Basım), Tekin Yayınevi:Ankara.

Bedük, S. F. (2006) “Terörizmin Türkiye’ye Faturası 40 Bin Can, 150 Milyon Dolar”, *Doğruyol Dergisi*, Sayı:3.

Boğaziçi Üniversitesi TUSİAD Dış Politika Forumu (2005), *Küresel Terörizmin Ekonomik Yansımaları ve Çözümler*.

Boğaziçi Üniversitesi TUSİAD Dış Politika Forumu (2006), *Kıbrıs Bülteni Son Gelişmeler*.

“Bölücü Terör Örgütü PKK ve Gerçeği”, (23.08.2007) www.showthread.com

Bal, H. (1998), “Gelişme Sürecinde Dış Finansman Kullanımı ve Türkiye”, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğü, *Araştırma ve İnceleme Dizisi*: 16,s.109.

Başak, R. (1998) “50 Soruda kara Paranın Aklanması ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi” *Türkiye Bankalar Birliği Dergisi*, Yayın No:206.

Çakır, A. (2002) “Kara paranın Aklanmasının Engellenmesi ve Finansal Kurumların Kara Para Aklayıcılardan Korunması”, *Türk Ekonomi Bankası Yayınları*: İstanbul.

Çapraz, V. (2001) “Money Laundring ‘Kara Para Aklaması’ Konu Hakkında Detaylı Bilgi” (yayımlanmamış uzmanlık tezi): Ankara.

Çetinkaya, M. Mazgit, İ. (1999), "Sorun Kamu Maliyesinde", *TOBB Ekonomik Form Dergisi*.

Çulcu, M. (6 Aralık 1996) "Kara Paranın Kara Güzergahı", *Son Havadis Gazetesi*.

Çulcu, M. (1998) *Mafya Üzerine Notlar*., İstanbul.

"Çuval Dolusu Delil" (03.06.2000) www.hurriyetim.com.tr.

"Dış Ekonomik Haberler" (2005) T.C. Maliye Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Sayı:50.

Erdengi, B. "Kara Para Aklanması ile Mücadele ve Gümrük İdaresi", T.C. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı.

Ergül, E. (12.06.2007) Uluslararası ve İç Hukukta Kara Para Aklamanın Cezalandırılması.

Ergül, E. (12.06.2007)" Örgütlü Suçlarla Mücadele Alanında Uluslararası ve Ulusal Çabalar", www.turkhukuk sitesi.com.tr.

Ergül, E. "Kara Para Aklamayla Mücadelenin Nedenleri ve Suç Politikası", www.hukukcu.com/bilimsel/kitaplar/karapara.htm.

Ergül, E. "Kara Para Aklanmasının Hukuki ve Cezai Boyutları, Kara Para Aklama Faaliyetleri ve Önlemleri, Merkez Bankası Yayını: Ankara, s.23-24.

Ergül, E. (2001) *Kara Para Endüstrisi ve Aklama Suçu*, Yargı Yayınevi: Ankara.

Ergül, E. (13.07.2007) "Kara Paranın Aklanması ve Suçları", s.6.

Ergül, E. (13.07.2007) "Kara Para Aklamayla Mücadele", www.misyonhaber.com.tr

Erten, T. (2000) "Evrensel ve Ulusal Bela kara Para" *Ekonomik Denge Dergisi*, Ankara Ticaret Odası Yayın Organı, Sayı:27, s.14.

- Gümüşkaya, H. (1998) “Kara para Kavramı ve Kayıt dışı Ekonomi İlişkisi”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı:115, Ankara, s.63.
- Günaydın, İ. (1999) “Vergi Cennetlerinin Özellikleri ve Konuları”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı:126.
- Güner, S. (2003) *Organize Suç Örgütleri, Kara para ve Aklanması*, Bilgi Yayınevi: Ankara.
- İpek, H. (2000) *Önemli, Bir Sorun; Kara para ve Kara paranın Aklanması*, Beta Yayınları: İstanbul.
- Jandarma Genel Komutanlığı (2004) *Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Kaçakçılıkla Mücadele*, Öğretim Başkanlığı Yayınları.
- Kara, M. (2001) “Ekonomik Etkileri Açısından Türkiye'deki Sıcak Para Akımının Değerlendirilmesi”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık 2001, Sayı:6, s.34.
- “Kara Para Nedir”, www.masak.gov.tr/kpaklama.htm (01.05.2006).
- “Kara Para Operasyonu” (01.07.1997) www.sabah.com.tr.
- “Kara Para Aklama Yöntemleri” (2007), www.masak.gov.tr.
- Kara para Aklamaya Karşı Küresel Program (1997)
- Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 sayılı Kanun
- Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik
- Kara Para ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Yeni Dönem (09.01.2008), www.haberx.com.

Kara paranın Aklanmasıyla Mücadelede Uluslararası Sözleşmeler, Diğer Düzenlemeler ve Örgütler (2007), www.masak.gov.tr.

Katoğlu, T. (1999) 4208 Sayılı Kanun ile Düzenlenen “Kara para Aklama Suçunun Yapısına İlişkin Bazı Gözlemler”, *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı:211.

Kaynak, M. (2007) *İstihbarat ve Terör Oyunları*, Selis Kitaplar, 4.Baskı, İstanbul, s.130.

Kılınç, E. (22.06.2007) “PKK’ya Kara Para Operasyonu”, www.haber3.com.tr.

Kılıçdaroğlu, K. (1997) “Kayıt Dışı Ekonomi ve Bürokrasi”, *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı:190.

Kösekahya, G. (2007) “Yolsuzluk ve Kara Para Aklamayla Mücadelede Uluslararası Girişimler”.

Kuntay, Ç. Koçağra S. I., Güler, K. (2000) *Kara para Aklama (Tanımı, Aşamaları, Yöntemleri ve İlgili Uluslararası Çalışmalar)* MASAK, Yayın No:1, Ankara.

“Mafya Sahaya İndi” (02.08.2000) www.sabah.com.tr.

Mali Sistemin Kara para Aklama Amacıyla Kullanılmasının Engellenmesine İlişkin 91/3081 EEC Sayılı Konsey Direktifinde Değişiklik Yapan 4 Aralık 2001 Tarihli ve 2001/971 EC Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi

Mali Eylem Görev Grubu (2000), *Kara para Aklama Tipolojileri*, MASAK Yayın No:7, Ankara.

Mavral, Ü. (2003) “Kara para Kayıt Dışı Ekonomi ve Globalleşme İlişkisi”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı 174.

Mavral, Ü. (2001) “Kara para Kayıtdışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye’ye Yansımaları”, *Vergi Denetmenleri Derneği, Şafak Matbaacılık*: Ankara.

Mercan, F.; Kaya, İ. (16.06.1997) “Kara Para Dalgası, Zaman Gazetesi.

Mete, Ö. L., Kaynak, M. (2006) *Derin Devlet*, Timaş Yayınları, İstanbul, s.28.

Mumcu, U. (1997) *Papa, Mafya, Ağca*, Ankara, Tekin Yayınevi, 22.Baskı, s.285.

“OECD Kara Parada 15 Ülkeyi Suçladı” (23 haziran 2000), *Hürriyet Gazetesi*.

“OECD’nin Kara Listesi (27.06.2000), Radikal Gazetesi.

Ok, A. (2005) “5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu Açısından Kara Para Aklanması Suçu ve 4208 Sayılı Yasa İle Karşılaştırılması”, *Legal Mali Hukuk Dergisi*, ss.3-757.

Öz, S. (2005) *Uluslararası Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri*, Maliye ve Hukuk Yayınları: Ankara.

Özcan, M.; Küçüközyiğit, G. (12.06.2007) “Kara Paranın Aklanması Suçu ve Hukukumuzda Düzenlenmesi, www.usakgundem.com.tr.

Özdemir, M.(1999) “Kara Para Aklama Faaliyetleri ve Önlemler, T.C.Merkez Bankası Yayınları:Ankara, s.32.

Özen, E. (2006) “Garanti Bankası ve KOBİ’ler”, *Garanti Dergisi*.

Özgenç, I., Şahin, C. (2001) *Uygulamalı Ceza Hukuku, Uygulamalı Ceza Hukuku*, Seçkin Yayınları: Ankara.

Öngeoğlu, A. (19989 “Kara Para Aklama Suçu” *Vergi Sorunları Dergisi*.

Özince, H.E. (2003) “Kara Paranın aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri”, *Türkiye Bankalar Birliği Yayınları*, Yayın No:235, s.8.

Özkan, T. (16 Şubat 2002) “Mafya Hem Kazanıyor Hem Kara para Aklıyor”, *Milliyet Gazetesi*.

Özsoylu, A.F. (1996) *Türkiye’de Kayıtdışı Ekonomi*, Bağlam Yayınları. Ankara.

Özyakışır, D. “Küreselleşme Süreciyle Birlikte Artan Kara para Sorunu ve Bu Soruna Yönelik Küresel Mücadele”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı:58.

Saatçi, B. *Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Girişimler*, www.tbb.org.tr/turkce/karapara/Uluslararası%20Düzenlemeler.docSağtürk.

Sağtürk, B. (1997) *Eroin Dosyası*, Kastaş Yayınları: İstanbul.

Sarı, M.A. (2002) “Türkiye’de Kayıt Dışı Ekonominin Boyutları, Nedenleri, Etkileri ve Alınması Gereken Tedbirler”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı:41, ss.1-19.

Sayın, G. (23.06.2007) *Kara Para Aklama*, www.abchukuk.com.tr.

Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (SASMUS)

Sivrekli, İ. (2000) *Tarika t- Kara para - Kemalizm Üçgenindeki Milli Görüş*, Peri Yayınları:İstanbul

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik.

Suç Kaynaklı Gelirlerin Aklanması, Aranması, Zaptedilmesi ve Müsadere edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi, Strazburg Sözleşmesi, 08.12.1990.

Şanlı, U. “Ne Yapsın Polisi Olmayan MASAK”, *Aksiyon Dergisi* Sayı:567.

Şen, Hüseyin (2001) “Globalleşme ve Vergilemedeki Mali Boşluklar”, *Vergi Dünyası Dergisi*, Yıl:20, Sayı:241, ss.165-169.

- Şener, N. (07.04.2003) “Albayrakların Naylon fatura Zinciri Ortaya Çıktı”,
www.milliyet.com.tr.
- Taşdelen, A. (2004) “Kara paranın Ekonomik Anlamı ve Vergisel Kuralların Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesindeki Rolü”, *E-Yaklaşım*, Sayı:11.
- Taşdelen, A. (2004) “Vergi Hukuku Kurallarının Kara paranın Aklanmasının Önlenmesindeki Önemi, Türkiye’deki Vergi Kayıp ve Kaçakları ve Önlenmesi Yolları”, *19.Türkiye Maliye Sempozyumu*, 10-14 Mayıs 2004, Antalya, s.464.
- TBB, (2003) “Kara Paranın Aklanması ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri”,
Yayın No:235, s.23.
- Tekin, B. (10.06.2006), Yeraltı Ekonomisinde Kaçakçılık-Kara para İlişkisi ve Türkiye Örneği
- Toroslu, N. (1998) *Ceza Hukuku*, Savaş Yayınevi: Ankara.
- Tuşalp, E. (2002) *Vatan Millet Sakarya ÇETE PARTİ MAFYA*, İstanbul, Günizi Yayıncılık, s.136.
- Türkmen, Galip; Küreselleşmenin Madencilikteki Amiral Gemisi Rio Tinto ve Bor Pazar Yapısı, *Metaller Dergisi*.
- Türk Ekonomi Kurumu Tartışma Metni (2004) *Kayıtdışı Ekonomi Tahmini Yöntem Önerisi*, Sayı:17.
- Türk Hukuk Mevzuatında Müsadere ve Tedbirin Kapsamı ve 4208 Sayılı Kanun Açısından Değerlendirilmesi (FAFF Ülkelerinde Müsadere Uygulamaları ile Birlikte) (2000) MASAK Yayın No: 5: Ankara.
- Uluslararası Şeffaflık Örgütü Raporu (1995).
- Us, V. (2004) “*Kayıt dışı Ekonomi Tahmini Yöntem Önerisi: Türkiye Örneği*” Tartışma

Metni, Sayı:17.

UYAP Mevzuat Programı

Uyanık, C. (1996) *32 Kısım Tekmili Birden Kara Paranın Macerası*, “Ekonom Dergisi”.

Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
(Viyana Konvansiyonu)

Ünlü, F. (2000) *Susurluk Gümrüğü kaçakçılık-Çete-Devlet*, Birey Yayıncılık.

Üstün, O. (2006) “Kara para Aklama ve Terörizmin Finansmanını Önleme Standartlarını Değerlendirme Metodolojisinde Finansal Kuruluşların Yükümlülükleri”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı:56.

Yeşiladalı D. (2000) “Kara Paranın Aklanması ile Mücadelede T.C. Merkez Bankası'nın Rolü”, *Bankacılar Dergisi*, Sayı:32, ss.1-3.

Yıldırım, M. (2008), “Kara Paranın Kayıtdışı Ekonomi İçerisindeki Yeri ve Karapara Aklanmasının Getirdiği Tehlikeler”, s.33.

Yüksel, R. (05.01.2008) Terör Örgütlerinin Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Bağlantısı,
www.blogcu.com.tr.

5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

91/308/EEC sayılı Mali Sistemin Kara paranın Aklanması Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesi Hakkındaki Konsey Direktifi.

Bartlett, B.L. (2002) *The Negative Effects Of Money Laundering On Economic Development*, ss.2-39.

Bresler, F. (1993) *Interpol*, Milliyet Yayınları: İstanbul.

Buchanan, M. (2006) *Dirt Money*, World Agenda, BBC, ss.8-9.

- Dawson, B. (2003) *Dirty Money and Its Global Effects International Policy Report*.
- Favarel, G. "Domestic Reformulation of The Moral Issues At Stake In the Drive Against Money Laundering: The Case of Russia", *Garrigues*, ss.529-539.
- Financial Action Task Force, "1999 FATF Annual Report", s.24.
- Hampton, M. P., Chtistensen, J. (2002) "Offshore Pariahs? Small Island Economies, Tax Havens and The Re-configuration of Global Finance", *World development*, Vol.30, No:9, s.1657-1673.
- Immerman, R. (1988) "The Crimes of Patriots: A True Tale of Dope, Dirty Money, and The CIA by Jonathan Kwitny", *The Journal of American History*, Vol:75, No:2, pp.679-680.
- Jain, A. K. (1987) "Tax Avoidance and Tax Evasion: The Indian Case", *Modern Asian Studies*, Vol:21, No:2, ss.233-255.
- Mann, T. (2002) "Kara para Aklamaya Son", *Toplum*, ss.1-2.
- Mann, T. (2002) "Terör ve Kara para ile Mücadele", *Toplum*.
- Morris N. (2001) "Money Laundering", *Foreign Polic*, pp. 16-20+22.
- Napoleni, L. (2004) *Modern Jihad, Terör Örgütlerinin Kasalarındaki Dolarlar Nereden Geliyor*, (Çev. N. Ayhan) Bulut Yayınları:İstanbul
- United States Department of Defenestration Washington DC(2006) "Money & Politics Toolbox".
- UNODC (1997) Economic and Social Consequences Drugs Abuse and İlicit Trafficking, UNDCCP Technical Series, Number 6, 1997, pp.3.
- OECD in Washington, On-line banking:a new Vehicle for Money-laundering, July 2000, s.2.

- “On-line banking:a new Vehicle for Money-laundering (2000)” OECD in Washington.
- Quirk, P.J. “Macroeconomic Implications of Money Laundering” IMF Working Paper No.96/66.
- Quirk, P. J. (1997) “Money Laundering:Muddying the Macro Economy” Finance&Development, March.
- Quirk P.J. (1997) “Money Laundering: Muddying the Macroeconomy”; Finance & Development.
- Robinson, J. (2006) *Kara para Aklayıcıları* (Çev. A. Emengen), Arion Yayınevi: İstanbul.
- Schleiniger, C. (1999-2000) “Drug Policits:Dirty Money and Democracies by David C. Jordan”, *Political Science Quarterly*, Vol.114, No:4, pp.717-719.
- Schleiniger, R. “Money Lusion And The Double Dividend in The Short Run, German Economic”, *Review* 6(2), ss.249-254.
- Wiegand, B. (1994) “Black Money in Belize:The Ethnicity and Social Structure of Black-Market Crime”, *Social Forces*, Vol.73, No:1, ss.135-154.
- www.hurriyetim.com (24.12.1999).
- www.milliyet.com.tr (01.12.2001)
- www.coe.int
- www.europa.eu.int
- www.eureptr.org.tr

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Esen AYDINŞAKİR
Doğum Yeri ve Tarihi : İstanbul, 31.01.1981

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Süleyman Demirel Üniversitesi Kamu Yönetimi
Anabilim Dalı, 1998-2002.
Yüksek Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi Maliye Anabilim Dalı,
2005-2008.
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : -

İş Deneyimi

Stajlar : Jandarma Okullar Komutanlığı Meslek İçi Oryantasyon
Kursu
Yurtdışı Geçici Görev ve İKK Kursu
Afganistan Türk Tabur Görev Kuvveti-NATO
Projeler : -
Çalıştığı Kurumlar : Jandarma Genel Komutanlığı Aydın İl Jandarma
Komutanlığı İstihbarat Şube Müdürlüğü

İletişim

e-posta Adresi : gulucukler98@hotmail.com

Tarih : 2008.